

Mircea ! Am introdus o carte la 17.b)

Vezi cum o introduci în sumar Cred , de altfel , că **sumarele trebuie refăcute toate** , pentru că am reformulat și schimbat mult .Altfel, **cam asa as vrea sa arate toate fișierele**

Partidul Național Agrar-O.Goga- III -

1932 - 1934

Partidul Național Agrar-O.Goga- III -.....	1
1932 - 1934.....	1
▫ Gr.Zotta,N.Tulceanu,1934 Vezi fișier PNA - I -.....	7
-----	8
Guv.Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15nov.'32 –.....	8
-----	8
1.)Ion Petrovici în PNA, nov' 32.....	8
# Portret de „fripturist”.....	9
2.a.)O.Goga (PNA) , intervenție la „cazul Titulescu, 23 nov.'32.....	9
/Evoluția raporturile româno –sovietice.....	9
/1920.Marile Puteri –problema Basarabiei.....	9
2.b.) Leon Scridon (PNA) ,discurs la Mesaj , 31 dec.'32.....	9
/Scăderea autorității.....	9
/Demagogie și dușmănie.....	9
-----	10
Guv.Vaida –Voevod.Legislatura II.Sesiunea ordinară continuă , 31 ian. - 5apr.'33.....	10
-----	10
3.)ian.'33.O.Goga:debarcarea lui Maniu).....	10
▫ Tăcerea guv.Vaida.....	10
#Goga –Vaida.....	10
# Politica externă :Titulescu-Vaida.....	10
#’33.Debarcarea lui Maniu :Conflictele Carol – Maniu-Mihalache.....	11
/Primul conflict Maniu-Carol	11
-Ritualul mut al lui Maniu.....	11
-Acțiunea partiicularistă în Ardeal.....	11
-Personalitatea lui Maniu.....	11
/Al doilea conflict Maniu –Carol.....	12
-"Balansul" în PNȚ: întreManiu și Vaida.....	12
-Mișcarea ignobilă contra Regatului.....	13
-"Trădările" lui Goga.....	13
/Madgearu, Popovici: situația în PNȚ.....	13
-Goga : bifurcația de opinii în PNȚ.....	14
-Spineanu:Goga vrea revoluție!.....	14
)febr.'33 O.Goga , la Legea stării de asediu, 3 febr.'33.....	14
/ Votează pentru lege ;.....	14
5.)O.Goga, pro-Ordonanța privind dizolvarea organiz.comuniste, 13 febr.'33.....	15
/ Pericolul comunist.....	15
6.)O.Goga: tulburările de la Grivița-CFR, 16 febr.'33.....	15
/Pentru starea de asediu ;.....	15
7a)I.Vasilescu -Valjan (PNA-Goga) , 28 mart.'33.....	15
/Mica Antantă.....	15
7.b)Vasilescu –Valjean, Pavel Cuciujna ,9 apr.'33.....	15
/ Conversiunea.....	15
8.)10 apr.'33.O.Goga: program PNA.....	15
▫Comit-Executiv PNA.....	16

▫ PNA: Politică de idei.....	16
# Diferendul Averescu –Goga :Coroana.....	16
▫ Ideile Partidului Național-Agrar.....	16
/Ideea unității naționale.....	16
/Ideea agrară.....	16
/Ideea de autoritate.....	17
▫ Organizarea PNA.....	17
▫Schimbare de regim politic!.....	17
/Stat „specific românesc” !.....	17
#Mitul Mihalache: "stat țărănesc".....	17
#Mitul Maniu :legenda „ardelenismului”.....	17
/Schimbare de regim !.....	18
/Documentele congresului.....	18
▫10 apr.Gh.Banu :Programului de guvernământ.....	18
/Politică agrară.....	18
/Politică economică agrariană.....	19
/Politica financiară independentă.....	19
/Politica administrativă.....	19
/Justiția.....	19
/Învățământ.....	19
/Culte și arte.....	19
/Politica externă.....	20
/Apărarea Națională.....	20
/Muncă și ocrotiri sociale.....	20
/Sănătatea publică.....	20
▫10 apr.I.Petrovici: educația politică.....	20
/Educația politică.....	20
▫10 apr.PNA=partidul meu.....	20
9.a)12 apr.'33.O.Goga, contra „Acordului” de la Geneva.....	21
/Dezavuarea Acordului.....	21
9 b.)17 mai'33 .Ion Petrovici (clubul PNA ,Iași) :.....	21
/Naționalism curat ,civilizat.....	21
10.) O.Goga:Mica Înțelegere, 1 iun.'33.....	21
/Acord și aprobare.....	21
11.)24 sept.'33.O.Goga-călătoriile în Germania și Italia,.....	21
#"Dimineața" reportaj.....	21
#Fox :Goga la Sinaia.....	22
-Declarațiile lui Goga.....	22
12.)Alex.Hodoș, dir la "Țara noastră".....	22
/Alex.Hodoș :Profesiune de credință.....	22
/O.Goga':Hodoș și "Țara noastră".....	22
-Menirea gazetarului.....	23
-Întâlnirea cu Mussolini.....	23
-----	23
Guvern IG Duca Alegeri.....	23
-----	23
13.)Nov.'33.O.Goga și Gh.Brătianu :resping colaborarea cu Duca.....	23
a) Octavian Goga :motivarea refuzului.....	23
-Convorbiri Duca -Goga.....	24
-Convorbiri Goga -Carol II.....	24
- Guvernul Duca.....	24
14)I.Petrovici , declarație, Iași, 22 nov.'33.....	25
/Imposibilitatea fuziunii cu cuziștii.....	25
15.)25 nov.'33.O.Goga ,conferință : "România politică " , Cluj.....	25
/Înainte de unire.....	25
/După unire.....	25

-Zestrea psihologică a tranșelor.....	25
-Fluidul revoluționar rus.....	26
-Zguduirea economică: exproprierea.....	26
-Zguduirea politică :votul universal.....	26
-Democrația adolescentă.....	26
▫ Cauzele slăbirii "românismului".....	26
-Reforma administrativă.....	26
- Înstrăinarea orașelor !.....	27
*Italia lui Mussolini.....	27
-Întârzierea operei de românizare.....	27
** Exemplu: PTT.....	27
▫Principiul proporționalității.....	28
/Minoritatea maghiară.....	28
▫Evreii –revizuirea cetățeniei.....	28
-Apel la Liga Națiunilor.....	28
-Lagăre de concentrare.....	28
nov.'33 Goga:faza revoluției naționale.....	28
/Faza prerevoluționară.....	29
/Faza revoluției naționale.....	29
/Apel la tineretul studios.....	29
16.) Afiș electoral, alegerile din dec.'33.....	29
P.N.A.-Oct.Goga Organiz.de București	29
17.a)Rezultatul PNA în alegeri, 20 dec.'33.....	29
A. Procentele pe țară , pe partide :	29
B Procentele partidelor opoziției, pe județe:.....	30
C.Rezultatul alegerilor pentru Cameră (55 județe).....	30
17.b) Octavian Goga ,Naționalism dezrobitor.Permanența ideii naționale,.....	31
dec.1933.Fragmente autobiografice.....	31
Dec.1933.Goga.Deschiderea Institutului de istoria literurii.....	31
▫Confesiune de "atelier".....	32
-Credința în determinismul geografic.....	32
-Familie de intelectuali cu tradiție.....	32
-Satul= rezervor de energie națională.....	32
-Suflet de protestatar ,de revoltat.....	32
-Atmosferă și influențe literare	33
/Criza de conștiință :schimbarea concepției de viață.....	33
-"Rețărâirea "	33
/1906."Eminescian" la Universitatea din Budapesta.....	33
/1933.Prezentul.....	33
-Clasă conducătoare înstrăinată.....	34
-----	34
Guvern Gh.Tătăărăscu .Legislatura I.Sesiunea ordinară.1 febr,'34.....	34
-----	34
18.) Inaugurarea parlamentului .Comemorarea lui IGDuca , 1 febr.'34.....	34
/Octavian Goga : IGDuca.....	34
19.) Grupurile parlamentare, pe partide, 16 febr.'34.....	34
▫ Gruparea parlamentară a PNA (9 deputați).....	34
20.)Omagiu lui Șt.Cicio Pop (la moarte)17 febr.'34.....	35
/dr.Gh.Banu (PNA-Goga) :	35
21.) Oct.Goga ,discurs la mesaj , 24 febr.'34.....	35
▫ Mesajul Regal - Răspunsul la Mesajul Regal.....	35
-Armonie și solidaritate !? Destindere !?.....	36
-Respectarea libertăților publice !? Regim constituțional !?.....	36
/ Program de guvernare ?!.....	36
/ Politică externă ?!.....	36
▫ Criza morală :psihologie turbure ;cutremur molecular ;fierbere revoltată ;.....	36

/Diminuarea autorității de stat.....	37
/Prematura acordare a votului universal: Democrația viciată.....	37
/Politicianism periferic, provincial.....	38
/Parlamentarism – caricatural.....	38
▣ România prerevoluționară.....	38
/Românism eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !.....	38
▣ Noua concepție de Stat :autoritarism și naționalism integral.....	38
/Modelul : Mussolini !.....	38
/Monopartidocrația productivă	38
# Mihalache : "democrație corijată".....	39
# Liberalismul -PNL -Guvernul.....	39
▣ PNȚ - "destinderea" ; "corijarea" democrației ;	40
/Similitudini între PNL și PNȚ.....	40
▣ Partidul Național –Agrar.....	41
22.)27 febr.'34.Oct.Goga ,Garda de Fier și reperiunea guvernului,.....	41
#Zvonuri ,culise : tratative pentru fuziuni.....	41
# H.Soreanu : "O execuție la Cameră	41
-D.Iamandi despre Goga ".....	41
▣Interpelarea lui Goga (cf."Adevărul ").....	42
▣ Interpelarea lui Goga (cf."Lupta ").....	43
▣Victor Iamandi : răspuns.....	43
/Goga- protagonistul naționalismului integral-.....	43
-Zvonul cu 15.000 străini !.....	44
-Metodele mișcărilor ectremiste :stânga/ dreapta.....	44
▣ Asasinarea lui Duca. Ce era de făcut ?.....	45
/Diversiunile d-lui Goga.....	45
/ Profil moral -politic Goga.....	46
▣Octavian Goga:replică lui Iamandi.....	47
▣ Replică lui Iamandi.....	47
▣Iamandi :Replică la replică.....	48
/ Garda de Fier.....	48
# Moartea lui Ciometi (cf-Lupta).....	48
# Moartea lui Sterie Ciometi (cf.Adevărul).....	49
/Deținuți la nchisoarea Jilava.....	49
23.)ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34.....	49
/ Cine să realizeze programului LANC ?.....	49
-A treia ipoteză:combinarea puterilor.....	49
-Fuziune cu PNA?.....	50
#Manifest electoral la Dorohoi: Goga-Cuza –Codreanu.....	50
24.a.)3 mart.'34.Oct.Goga :rolul nefast al elementelor neromânești.....	51
/Stare de spirit	51
▣ Psihologia poporului român:Toleranța.....	52
#Hotărârea de la Alba- Iulia.....	52
#Tratatutul de pace și străinii.....	53
#Acordarea cetățeniei -1919.....	53
#Ex:Evreii.....	53
▣ Demobilizarea națională.Liberalizarea prematură.....	53
▣ Spiritul greșit al Constituției.....	54
▣ Sistemul legislativ dăunător ideii naționale	54
A. Legea administrativăPNL.....	54
B.Legea administrativă PNȚ: principii vulnerabile.....	55
# Consiliile municipale (Ardeal, Basarabia).....	56
▣ Rețeaua bancară din Ardeal.....	57
/ În trecut.....	57
/ În prezent.....	58
▣ Industria românească/Industria minoritară.....	58

▫ Viața spirituală, cultura,școală, presă,cinema ,	59
-Școli.....	59
-Publicații.....	59
-Producția de carte.....	60
▫Studentimea evreească.....	60
-Evrei basarabeni - la facultățile din Iași.....	60
-Evrei - studenți la Paris.....	60
▫Cenzura presei.....	61
-Cinematografe.....	61
▫ Profesii libere.....	61
-Contabili experți și stagiaari / 1930 /.....	61
-Corpul farmaciștilor.....	61
-Dentiștii.....	62
- Ziariștii.....	62
-Societăți petrolifere.....	62
-Capitalul Străin.....	63
▫ Protejarea muncii românești.....	63
#Personalul de la Poștă.....	64
▫Retro'23:Pactul de la Ciucea	64
/Societatea telefoanelor.....	65
- Personalul de la telefoane.....	65
▫Agenția "Rador".....	65
▫ Radio România.....	66
▫ CFR.....	66
-Personalul :CFR.....	66
▫ Concluzii la interpelare.....	66
▫Îndrumări și soluții.....	67
- Expulzarea necetățenilor din țară.....	67
- Lege ptr.revizuirea cetățeniei.....	67
- Principiul proporționalității :învățământ, profesii libere,funcționari.....	67
-Conducerea vieții globale-prerogativă a românilor.....	67
-Revizuirea Constituției.....	67
▫ Vremea revoluției naționale.....	67
24.b)3 Mart.'34.Eug.Titeanu (PNL):protecția muncii naționale.....	68
▫ Retro'23.Pactul de la Ciucea.....	68
# Iosif Willer (PM) :Pactul de la Ciucea.....	69
24.c)6 mart.O.Goga :arestarea lui Nae Ionescu , 6 mart.'34.....	69
/Comunicare Gr.Iunian.....	69
/Comunicare O.Goga	69
▫Răspuns Victor Iamandi.....	69
/Arestarea lui Nae Ionescu.....	69
- Goga - mișcarea legionară.....	70
-Dificultățile investigațiilor.....	70
-Răspunderea partidelor politice.....	70
-"Polite"le "cătore Nae Ionescu.....	70
25.)6 mart'34Eug.Titeanu (raportor) Concluzii la Mesaj.....	70
▫PNA, LANC :concurența nelegală în alegeri.....	70
▫ Declarația PNA – Goga.....	71
-Corporatism de împrumut.....	71
-Discreditarea Parlamentului.....	72
-Monopartidocrația.....	72
-Cezarismul.....	73
▫ Pedagogie parlamentară:tradiția.....	73
-Actul de fundație al independenței.....	73
-Menținere regimului constituțional ,parlamentar.....	74
▫ Pierderea unui mit, a unei legende : Goga.....	74

/"Țara Noastră"-ușurință pamfletară.....	74
/Viziunea Goga :politică externă.....	74
/Viziunea Goga, Cuza , ș.a.:Mica Înțelegere politică și economică.....	75
▫Idea națională.....	75
/Goga – Codreanu- Cuza.....	75
▫Destinderea .Armistițiu politic.....	76
26.) Ion Nistor discurs final la Mesaj, 6 mart.'34.....	76
▫Doctrina națională versus Doctrina naționalistă.....	76
-Recrudescența ideii naționale.....	76
-Greșeli în protejarea elementului românesc.....	76
-Compromiterea partidelor.....	77
-Atăcarea ordinii și liniștii publice.....	77
-Problema generațiilor.....	77
▫Actul unirii politice s-a consumat.....	78
/ Români din provinciile unite.....	78
-Românizarea orașelor: clasa mijlocie.....	79
▫Destinderea politică -Misiunea guvernării PNL.....	79
27.)I.Petrovici : asasinarea lui Sterie Ciumetti , 9 mart.'34.....	79
▫ Cercetările în cazul Ciumetti.....	79
▫Vict.Antonescu : Răspuns lui Petrovici.....	79
▫Vicor lamandi: răspuns lui Petrovici.....	80
-Oportunismul lui I.Petrovici.....	80
-Tribulațiile lui Petrovici.....	81
28.) Victor lamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34.....	81
▫ Interpelările lui Goga, ACCuza; Gh.Brătianu	81
/Prelungirea campaniei de calomnii electorale.....	82
-Retro'25 Goga:legea administrativă.....	82
-Retro'23 Goga :Constituția.....	83
-Goga :statistici "neseemnificative.....	83
-Goga :naționalism integral.....	84
▫Prevederile tratatelor internaționale.....	84
▫ PNL și problema națională.....	84
▫Curentele naționalist extremiste.....	85
/" Reformatorii "	85
-Fascismul italian și german.....	85
-Corporatism?Dictatură ?.....	85
▫ Democrație - dictatură.....	85
29.)13 mart.'34 I.Petrovici la legea stării de asediu	86
▫ Starea de asediu.....	86
-Rațiunea politică și practică a stării de asediu.....	87
#Asasinarea lui Duca.....	87
▫ Garda de Fier? :Calea captării.....	87
▫Starea de asediu și străinătatea.....	88
- Guvern fricos și comod.....	88
30.) O.Goga , I.Petrovici : suprimarea " Țara Noastră " , 22 mart.'34.....	88
/Publicarea doc.despre G de F.....	89
-Vict.lamandi –răspunde.....	89
31.)5 apr. I. Petrovici :legea apărării statutului , 5 apr.'34.....	89
▫Retro':Tradiție ideea de autoritate	89
-Titu Maiorescu versus CARosetti.....	89
-Legea-eroare psihologică.....	90
- Pasivitatea și lipsa de inițiativă a românilor.....	90
-Violența = reacția omului comprimat.....	90
▫ Păstrarea ordinii existente ?!.....	90
-Armă contra adversarilor.....	91
-Armă represivă contra tineretului studios.....	92

-Armă a unui guvern slab.....	92
32)5 apr.'34.Aurelian Bentoiu :Legea apărării statului.....	92
#Apărarea ordinii publice și sociale.....	93
/Accepțiunea juridică a libertății.....	93
-Libertatea anarhică , delictuoasă.....	93
-Libertatea limitată (permisă de lege).....	93
/Depresiunea economică-depresiune morală.....	94
#Represiunea = legitimă apărare.....	94
-Ordinea socială și politică apărată ?.....	94
- Apărarea regimul parlamentar democratic.....	94
# Goga:naționalismul integral ! monopartidocrație !.....	94
/Democrație sau Dictatură ?.....	95
-Pilda lui Socrate.....	95
-Pilda lui Blasco Ibanez.....	96
/Opțiunea pentru democrație.....	96

Gr.Zotta,N.Tulceanu,1934 Vezi fișier PNA - I -

- // 10 apr.' 32.PNA -Goga : // Conducerea // Programul : / cultură națională / toleranță și respect pentru minorități / drepturi politice și civile pentru femei / colaborare Stat-Biserică / polit ext: Mica Antantă, Liga Națiunilor //
- // 1933 .Program : România românilor / dominația politică a românismului / / principiul proporționalității numerice / supravegherea minorităților / / "reintegrarea " în patria de origină a străinilor necetățeni /
- # N.Iorga,Doi ani de restaurație,iun.1932:
 // Goga -"amatorul de dictatură " //
 //Averescu "republicanul" //

Guv.Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15nov.'32 – 16 ian.'33

1. Ion Petrovici în PNA, nov' 32
 2.a. O.Goga (PNA) , intervenție la „cazul Titulescu, 23 nov.'32
 2.b Leon Scridon (PNA) , discurs la Mesaj ,

Guv.Vaida –Voevod.Legislatura II.Sesiunea ordinară continuă , 16 ian.'33 - 5apr.'33

3. O.Goga, la Declarația guv.Vaida (debarcarea lui Maniu), 31 ian.'33
 Polemică : M.Popovici, Virg.Madgearu, D.Mann, Cesar Spineanu .
4. O.Goga , la Legea stării de asediu, 3 febr.'33
5. O.Goga, pro-Ordonanța privind dizolvarea organiz.comuniste, 13 febr
 Polemică : Lothar Rădăceanu
6. O.Goga, privind tulburările de la Grivița-CFR, 16 febr.'33
- 7.a . Vasilescu -Valjean, la demonstrația antirevizionistă, 28 mart.'33
- 7.b. Vasilescu –Valjean, Pavel Cuciujna (PNA) , la Conversiune, 9 , apr.'33
8. O.Goga, declarații, program PNA (Comit.Executiv PNA) , 10 apr.'33
- 9 a. O.Goga, contra „Acordului” de la Geneva , 12 apr.'33
- 9 b. I.Petrovici , pentru naționalism "curat " , 17 mai '33
10. O.Goga, despre Mica Înțelegere, 1 iun.'33
11. O.Goga, declarații – călătoriile în Germania și Italia, 24 sept.'33
12. O.Goga, declarații despre călătoriile la Roma și Berlin , 6 oct.'33

Guvern IG Duca , 14 nov.'33

Alegeri . 20, 22 dec.

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33

Guvern Angelescu , 30 dec.'33

Guvern Tătărescu

-
13. O.Goga și Gh.Brătianu : respingerea colaborării cu gov.Duca, 9-14 nov.'33
 14. I.Petrovici , declarație, Iași, 22 nov.'33
 15. O.Goga , conferință : România politică . Cluj, 25 nov.'33
 16. Afiș electoral PNA, dec.'33
 17. Rezultatul PNA în alegeri, 20 dec.'33

Guvern Gh.Tătărescu .Legislatura I.Sesiunea ordinară.1 febr.'34

-
18. Inaugurarea parlamentului .Comemorarea lui IGDuca , 1 febr.'34
Oct.Goga : omagiu Duca
 19. Grup parlamentar PNA, 16 febr.'34
 20. dr.Gh.Banu , omagiu lui Șt.Cicio Pop , la moarte, 17 febr.'34
 21. Oct.Goga , discurs la mesaj, // România prerevoluționară // , 24 febr.'34
// Schimbarea regimului ! // România a Românilor ! //
 22. Oct.Goga, interpelare : Garda de Fier și represiunea guvernului, 27 febr.'34
Victor Iamandi (subsecretar Interne) -răspunde
 23. ACCuza (LANC) , discurs la Mesaj, // relațiile cu PNA // , 2 mart.'34
 - 24.a. Oct.Goga (PNA) , Interpelare , 3 mart.'34
" Rolul nefast al elementelor neromânești din întreprinderile statului ,
cele particulare și profesiile libere "
 - 24.b Eug.Titeanu (PNL) , replică la interpelarea Goga, 3 mart.'34
Iosif Willer (P.M) - intervenție
/ Dezvăluiri privind Pactul de la Ciucea (1923) și duplicitatea lui Goga /
 - 24.c . Oct.Goga , asociere la comunicarea lui Iunian : arestarea lui Nae Ionescu , 6 mart.'34
 25. Eug.Titeanu (raportor) discurs final, Cameră, 6 mart.'34
// concurența neloială în alegeri // corporatism // monopartidocrația // cezarism //
// compromiterea mitului Goga // politica externă // demagogia naționalistă //
 26. Ion Nistor (secretar de stat) , discurs final Mesaj, Cameră , 6 mart.'34
// PNA- naționalism integral //
 27. Ion Petrovici , comunicare : asasinarea lui Sterie Ciumetti , 9 mart.'34
Vict.Antonescu , Vict.Iamandi - răspund
 28. Victor Iamandi (subsecretar Interne) răspuns la interpelari , 10 mart.'34
// Protecția muncii naționale // // respinge argumentele naționaliste //
 29. Legea stării de asediu , în discuția Camerei , 13 martie '34
Victor Antonescu (ministr.Justiției) ; H.Aznavorian (raportor)
I.Petrovici (PNA-Goga)
 30. O.Goga , I.Petrovici , Comunicare : suprimarea "Tara Noastră" , 22 mart.'34
 31. Legea apărării statului , Cameră , 4-5 apr.'34
31. a) .I.Petrovici (PNA-Goga) -
31.b) Aurelian Benteoiu (raportor) , concluzii la dezbateri ;
Vezi mai departe fișierul următor .

Guv.Maniu.Legislatura II.Sesiunea ordinară , 15nov.'32 –

1.)Ion Petrovici în PNA, nov' 32

(rev."Parlamentul românesc", III, nr.37, 18 nov.'32, p. 10-11)

Portret de „fripturist”

Ion Petrovici - profesor de Etică la Universitate; Discipol apropiat al lui Titu Maiorescu;
Politic , a fost, pe rând : **conservator, junimist, marghilomanist ; averescan ; național-tărănist ; argetoianist** .Din nov'32 – s-a înscris în PNA-Goga
De ce s-a prostituat în așa hal ?!

2.a.) **O.Goga (PNA) , intervenție la „cazul Titulescu, 23 nov.'32**

(DAD, MO 6, 23 nov.'32, p.49 ..; rev."Parlamentul Românesc")

[LD: xerox incomplet ; rezumat fișă [Vezi fișier Politică externă](#)]

/Evoluția raporturile româno –sovietice

În febr.'32 , cu ocazia demisiei lui Titulescu , el a făcut o interpelare ,cerând explicații.
Acum abia își explică motivele acelei precipitate demisii , legată de **tratatule româno-sovietice pentru Pact**. Goga a făcut câteva precizări în legătură cu evoluția raporturilor româno-sovietice după 1919.El a arătat cum, în 1920, **toate marile puteri ale lumii au recunoscut drepturile României asupra Basarabiei, cu excepția Uniunii Sovietice.**

/1920.Marile Puteri –problema Basarabiei

În 1920, guvernul Vaida - fără să consulte pe cei care " din umbră " conduceau țara - a trimis pe Ciotori la Copenhaga ; pe Bodnarescu și Văluță la Varșovia

fiind pe punctul de aobține de la Soviete recunoașterea Basarabiei de către Rusia,
cu condiția recunoașterii guvernului sovietic.

Cei ce ne-au împiedicat atunci , au fost " scumpii, marii și iubiții noștri aliați "

Pe această chestiune , **guvernul Vaida a trebuit să plece de la putere .**

-**Maniu** (primministru) : Îl contrazice prompt pe Goga , spunând că este inexact ceea ce susține în legătură cu " piedicile" puse de aliați.**Lupu** : a confirmat că atunci guvernul a căzut pentru ca să complacem aliatei noastre , Franța .

/ Este nedumerit că Vaida lipsește din Parlament ;

/ Este nedumerit că " majoritatea" PNȚ se dovedește " docilă " , când cu Vaida, când cu Maniu ;

/ Exprimă solidaritate cu guvernul privind păstrarea suveranității și integrității;

O. Goga / 23 nov.'32 -----

2.b.) **Leon Scridon (PNA) ,discurs la Mesaj , 31 dec.'32**

(MO din 31 dec.'32, Cf. DAD , MO nr. 5 , șed. din 22 iunie '39 , p. 57)

[LD : nu am acest discurs în documentație.Preiau autocitarea lui din 22 iun.'39 , când , ca **deputat al FRN ,rupt de legăturile cu partidul** , atât prin moartea lui Goga,cât și **prin desființarea partidelor** de către noul regim ,se lauda cu "clarviziunea" pe care a avut-o, deși era tânăr , în acest prim discurs al lui la Mesaj Pare foarte încântat că au fostdesființate partidele.]

Împins de elanul **idealismului și al optimismului** ,inerente tinereții, denunțând țării consecințele nefaste ale politicianismului ,făceam următoarea constatare aici ,la tribuna Camerei

Cu îngăduința dvs ,voi citi câteva pasaje, așa cum sunt ele trecute în Monitorul Oficial al dezbaterilor parlamentare din 31 dec.1932 .Spuneam atunci ,d-lor deputați :

/Scăderea autorității

< Ce a fost politica până azi la noi ? O acțiune demagogică , ce a mers adeseori până la desfrânare .Rând pe rând echipele au cutreerat satele ,ca să spună că conducătorii sunt necinstiți și incapabili . Din această cauză, **spiritul de autoritate și încredere** au dispărut cu desăvârșire .**Procedeele demagogice** întrebuițate pentru a capta bunăvoința maselor electorale ,nu au rămas fără influență asupra conducerii Statului .

/Demagogie și dușmănie

În fruntea **treburilor publice** nu au venit , prin selecțiune, cei mai pregătiți oameni politici , care

să dea o soluțiune problemei la ordinea zilei ci **au venit acei pe care valul unei popularități câștigate prin agitațiuni și făgădueli neînfrânate**, i-au ridicat la suprafața societății noastre .De aceea, guvernele din ultimul timp , au fost sterile și **nu au fost în stare să consolideze țara** . În loc să construim un **front comun și puternic** împotriva dificultăților din afară, **am creat un spirit de dușmănie înăuntru** .
N-avem aspectul unei țări victorioase ,care trăește marea sărbătoare așteptată de veacuri, ci avem mai degrabă **aerul unei țări care trăește un proces de fixare a răspunderilor** . [----]
Trebuie să clădim o viață nouă, **o nouă așezare morală , și o nouă așezare politică** >
Leon Scridon /1939/ retro'17 dec.'32

Guv.Vaida –Voevod.Legislatura II.Sesiunea ordinară continuă , 31 ian. - 5apr.'33

3.)ian.'33.O.Goga:debarcarea lui Maniu)

Polemică : **M.Popovici, Virg.Madgearu, D.Mann, Cezar Spineanu** .
(DAD, MO 30, 31 ian.'33, p.898-901)
Goga / 31 ian.'33

▣ Tăcerea guv.Vaida

„Dlor deputați, un distins conferențiar francez, a ținut zilele trecute , mi se pare alaltăieri, o conferință despre rolul tăcerii în teatru Se poate ține o conferință despre rolul tăcerii în politică.
-**Vasilescu-Nottara** : Și alta despre rolul tăcerii în Parlament.
-**Goga** : Eu consider , prin urmare, **tăcerea dlui prim –ministru ,drept o declarație**.
(**excamări PNT**) Nu voi face o conferință – fiți liniștiți - asupra tăcerii în politică.Vă mărturisesc că aș fi dorit să condensez în câteva cuvinte ceea ce aveam de spus,față de guvernul nou constituit ,dar m-au năvălit **multe și grave nedumeriri** și atunci am crezut că este mai bine să vii aici la tribună și în mod sincer să vi le arăt dvoastră socotind că se va găsi cineva , fie de pe banca ministerială , fie din mijlocul dvs, al majorității,ca să risipească aceste nedumeriri și să creeze o atmosferă limpede , pentru ca țara, văzând clar, să aibă de câștigat și să aveți de câștigat și dvs.”

#Goga –Vaida

Mărturisesc de la început , și țin să fac această declarație, că nu vii la această tribună călăuzit de vreun resentiment personal.Adevărul este , dle Vaida , că **între noi, în trecut , au fost lupte**. Eram câteodată pe **baricade adverse**. Adversitatea noastră s-a ridicat foarte sus,la anumite momente , dar fiindcă erau față-n față **doi bărbați și două loialități**..
-**V.Toncescu** : Unul singur !
-**Goga**: La d-ta, de acolo, se măsoară cu metrul .
-**Toncescu** : Și la d-ta cu barierele!
-**Goga** : Veți vedea dvs în curând cu ce se măsoară .Socotesc, însă, că în momentele actuale , nu este deloc cazul să privim înapoi. **Țara se găsește în momente atât de grele**, la răspântii atât de grele, încât cred că suntem datori mai mult **să privim înainte** , spre soluțiile pe care le avem de dat ,decât pe resentimentele care ne-au călăuzit ieri .Iată dlor, substratul sentimental , sufletesc , al ieșirii mele de astăzi, în fața dvs.”

Politica externă :Titulescu-Vaida

” Încep chiar cu **o notă liniștitoare** , care a avut darul să creeze o stare de suflet mulțumitoare în țară, **prin constituirea nouă a guvernului dvs**. Socotesc că , în sfârșit, în politica externă ne aflăm în fața unei **soluții unitare , prin noul guvern** care s-a creat ; fiind că **prezența pe această bancă a d-lui Nicolae Titulescu** ,alătura de d.**Alexandru Vaida –Voevod**, înseamnă

că **au fost înlăturate divergențele** în materie de politică externă (**ilaritate și aplauze la opoziție** și că de acum înainte vom avea aceleași soluțiuni , pe care țara să le privească în mod unitar, pe deasupra ideii de partid, cu liniște și cu încredere în ziua de mâine., Tot ce aș regreta însă este că această înțelegere și această formulă unitară nu s-a găsit mai de mult ; pentru că, dacă se găsea înainte cu două luni, **nu mai era nevoie de un interegn Maniu** și lucrurile mergeau într-o desfășurare normală.” (**aplaude la opoziție**)

#33.Debarcarea lui Maniu :Conflictele Carol – Maniu-Mihalache

„Dlor, eu nu vreau să discut aci la tribună , acum, chestiunea dlui Alexandru Vaida -Voevod, care a venit,ci **chestiunea d.lui Maniu , care a plecat.**_DI Iuliu Maniu a plecat de la guvern , știți bine pentru ce.O declară d-sa.Nu aș vrea ca să uzez de alte cuvinte și de altă interpretare decât de ceea ce spune d-sa :< **Adevărata cauză a demisiei mele -zice d-sa - a fost nepotrivirea punctului meu de vedere cu acela al Suveranului , de a asuma răspunderea guvernului.**>

„Cu alte cuvinte , d-sa spune limpede , în fața Țării,că **a plecat pe chestiunea unui conflict cu Coroana.**Atitudinea pe care a luat-o este **o atitudine care derivă dintr-o anumită interpretare a prerogativelor Coroanei ; și atitudinea d-sale este o atitudine de protestator.**

Problemă limpede, clară, evidentă, netăgăduită , în imposibilitate de a fi interpretată într-un chip sau altul, se pune dela început.

„ Această atitudine , cu sancțiunea pe care a dat-o d-sa potrivit interpretării care decurge dintr-o anume concepție de guvernământ , este ea valabilă numai pentru președintele Partidului Național-Țărănesc și pentru vicepreședintele său, d.Ion Mihalache, și **nu are niciun fel de valoare față de partidul pe care d-sa îl conduce ?** Da sau ba ? Aceasta este chestiunea care se pune de la început și pe care trebuie s-o examinăm .Pentru a o examina, sau a ne putea măcar apropia de ea,trebuie oareșicum să atragem în cercetare atitudinea d-lui Maniu în aceeași chestiune ; fiindcă, știți d-voastră,**d-sa este recidivist în materie de conflict cu Coroana ;_d-sa pleacă a doua oară pe această chestiune .**O să reluăm oarecum firul istoric pentru a vedea lucrurile mai deaproape.”

O.Goga / 31 ian.'33, retro , '30-31

/Primul conflict Maniu-Carol .

[LD : eu cred că primul a fost chiar la Restaurație.]

-Ritualul mut al lui Maniu

„Cînd a plecat în rîndul trecut, **d.Iuliu Maniu a plecat pe același motiv, dar cu alt ritual.**

A fost un ritual mut.Vă aduceți aminte , plecarea de atunci a trebuit să fie explicată printr-o cauză de boală, cu mult lux de amănunte date la ziare,pe urma căreia dvs știți cum s-a trecut : d-sa a **lăsat partidul și a plecat în străinătate** ,a stat câteva luni **pe Riviera, și nu s-a mai întors, decât după ce partidul a plecat de la putere.**

” Și atunci, domnii mei, știți, a început **o ofensivă de șapte,** care a lansat cunoscuta **teorie a impedimentelor** versiunea că dînsul **s-a retras din șefia PNT** pentru că erau grave impedimente care îl împiedicau să mai reia raporturile cu Coroana,și se specifica de ce caracter erau acele impedimente : se vorbea de **impedimente de caracter constituțional** , de caracter **politic și de caracter moral.**

-Acțiunea partiicularistă în Ardeal

„ Sub această atmosferă , a început în Ardeal , iarăși **o mișcare de particularism local,** un fel de **ofensivă directă la adresa Bucureștilor** , care s-ar fi încadrat teoreticește în așa -zisul **proiect de Constituție al d-lui Romulus Boilă** , despre care odată vă voi întreține la această tribună .

-Personalitatea lui Maniu

” Sub presiunea acestei mișcări cu caracter local, partidul dvs. a revenit la guvern.

Și atunci impedimentele au fost înlăturate ca prin farmec !

Am fost ispitit , în cursul vremii, să pun **o întrebare** , pe cînd d.Maniu era prim-

ministru .Întrebarea ar fi fost : are oare țara să salute în persoana dlui Maniu **un inovator constituțional, un bun om politic, sau un mare reformator moral ?**

Eram chiar ispitit să-l întreb într-un anumit moment al guvernării sale, poate ghiciți care, **cu ce va mai înduioșa dl Maniu** de aici înainte, pe mamele române și pe moșii din munții Abrudului, la lampa lor de petrol ?

O.Goga / 31 ian.'33

/Al doilea conflict Maniu –Carol

.” După toate acestea, într-o bună zi a intervenit al doilea caz , dar, cum vă spuneam, de astădată cu alt ritual. Nu a mai fost conflictul mut, nu a mai fost **ofensiva de șapte, ci un conflict trâmbițat „urbi et orbi”** , cu foarte mult lux de amănunte , transmis în conștiința publică, în țară, și , ceea ce este mai grav , **trecut în străinătate** , încât ar fi un sfert de oră penibil dacă aș aduce, la această tribună, ziarele din străinătate , în care multe sunt sau stau încă sub sugestiunea d-lui Maniu, pentru că aș arăta cum și în ce chip a fost comentat această plecare de la putere.Îndrăznesc să spun că nu s-a făcut un serviciu țării prin această discuție publică, care a fost lansată aici, și trecută peste hotarele țării.”

O.Goga / 31 ian.'33

-"Balansul" în PNȚ: întreManiu și Vaida

Întrebarea este .**PNȚ urmează sau nu pe dl.Maniu ?**

-**Ilie Lazăr** : Treaba noastră !

-Voci : Este și treaba țării !

-**Oct.Goga** : Eu știu că , în situația actuală ,dvs aveți o sensibilitate specială în materie de diferențiere de noțiuni...

- **Cezar Spineanu** :Această întrebare merită un răspuns.Fiți mai serios la tribună ,dacă vreți un răspuns.

- **Goga** :dvs aveți o specială susceptibilitate în materie de diferențiere de noțiuni,fiindcă dvs sunteți majoritatea care ați susținut ce aceeași tărie pe d.Vaida contra lui Titulescu , cu aceeași frenezie pe d.Titulescu, contra dlui Vaida, iar acum îi aplaudați pe amândoi ! (**aplauze la PNA, PNL, PȚ**)

Așa fiind lucrurile, eu trebuie să vă atrag atenția că această balansare , astăzi,nu poate merge mai departe .**Nu vă putem plăti luxul de a aplauda noțiuni total opuse** una alteia.

Nu mai puteți aplauda , în același timp, pe d.Al.Vaida și pe d.Luliu Maniu. Pentru ce ?

Pentru că **a aplauda pe d.Vaida** înseamnă a aplauda o anumită interpretare a prerogativelor Coroanei, în virtutea căreia s-a format actualul guvern (**exclamări la majoritari**) ,iar **a aplauda pe d.Luliu Maniu** înseamnă a protesta împotriva prerogativelor Coroanei , în sensul plecării d-sale de la guvern. (**întreruperi la PNȚ**) Lucrul este limpede (**zgomot, întreruperi, vociferări**) Dar vă rog: astăzi , aici, nu este în discuție o chestiune politică ordinară, pentru ca să-și închipuie o majoritate , aceasta sau alta ,că se poate , prin zgomote,împiedica discuția. (**aplauze la opoziție**) Eu vă rog, oricare vă sunt părerile, să păstrați calmul necesar unui asemenea eveniment și să vă spuneți cuvântul deschis și răspicat la tribună , nu prin zgomot . (**aplauze la opoziție**)

-**Șt.Cicio Pop** : Rog liniște în toate părțile.

-**Goga** : Eu , dlor, aș dori să fiu ascultat în liniște, și ca aceste cuvinte ale mele ,care sunt o analiză, poate supărătoare, să fie urmărite și disecate de dvs.Și cea mai mare mulțumire a mea ar fi dacă cineva din dvs, din majoritate, venind la această tribună ,ar explica rostul lucrurilor , **această penibilă dualitate care există la dvs astăzi.**

-**Cesar Spineanu** : Nu veți rămâne fără răspuns.

-**Goga** : Aș fi foarte bucuros să-l dai chiar d-ta . Eu zic așa :**nu se poate ca dvs , cu d.Vaida să vă găsiți la guvern, cu toate beneficiile puterii, și cu d.Luliu Maniu să vă găsiți mai departe în opoziție** , țesând mai departe firul legendei :Pentru că nu există o specială demnitate , pe care o practică d. Luliu Maniu ,o demnitate de 100 de procente, cu care d-sa protestează și pleacă trântind ușile ,și una cu 25 de procente , cu care v-ați învoit d-voastră să rămâneți mai departe la guvern.” (**aplauze prelungite , strigăte de bravo ,laopoziție**) [...]

-**Goga** : Cine a spus asta ? Sunt aici figuri monosilabice care îmi aruncă câte un cuvânt sau două, și care sunt incapabile să vină la tribună , să spună ce au pe inimă.N-am nimic de răspuns la

aceste insulte.(**întreruperi la PNT**)

-Mișcarea ignobilă contra Regatului

Eu cunosc metodele dvs..Sunt convins că, **dacă** ați pleca astăzi de la guvern,mâine v-ați apropia din nou în jurul d-lui Maniu, și ați face împreună , din nou,**acea mișcare ignobilă de particularism și de protestare împotriva Vechiului Regat** ,pe care ați făcut-o în Ardeal. (**întreruperi la PNT ; aplauze la PNL**)Prin urmare, ce vă cer eu dvs ? **Să lămurii acest echivoc** : sau sunteți **la guvern cu d.Alexandru Vaida –Voevod** , pe temeiul unor anumite interpretări ale prerogativelor regale,și atunci pleacă dl.Maniu, nu pe Riviera ,să suie calvarul la Monte Carlo (**proteste la PNT**) **sau sunteți cu d.Iuliu Maniu** și atunci plecați cu d-sa în opoziție. Or una , or alta .(**proteste, întreruperi la PNT**) Trebuie să lămurii acest echivoc.”
[**LD : continuă cu replica lui Madgearu –vezi la PNT**]

-"Trădările" lui Goga.

-părintele Mann : Dle Goga, mi-ar plăcea ca aceste cuvinte de morală superioară în viața de stat , să le aud din gura altei persoane,nu din gura **dvs.care l-ați trădat pe Take Ionescu** și eram de față când ați vorbit aici și erați alături pe banca ministerială cu câteva luni înainte nu de la dvs **care l-ați aplaudat pe d.general Averescu** , v-ați însușit politica lui , **pentru ca ,după aceea, să-l trădați** ,nu de la dvs., care , **la Sibiu, erați alături cu noi** și care,abia venit la București , vă **duceți într-o altă tabără**. (**aplauze la PNT** Deci atunci când este vorba de o morală superioară de stat, spun:**doctore, vindecă-te pe tine însuși mai întâi, și apoi vino de ne-nvață pe noi** „!
(**aplauze, bravo , la PNT**)

-Goga : „**Nu recunosc** nici una din greșelile pe care mi le imputați ;dvs. interpretați în mod volnic anumite atitudini politice ale mele.Nu este locul aici ca să încerc să vi le explic.Trecutul meu poate să-l explice oricine vrea să se apropie de acel trecut, dacă îl interesează.

Spuneți că l-am trădat pe **Take Ionescu**. Eu n-am avut să-l trădez, fiindcă a fost în partidul d-lui Averescu, pe vremea aceea.Al doilea, m-am despărțit de d.**general Averescu** , pe o chestiune pe care o cunoaște toată țara ;toată lumea știe pentru ce m-am despărțit de d.general Averescu. Iar în ce privește raporturile mele sufletești cu dvs, părinte Mann, au fost foarte coborâte

-părintele Man : Foarte cordiale!

-Goga : Foarte coborâte , și mă bucur că a fost așa.**Vorbeam pe alte baricade**, și unul și altul.... și pedestalul intelectual de pe care vorbeam eu ,nu se putea pune de acord cu înălțimea intelectuală a d-voastră (**ilaritate, aplauze la opoziție**) Dar să admitem că am greșit în trecut.Nu este vorba acum de procesul meu,**acum se dezbate procesul dvs**, acolo trebuie să răspundeți.
(**aplauze la opoziție**)

- **Voce** : Nu aveți autoritatea morală să vorbiți astfel [..]

/Madgearu, Popovici: situația în PNT

-Madgearu : ” Dle Goga, nu este nici o alternativă : **suntem la guvern cu d.Vaida –Voevod și cu d.Iuliu Maniu** . (**aplauze prelungite la PNT**)

- **Goga** :Nu-l văd pe d.Iuliu Maniu la guvern.

- **Madgearu** (Finanțe) : O să-l vedeți !

- **Goga** : Atitudinea pe care o are d-sa este o atitudine de protest acerb.Gazetele d-sale îl prezintă ca pe o victimă.

- **Voce** : Și aceasta vă doare ?

- **dr.Lupu** : Nu te doare pe dta , dar o doare pe țară, care vrea să fie lămurită ; pe noi ne doare , care am văzut, în interval de două săptămâni, aceeași majoritate aplaudând doi șefi .

- **Popovici** (Justiție) : Dle dr Lupu, d.prim-ministru nu a făcut nici o declarație , dar va răspunde.

- **Lupu** : Eu nu m-am adresat dvs, ci acestei majorități tulburătoare,care socote că este numai chestiunea prestigiului ei în joc.Ei bine, nu este numai al ei.Noi vom fi bucuroși , dacă vom auzi glasul autorizat care să ne explice motivele temeinice , de ce , în timp de o lună, majoritatea aplaudă cu aceeași frenezie două păreri opuse ?

- **Goga** : [...] este f. comodă soluțiunea pe care o dă d.Madgearu , ministru de finanțe.D-sa spune: suntem la guvern și cu d.Vaida și cu d.Maniu .Dar nu sunteți la guvern cu d.Maniu , acesta este adevărul,pentru că d-sa este astăzi călător protestatar , d-sa plimbă dealungul țării

aere de victimă și vrea să-și îndeplinească din nou o aureolă de nedreptățit.
(Gazetele din străinătate, declarațiile d-sale de la Cluj, excerptele din „Patria”)
În care el este făcut „cu nimb de aureolă de sfânt nedreptățit, care pătimește pentru binele vostru și care se duce ca fiul omului și urcă calvarul. (**întreruperi, proteste la PNȚ**) Aceasta este aerul mulțumit al unui om care participă la guvern ? Acestea sunt cuvintele pe care le spune , fiind satisfăcut de formula de guvernare care a venit după d-sa ?

Dlor, fiți serioși, fiți sinceri !

- **Cesar Spineanu** : Dar de ce te superi ?

-Goga : bifurcația de opinii în PNȚ

-**Goga** : Eu nu mă supăr, eu analizez situația. O analizez fiindcă la baza actualei majorități este o **bifurcație de opinii politice** , bifurcație care trebuie lămurită. D-voastră sunteți împărțiți în două tabere ; în sufletul dvs.mocnește o nemulțumire ,apropae o ură reciprocă . (**întreruperi, proteste la PNȚ**)D-nii mei, se găsesc oameni din majoritate ,care vin și-mi spun (**proteste la PNȚ**)

- **Voci** : Cine ? Cine ?

-Goga: Nu am nevoie să divulg conversații particulare, este destul să citez din „**Patria**”

Ce spunea **d.Mihalache la întrunirea Comitetului Executiv** ? :< *Abia am plecat în Grecia să mă odihnesc* .> (citând „Calendarul”)

-**Virgil Madgearu** : A doua zi chiar , ziarul „Dreptatea” **această versiune falsă a declarațiilor a fost desmințită.**

-**Goga** : Dar au fost oameni de față acolo cari au auzit ce a spus d.Mihalache ! (**întreruperi, proteste la PNȚ**) **Atitudinea dlui Mihalache, solidară cu a dlui Maniu**,este tot de protest.De aceea zic: **este un echivoc.**

-**Aurel Buteanu** : Voiajul acesta era proiectat de mult !

-**dr.Lupu** : Să i-o spui lui Mutu , nu aici !

[**LD : această hârâială continuă, continuă...**] [.....]

-**Madgearu** : Dle Goga, ați vorbit de bifurcația din majoritate.Așteptați să se anifeste.Deocamdată, majotitatea s-a manifestat în mod unitar. [.....]

-**Goga** : **Reprezențați, realmente, starea de neliniște generală** din această țară.

Sunt convins că merem din rău, în mai rău, cu această guvernare.

-Spineanu:Goga vrea revoluție!

-**Cesar Spineanu** : Desigur ! **Dta vrei revoluție !** Cu barierele de la 1926, și cu mentalitatea dvs de atunci, v-ați îndepărtat de popor și v-ați arătat incapabili de a governa . **Tara a arătat că nu vă vrea ! Dovadă că ai rămas numai cu 2 deputați!** Aceasta este popularitatea d-tale ! Ai fost incapabil. (**Zgomot**)

- **Goga** : Este singurul loc în viața mea unde pot schimba cuvinte cu dta! (**întreruperi, proteste la PNȚ**)

- **Spineanu** : Sunt reprezentantul real al țării și am mai fost.Eu nu am fost ales la adăpostul baionetelor. (**Zgomot**)[.....]

Voce : Vorbește castelanul de la Ciucea !

-**Spineanu** : Nu castelanul, este castelul care vorbește ! (**Zgomot**)

- **Goga** : Și atunci, dlor, înainte de a proceda la lucrările acestei Adunări, să biinevoiți a lămuri substaratul politic care vă ține pe dvs laolaltă , să înlăturați echivocul.Până atunci, orice discuțiune va avea caracterul unei discuțiuni la căpătâiul unui mort.Lămuriți echivocul, scoateți mortul din casă , și numai atunci vom vorbi,și atunci vom putea lucra înainte ,

(**aplauze la opoziție**)

O.Goga / 31 ian.'33

.)febr.'33 O.Goga , la Legea stării de asediu, 3 febr.'33

(DAD, MO 32, 3 febr.'33)

Vezi fișier Doctrina politica , Legislație

/ Votează pentru lege ;

Cere guv. să părăsească puterea.

5.) **O.Goga, pro-Ordonanța privind dizolvarea organiz.comuniste, 13 febr.'33**

Polemică : **Lothar Rădăceanu** (DAD, MO 39, 13 febr.'33) [Vezi fișier PCR, comunism](#)

/ **Pericolul comunist**

/ Date, informații despre pericolul subversiv al comunismului ;
/ Îl combate pe Lot.Rădăceanu care protestează contra Ordonanței ;

6.) **O.Goga: tulburările de la Grivița-CFR, 16 febr.'33**

(DAD, MO 41, 16 febr.'33) [Vezi fișier Doctrine politice](#)

/ **Pentru starea de asediu ;**

/ Atitudine tranșant anticomunistă ;
/ Pe unele puncte, similitudine cu ACCuza ;
/ Critică guv.PNȚ pentru lipsă de autoritate .

7a) **J.Vasilescu -Valjan (PNA-Goga), 28 mart.'33**

/ **Mica Antantă**

"În fața provocării persistente a adversarilor săi, **Mica Antantă** răspunde astăzi cu o formidabilă mobilizare de energii. [---] Câteva raze de lumină străbat totuși prin întuneric ; declarația d-lui Millerand care afirmă că Franța nu-și va trăda niciodată alianții și declarația d-lui Chamberlain , care pune factorii răspunzători ai Europei , n fața gravelor consecințe ale revizuirii .Răspunsul nostru este simplu .Eram numai 7 milioane de oameni când am trimis în foc floarea tineretii noastre , pentru îndeplinirea unui act de dreptate istorică.
Suntem astăzi 15 milioane de români strânși prin hotărârea irefragabilă de a înroi aceste jertfe , dacă destinul ni le cere.[---] Sârbii, cehii și românii stau alături de frații lor , în fruntariile dreptății . Cine își arogă dreptul de a tulbura această structură , pe care se sprijină liniștea Europei ?
[---] Atitudinea de astăzi a Micii Antante este firească .Războiul în care am săgerat noi , sârbii , cehii și românii , ar rămâne fără nici un înțeles ,dacă victoria noastră n-a fost definitivă.[--]
Ziua de astăzi , încercată de o legitimă revoltă, trebuie să fie un avertisment dat imprudenței . Străbătut de fiorul aceleiași emoții ca și frații mei iugoslav și ceh care au luat cuvântul, strig din toată inima . **Trăiască Franța ! Trăiască Iugoslavia 1 Trăiască Cehoslovacia ! Trăiască România Mare ! "**

J.Valjean / 28 mart.'33

7.b) **Vasilescu –Valjean, Pavel Cuciujna ,9 apr.'33**

(DAD, MO 87, 9 apr.'33, fișă) [Vezi fișier Legislație](#)

/ **Conversiunea**

8.) **10 apr.'33.O.Goga: program PNA**

(Comit.Executiv PNA) („Universul” , an 50, nr.98, 11 apr.'33)

[**LD : fixează contextul : ultimele zile ale sesiunii parlamentare ;
desfășurarea adunărilor profesionale ale PNL ;atmosferă politică încordată , care cere plecarea guvernului PNȚ de la putere]**

▣Comit-Executiv PNA

Adunarea comitetului executiv al partidului național-agrar **Lărgirea programului** și elaborarea **principiilor călăuzitoare de guvernare** Președintele PNA, a convocat adunarea comit.executiv .Adunarea s-a ținut la sediul clubului , din strada Câmpineanu.A u participat un număr mare delegați din întreaga țară, numeroși membri din Capitală și județe.
Goga / 10 apr.'33

▣ PNA: Politică de idei

„ Întrunirea de astăzi este un **prilej retrospectiv , de examen al prezentului**, și de privire înainte.În cursul unui an ,noua forță politică care s-a constituit , și-a urmat cursul ei.
Vă declar că am făcut totdeauna **o politică de idei**, și sunt convins că ideile nu vor aduce numai voturi , ci ideile au să fructifice și încrederea maselor , cari, la un moment dat, răscolindu-se în toate simțămintele lor, au să dea **o unanimitate de credință a poporului românesc**, pentru anumite adevăruri organice, pe care le-am propagat totdeauna .”
Goga / 10 apr.'33

Diferendul Averescu –Goga :Coroana

”Am făcut politică de idei, și chiar începutul organizației noastre de partid, a ieșit dintr-o diferență pe o chestiune de idei , între mareșalul Averescu și mine.
Vă aduceți aminte că **m-am despărțit de mareșalul Averescu pe ideea că trebuie să nu se umbrească cu nimic strălucirea Coroanei**_în împrejurările actuale.
„ Cred că a fost **o idee simplă și normală** , iar atunci când am tras toate consecințele, în apărarea acestei idei, am fost pe drumul cel bun.Dovadă că a fost așa, e că **mareșalul Averescu, după un an de zile,s-a dus la picioarele Tronului** ,ca să afirme cu prezența lui acolo , adevărurile pe care le-am reprezentat și pentru care ne-am despărțit unul de altul.
” În trecut fie zis, de la despărțire și până azi, nu pot să-mi fac nici un reproș,asupra atitudinii de cuviință desăvârșită și de eleganță morală ,pe care am avut-o față de fostul șef al partidului.
Poate unora li s-a părut această atitudine , pe care o socoteau în drept,să o interpreteze ca pornind dintr-o anumită legendă care s-a răspândit ,în sensul de a face posibilă o nouă colaborare politică, între Partidul Poporului și între noi.
Eu care am fost întotdeauna **un distrugător de legende, țin să înlătur și această legendă**, nemaifiind vorba de unire sau de colaborare între noi.
Goga / 10 apr.'33

▣ Ideile Partidului Național-Agrar

[LD : atenție la legitimitatea titlaturii partidului : **național și agrar.atenție la accentul naționalist, „românist” , „rasist” , „antirevizionist” ; atenție la accentul pus pe excluderea „luptei de clasă” insinuat în categorii doctrinare vechi. Atenție că a dispărut „ considerația Coroanei” ... care a declanșat ruperea de PP.]**

/Ideea unității naționale

”Am dărămat granițele sufletești și când le-am dărămat am făcut un mare serviciu țării , nu serviciu ideii de partid pe care o reprezint, ci serviciu pentru integritatea țării.
Mă socot deci dator acum, când mă întâlnesc cu dvs, să accentuez acest adevăr , tocmai în vremea când tendințele de revizionism se ridică la suprafață și se pun în discuție în occident, tendințe pe care le socotesc lipsite cu totul nu numai de teme,dar lipsite de orice posibilitate de realizare .

/Ideea agrară

” Accentuiez o altă idee care , din primul moment, a stat la baza orientării noastre , când am format partidul : este ideea agrară.Mi-am dat seama din primul moment că la baza doctrinei noastre de partid ,nu poate să fie o agitație de clasă. Această agitație de clasă trebuie înlocuită cu o categorie de producție, cea mai importantă, care înglobează în ea interesele generale ale românismului , încât se confundă cu însăși rasa noastră. [...]

/Ideea de autoritate

[LD : vezi mai jos]

Goga / 10 apr.'33

▣ Organizarea PNA

„ V-am chemat astăzi să îndeplinim anumite necesități interioare de partid, care nu mai pot să sufere amânări. V-am chemat să vă prezint proiectul nostru de statut, pe care , citindu- l, să-l aprobați și să dați astfel posibilitate de organizare , partidului.

” V-am chemat să vă prezentăm și proiectul nostru de program lărgit . Am crezut necesar să facem o elaborare mai largă , explicativă, pe care s-o supunem conștiinței tuturor și cred că această necesitate se găsește de o absolută urgență ,fiindcă țara se află în fața unei frământări politice , care trebuie să-și găsească deslegarea , într-un timp surt. [LD : alegeri !]

Goga / 10 apr.'33

▣ Schimbare de regim politic!

”Ne găsim în plină criză politică .Guvernarea actuală nu mai stăpânește viața politică a României .Avem un guvern pe care nici măcar jocul aparențelor nu mai poate să-l îndrumeze, un guvern care în fiecare clipă poate să plece - și vă afirm că va pleca.

Criza politică pe care o avem noi azi este mult mai complicată decât obicinuitele crize politice ari erau odinioară în această țară.Noi suntem într-o criză de ordin moral și într-o criză de ordin material.Schimbarea de regim ce se va produce , va trebui să facă o modificare a stărilor din țară ,de așa fel, încât **să înlăture aceste două fenomene paralele**

Goga / 10 apr.'33

/Stat „specific românesc” !

” Acest popor al nostru , ca să poată să trăiască, trebuie să se smulgă din starea primitivă Statul român, care are la baza lui o legitimitate etnică, nu poate exista decât atunci când va creia o civilizație specific românească .Deci , **nu stat țărănesc ne trebuie ,ci ne trebuie un stat civilizat ,întemeiat pe ierarhia valorilor de gândire** ,un stat care să aibă la bază rezervorul sănătos al maselor populare.S-a făcut apel la tot ce este dizolvant în această țară, și se pare că toată tendința de consolidare a sufletului românesc a trebuit să fie stânjenită Vedeți rezultatele la care am ajuns.”

Goga / 10 apr.'33

#Mitul Mihalache: "stat țărănesc"

[LD : cu regret, de acord cu Goga !]

” Scump au fost plătite aceste încercări , dar , în sfârșit, ele se lichidează, și nu cred că s-ar găsi o judecată diabolică care să poată da o imagine mai tristă și mai sugestivă a acestei lichidări de legendă, decât aceea a **d-lui Mihalache, care cutreeră palassurile occidentale ca un nou Ahasverus în Țari**.Eu cred că în sufletul d-lui Mihalache este o șovăială . Nu vine acasă ! Stă acolo și va veni exact a doua zi după închiderea Parlamentului , pentru ca, întorcându-se acasă să-și adune impresiile. Eu cred că drumul acesta este un drum la al cărui sfârșit stă ultimul popas.**Se lichidează această legendă** și socotesc această **dualitate de alb și negru,odată în Țari și o dată în pantaloni**, ca un simbol care trebuie să rămână , ca un prilej de examen pentru toți care , de aici înainte , uitându-se împrejur,să-și dea seama unde trebuie să meargă țara. Aceasta este prima legendă.”

Goga / 10 apr.'33

#Mitul Maniu :legenda „ardelenismului”

[LD : întrutotul de acord cu Goga !]

„ A doua legendă este **lichidarea ardelenismului** , așa cum a fost interpretatde către acei cari au

venit să-l pună **la bursa valorilor , aici, în București**.Vă asigur, însă, că, **dacă ideea propagată de ei după război** , ar fi fost ideea conducătoare în viața noastră publică din Ardeal, înainte de război,**unirea nu se făcea**.

Dacă **sufletul poporului românesc** ar fi fost **atât de otrăvit față de patria mamă**, ar fi fost atât de paralizat ,cum au năzuit ei să-l facă, în zece ani de la liberare, vă închipuiți cu ce forță morală ar fi venit Ardealul , ca să vă îmbrățișeze pe voi.”

„ **Noi am respectat năzuințele și strădaniile locale**. N-am fost niciodată nebuni să pretindem o nivelare de pe o zi pe alta ;ne-am dat seama că trebuie un proces normal , dar politicește am afirmat **liberarea granițelor și libera circulație a credințelor** de la un capăt la altul al țării.

Acești oameni s-au strâns laolaltă pe ideea **separațiunii sufletești de Vechiul Regat**.

Dar Ardealul nu este acela, Ardealul este **splendida noastră țărănie** , în care am crezut, credem și vom crede, Ardealul sunt **cărturarii** aceia care ,în cursul vremii ,au ținut flacăra sfântă în masele noastre populare.Ardealul sunt aceia care au afirmat un ideal , care au mers în **temnițele ungurești** ,Ardealul sunt aceia care **au dus lupta** înainte.**Ardealul sunt eu !**

Spun aceasta cu fruntea sus,față de acei care cari **au compromis Ardealul**

Și față de domnul Iuliu Maniu ,acest **călător de periferie** care azi nu vine aici ca să-și apere credințele pe care le are, sau pe care nu le are.lată deci a doua legendă care s-a lichidat !”

Goga / 10 apr.'33

/Schimbare de regim !

„Dar paralel cu aceste două legende distruse, ca o rezultată a lor,**avem compromisă ideea de autoritate**.Suntem într-**un hal de anarhie** de la ministru și până la jandarmi,nu se mai crede nimic, nu se mai respectă nimic[...]

Cerem deci schimbarea regimului ca o necesitate pe care o impune instinctul de conservare al neamului, aș putea spune o **necesitate biologică a românismului**.

Dar schimbarea politică ce va veni nu trebuie să fie nu numai o schimbare de regim politic, ci trebuie **să fie o schimbare în spiritul public**, o schimbare care să creeze **o altă Românie**.

„Afirm că , după cum sunt de convins că **trebuie să sacrific egoismul** acesta al unei concepții de partid,și **să accept o platformă de colaborare**, afirm în același timp că restaurarea frontului sufletesc al României, nu se va putea face fără noi, și nu se va face fără noi.”

/Documentele congresului

La propunerea lui Goga , se trimite o **telegramă omagială MSRegelui Carol**

Stan Ghițescu – dă citire Statutului PNA, care se votează.

dr.Gh.Banu – dă citire Programului PNA

≈10 apr.Gh.Banu :Programului de guvernământ

(„Universul”, 11 apr.'33)**[LD : subtitlurile, sublinierile , îmi aparțin]**

/Politică agrară

„În ce privește politica agrară, partidul ține să afirme individualitatea și dezvoltarea statului românesc prin protejarea agriculturii și să așeze în mijlocul preocupărilor de stat **problema agrară**. El pune pe primul plan **crearea unei industrii agricole** .

Va pune de acord agricultura cu toate energiile de producție , integrând-o într-un tot armonic, sprijinit pe pământ.Va înființa un **credit agricol cu dobândă minimală**.

Va legifera posibilitatea debitorului de a invoca motivele cari au influențat valoarea creanței, independent de voința sa, și care i-au devalorizat avutul.

Va reorganiza creditul ipotecar al României, în senzul de a-i permite să circule neântârziat, cu o dobândă mică pentru agricultori, restul de dobândă fiind acoperit de stat.

Va stiliza și definitivă proprietatea.**[?!]**

Se va valorifica producția națională ; se va legifera controlul exportului.

Învățământul agricol va fi îndrumat spre o efectivă colaborare cu școlile primare .

Politica forestieră va fi revizuită.”

/Politică economică agrariană

„În ce privește politica economică PNA își propune a acorda **o deosebită atențiune petrolului** ; Va acorda atenția cuvenită **exploatării aurului și a cărbunelui** .
Se va suprima protecția vamală exagerată acordată până acum unor industrii , asigurându-se **protecțiunea intermutualului agricol**.

Se va introduce sistemul de **convenții comerciale bi- și multilaterale** ,încheiate pe termen lung , și în care **să primeze politica agrariană**.

Tarifele transporturilor de mărfuri și de persoane vor fi revizuite , racordându-se la valoarea reală a produselor.

Se vor promova industriile cari au la bază produsele solului și acelea cari ajută agricultura.

Se va legifera **obligativitatea pentru instituțiile publice** de a-și procura materialele ce se produc în țară, **numai de la producătorii indigeni**.

/Politica financiară independentă

” În programul de politică financiară , pornind de la principiul unui **buget echilibrat** ,printr-o **reformă fiscală**, și de la respectul obligațiunilor de plată ale statului, preconizează **suspendarea plăților externe pe un număr mic de ani**,revizuirea revalorizării antebelice, reducerea dobânzilor ;**colaborarea cu străinătatea nu trebuie să implice nici un amestec din afară** în gospodăria statului nostru .Se va întocmi **o nouă reformă fiscală**.

” **La regiile autonome** , se va desființa tot ce este creație parazită.

Situația funcționarilor publici va fi asigurată prin statuarea cadrelor necesare aparatului de Stat .
Stabilitate, retribuție omenească, desființarea cadrului disponibil.

„ **Se vor armoniza pensiile**, iar Casa Pensiilor va fi trecută la ministerul de Finanțe.

Se va organiza monopolul alcoolului, salvând sănătatea populației și asigurând creșterea veniturilor statului.”

/Politica administrativă

„ Relativ la administrație, partidul consideră inutilă și costisitoare , orice unitate administrativă intermediară , între centru , județ și comună.Va căuta să realizeze o temeinică descentralizare pe județe ;va lărgi atribuțiile notarului ; va organiza un Consiliu Siperior consultativ pe lângă Ministerul de Interne ;va trece judecarea tuturor actelor ilegale de autoritate asupra judecătorilor constituționali și contenciosului administrativ ;va legifera un aparat administrativ simplificat și cât mai puțin costisitor .”

/Justiția

” Justiția va fi ameliorată prin reîntocmirea și complectarea organizării supremei instanțe ,pentru asigurarea rapidă a unității de jurisprudență ; remunerație demnă, sistem obiectiv de înaintare și recrutare , inamovibilitatea și libertatea de acțiune a membrilor parchetului.Se va asigura o justiție efțină și rapidă , având la bază întărirea familiei, respectarea proprietății.

/Învățământ

” În ce privește învățământul , școala primară urmează să fie dezvoltată cu prețul oricărui sacrificii , și cursul complementar înlocuit printr-o formă de învățământ utilă, variabilă,după regiuni.
Școala secundară urmează a cuprinde două ramuri : una care să procure o cultură generală de tranziție spre universitate, cealaltă spre învățământul profesional ; o repunere a corpului didactic în toate drepturile sale, o administrație pricepută . „

/Culte și arte

” În materie de culte și arte , **reintegrarea ministerului cultelor și artelor**, **modificarea actualei legi a cultelor**, spre a stabili raporturi de normală funcționare a acestora, și a diferitelor asociații religioase în cadrul intereselor de stat ;**modificarea actualei legi de organizare a bisericii ortodoxe** , acordându-se o mai largă autonomie , parohiei ; legiferarea organizării unitare și cu conducere centrală a învățământului teologic .Reînființarea premiilor

naționale în artă și literatură.”

/Politica externă

” În politica externă , PNA subliniază **ideea reciprocității de interese** ca chiag al uniunilor și ca etapă normală în evoluția omenirii , către **marile formule de organizare** a interdependenței economice , și de unificare a intereselor statelor.

Problema dezarmării nu poate fi rezolvată decât în spiritul tratatelor de pace.”

/Apărarea Națională

” Relativ la apărarea națională, PNA cere traducerea în fapt a **ideii de națiune armată** , printr-o **pregătire extra-regimentară** ; asigurarea apărării întregii populații civile ; încurajarea aviației ; automatizarea industriilor militare ; perfecționarea profesională a corpului ofițeresc.

/Muncă și ocrotiri sociale

” În ce privește problemele de muncă, învederează necesitatea organizării inspecției muncii, și a prevenirii accidentelor ; unificarea învățământului muncitoresc și înmulțirea căminelor de ucenici ; combaterea șomajului intelectual și manual ; reglementarea migrațiilor și colaborarea cu biroul internațional al muncii

/Sănătatea publică

„ În materie de sănătate publică PNA își propune organizarea în marile centre urbane de spitale pe specialități ; înmulțirea circumscripțiilor și a dispensarelor rurale ; combaterea maladiilor sociale după un plan unitar pe toată țara ; recrutarea întregului personal medical printr-un birou central ; unificare tuturor operelor de asistență și repunerea sănătății publice în drepturi , asupra diverselor fonduri ce au fost create prin legi.

[**LD : lipsește problema minorităților !!!**]

Programul PNA / 10 apr.'33

Banchetul : la restaurantu „Palermo” .Au rostit toasturi : [Octavian Goga](#), [Valjean](#), [Silviu Dragomir](#), [preot Cuciuja](#),[gral Gârleșteanu](#), [Bornemiza](#), [av.Tudor Popescu](#), [dra prof.A.Ioan](#), [Ianculescu](#), [Vianu](#), [prof.I-Petrovici](#) ș.a.

10 apr.I.Petrovici: educația politică

/Educația politică.

După război s-a făcut o propagandă lipsită complet de tendința de a se face educația maselor. Lumea a căutat doar să le câștige voturile. S-au făcut idoli , din școlari !

PNA nu este un partid de „aventurieri, cum îl nimea un anume ziar.Prezenți atâția, din toate colțurile țării, pregătiți pentru rezolvarea marilor probleme .

” **Ziua de astăzi e semanalul unei lupte** pe care șeful nostru, dl Goga, o începe.

Să facem zid lângă el, jertfindu-ne viața, de va fi nevoie, pentru binele patriei.

[O.Goga](#) / 10 apr.'33

10 apr.PNA=partidul meu

[**LD : atenție ! fără să faci speculații ieftine ... vezi totuși cum rezonează cvintele lui față de momentul 1938 ... când a trebuit să părăsească , umilit , puterea , și a murit ! Vizionarism ? profetie ? simmplă coincidență ?**]

” Constat un **unison de gândire în jurul partidului meu Suntem una, voi cu mine și eu cu voi**

„Am zis anul trecut ,la înființarea partidului nostru ,că **trăim o epocă prerevoluționară**.Și unii au rămas surprinși de această declarațiune.Ei bine, **vă declar că această constatare este perimată. Suntem dincolo de această epocă**.Nu mai putem suporta această atmosferă.

Toată românimea nu mai poate suporta această atmosferă.Sunt atât de confundat cu viața

acestui popor , încât e destul să mă uit în adîncul sufletului ,ca să descifrez nenorocirea tuturor. **Sufletul meu vibrează la cutrerumurul de mâine.**[...] Să ferească Dumnezeu să fie nevoie să fac spovedania mea întregă. Pretutindeni este o izbucnire , în toate colțurile umanitatea caută să se stăpânească. Fiți siguri , că dacă ar fi să fie momentul , ași lansa cuvintele mari ,pe toate zidurile țării , să răscolească poporul nemulțumit.

Sunt gata , sunt pregătit pentru propășirea adevărului .Nu mi-ați dat o bucurie cînd m-ați adus conducătorul vostru,cînd mi-ați încredințat greaua îndatorire de astăzi.Într-o vreme scurtă , vom veni cu colaborarea noastră prețioasă , în conducerea acestei țări.

Sunt hotărât să să restabilesc liniștea și siguranța acestui popor.Să vă pregătiți pentru această misiune. [...] **Ori biruiesc, ori îmi las viața pe teren** .Aveți în fața dvs un om hotărât , care, pentru salvarea patriei, **își va aduce jertfă chiar viața lui.**"

Adunarea PNA / 10 apr.'33

9.a)12 apr.'33.O.Goga, contra „Acordului” de la Geneva

(DAD, MO 90, 12 apr.'33) [Vezi fișier Politică externă](#)

/Dezavuarea Acordului

9 b.)17 mai'33 .Ion Petrovici (clubul PNA ,Iași) :

[[despre mișcările hitleriste și extremiste](#)]

/Naționalism curat ,civilizat

" [...] acest fel de naționalism este **fals și reprobabil** pentru că se ilustrează numai prin violență și pe nerespectul de la om la om.

Singurul naționalism curat și folositor este cel civilizat

În acest scop e nevoie - și aceasta urmărește partidul dlui Goga -

de o revalorificare a elementelor de elită , în locul puhoaielor vulgare ce au cotropit politica în numele naționalismului." ("Lupta " , 17 mai '33)

10.) O.Goga:Mica Înțelegere, 1 iun.'33

(Rev."Parlamentul românesc „ , 1 iunie 1933, p 34-35

/Acord și aprobare

11.)24 sept.'33.O.Goga-călătoriile în Germania și Italia,

(„Dimineața” , an 29, nr.9607, 26 sept 1933; Fox relatări, interviu)

#"Dimineața" reportaj

Ziarul / 24 sept.'33

Cluj, 24 spt.Cu rapidul de dimineața a trecut azi prin gara locală , plecând spre Sinaia, d.Octavian Goga, președ.PNA. Pe peronul gării a fost întâmpinat de numeroși prieteni politici:

dr.I.Lupaș, Silviu Dragomir, dr.Sebastian Bornemisa, preot Laurențiu Curea, dr.Ion Munteanu, prof.Justin Ilieșu, Ion Neamțu –Otonel, Ion Enescu, V.Grigorea, G.Florescu

ș.a.

DI.Goga a refuzat să facă declarații presei, spunând că nu e momentul.Prietenilor le-a spus că **a rămas impresionat de cele văzute în Italia și Germania** ,și că nu înțelege de ce poporul român lîncezește.Apoi a invitat prietenii **la Vijinița** , pentru duminică 1 oct., la adunarea PNA

#Fox :Goga la Sinaia

Sinaia, 24 sept.D.Octavian Goga a sosit , împreună cu secretarul său, G.Demetrescu , la serbările de la Sinaia [ziua lui Carol ?]

După cum se știe, d.**Goga s-a întors dintr-o călătorie din Italia și Germania**, călătorie care a dat naștere la tot soiul de comentarii.**I s-au atribuit misiuni**, și chiar partizanii d-sale au explicat **vizitele de la Roma și Berlin și întrevederile cu personalități de marcă** din cele două țări, **ca o acțiune menită să faciliteze o nouă orientare a politicii noastre.**

...D.Goga **ar fi tatonat** , în special în Germania, posibilitățile unor **consolidări de raporturi economice**, realizări ce ar aduce după sine **importante consecințe de ordin politic.**

Germania ar fi dispusă să dea garanții cu privire la anumite probleme interesând politica noastră externă. Pentru a lămuri aceste lucruri, am profitat de faptul că d.Goga a avut câteva clipe libere ,și **I-am rugat să-mi explice sensul călătoriei sale la Roma și Berlin.**

Afabil, dl Goga a refuzat să facă declarații. Ne-a spus doar :

-Declarațiile lui Goga

< Toate comentariile în jurul călătoriei mele **sunt fanteziste**, și unele chiar, cum sunt cele privitoare la o atitudine ce aș fi luat într-o chestiune economică a țării,**direct ofensatoare.** N-am întreprins **decât un act profesional politic** , ca **să cunosc două laboratorii politice** ale unor țări unde **se realizează opere extrem de interesante.**

Constatările mele nu le voi ține pentru mine , ci le voi explica public , în cel mai scurt timp.

Mi s-au atribuit misiuni pe care nu le-am avut. Ar fi o naivitate să se creadă așa ceva.

Rezultatul ar fi fost că deveneam prizonierul misiunii.

Or, **scopul vizitelor mele era mult mai larg**, fiind vorba de o **vizită de pură informație.**

Într-adevăr **am vizitat personalități politice italiene și pe exponenții reformelor din**

Germania, în frunte cu cancelarul Hitler./mpresiile mele ?

Nu vreau încă să le dau amploare .Nu-i nici momentul aici.La București, după serbări, vom avea prilejul. >

Goga / 24 sept ,33

12.)Alex.Hodoș, dir la "Țara noastră"

(„Universul „ , 50, nr.274, 7 oct.'33: extras din "Țara noastră")

(la sărbătorirea lui Alex.Hodoș)

[**LD : sublinierile îmi aparțin.Unele nume sunt cunoscute, altele , poate , prietenii de presă ?**]

București, organizația de Negru a PNAOrganizația a sărbătorit pe **Alex.Hodoș**, dir.ziarului „Țara Noastră” , la restaurantul Excelsior.

Au vorbit : **Ilie Rădulescu**, Aurel Ștefănescu, Bereșteanu, Cristodorescu,**Protopopescu- Pake**, protopop Stoica (Sighișoara), av.Tudor Popescu, **Păstorel Teodoreanu**, Manoliu, C.Stan, **Al.Vianu**, deputat **Leon Scridon**, I.Ianculescu-Romanați, Eug.Dimitriu, Vrnav-Roman, C.Brăesku, I.Popa, Eugen Goga, **I.Valjean** ...

/Alex.Hodoș :Profesiune de credință

A mulțumit tuturor , subliniind că nu și-a făcut decât datoria pe care i-a dictat-o conștiința sa de român , descendent al unei vechi familii de moți, pentru care scrisul în slujba ideii naționale , a fost un cult.**Statornicia în credințele d-lui Octavian Goga**,datează de pe vremea când l-a cunoscut pe bardul Ardealului și al unității naționale, în casa părintelui său, **Ion Gorun.** A făcut o profesiune de credință datorită căreia **se simte legat de d. Oct.Goga.**

/O.Goga':Hodoș și "Țara noastră"

Mulțumește inițiatorilor care au avut această inițiativă. Întâlnirea are ceva nou, datorită omului sărbătorit.Îl cunoaște de mult pe Hodoș.**Tatăl său l-a primit cu căldură în Regat**, când a venit prima oară cu un volum de versuri.

Retro'22

" După război, mi-am dat seama că **Ardealul trebuie cucerit din nou, din cauza ereziilor**

politice.Retras sub copacii de la Ciucea, **după ce fusesem osândit să cad în alegeri în satul meu, Rășinari [LD o explicație !], am primit dreapta solidaritate a lui Alex.Hodoș. Atunci m-am hotărât să scot revista „Țara Noastră”**care a coincis cu **momentul încoronării.** Noi am văzut în Coroană, simbolul unității naționale. Și atunci au fost oameni care au precupețit Coroana.[**aluzie la maniști**]

-Menirea gazetarului

În acele zile grele a început lupta noastră , care avea la bază o credințăAm mers înainte și Hodoș a fost primul meu colaborator.Gândurile noastre se îmbinau atât de bine,încât aproape scrisul nostru nu se mai deosebea unul de altul.

Gazetar înseamnă deschizător de drumuri, înseamnă să scrii cu sânge.

Aceasta a fost gazetăria lui Eminescu, Barițiu.Aceasta a fost și gazetăria lui Hodoș.

Gazetarul este creator de opinie publică.

Eu am cerut gazetarului **onestitate profesională , grevată pe intelectualitate.**

Trebuie să revenim la altarele vechi.Vom cere condeelor să se întoarcă la **onestitatea tradițională a scrisului românesc.** Hodoș a mers pe drumul acesta , fiindcă are în urma sa un șirag de gazetari și scriitori. În lupta pe care o duc, **Hodoș mi-a dat totdeauna un sentiment de siguranță morală.** Astăzi, când sărbătorim pe **Hodoș, sărbătorim prototipul gazetarului conștiincios.** Sărbătoarea de astăzi este un popas, după care vom merge înainte.Ori ni se va da posibilitatea ca opera de refacere morală și materială s-o îndeplinim de la guvern, ori trebuie să ne coborâm în popor, și s-o începem de jos în sus.

Și de la guvern și din opoziție , vă previn că lupta e grea.

-Întâlnirea cu Mussolini

La Roma, în întâlnirile pe care le-am avut cu **d.Mussolini ,stăpânitorul sufletului italian,** m-a întrebat :*Câți deputați ai ? -Opt, i-am răspuns.Câte voturi ai avut la primele alegeri , după ce ai înființat partidul ? -O sută de mii, i-am spus .Ai început mai bine ca mine.Eu am avut 146 de inși și 3000 de voturi când am început acțiunea – a încheiat Mussolini.*

„Suntem la câțiva milimetri de limita răului , după care trebuie să apară reacțiunea. Merg la biruință cu sacrificiul existenței mele.”

Mussolini spunea la un moment dat : *dacă merg înainte ,să mă urmați ; dacă vă voi înșela, să mă împușcați ;iar dacă mă vor împușca, să fiu răzbutat*

Goga/ 6 oct.' 33

Guvern IG Duca Alegeri

13.)Nov.'33.O.Goga și Gh.Brătianu :resping colaborarea cu Duca

("Dimineața" an 29, nr. 9658, 17 nov.'33 ; "Universul" , 17 nov.'33)

[LD : încerc să fiu cât mai obiectivă. De aceea reproduc toate vorbele acestor adversari ai lui Duca. Este f.greu să nu iau în considerare consecințele acestor orgolii și veleități .

Mai ales că din aceste fire de intrigi,s-a țesut pânza de păianjen care îl va transforma pe Duca în victimă.]

...Primul mandat primit de Duca de la rege, era de a alcătui **un guvern de colaborare cu partidele lui Goga și Gh.Brătianu. Ambii șefi de partide au refuzat** colaborarea solicitată de Duca.După trecerea crizei și alcătuirea **guvernului monocolar Duca,** cei doi au ținut să explice, în declarații de presă,motivul refuzului

a) Octavian Goga :motivarea refuzului

" În ceea ce privește **rolul meu** în rezolvarea crizei actuale , mă cred dator să fac o relatare

sinceră , fiindcă numai oglinda reală a celor petrecute poate da opiniei noastre întreaga măsură a neașteptatei deslegări la care s-a ajuns.

" Chemat fiind la MSRegele , mi s-a pus problema colaborării la guvern cu partidul liberal. Am răspuns că sunt gata să dau sprijinul meu , **după examinarea unor chestiuni de program**. Mi se pare însă exclusă posibilitatea ca **MSRegele să acorde încrederea Sa d-lui IG Duca** , care, pe urma **cunoscutelor declarații de la 8 iunie 1930**, politicește și moralicește , s-a prezentat lumii românești ca **dușman fățiș al Coroanei**.

O asemenea soluție, am spus eu, **ar fi dincolo de ordinea etică** n-ar putea fi înțeleasă de nimeni , **ar aduce o gravă știrbire a prestigiului regal** și ar trece în opinia publică **sugestiunea paradoxală** că, **pentru a deveni sfetnic al tronului, trebuie să fi fost mai întâi detractorul lui**. Am exprimat părerea că , întrucât s-ar mai urmări , conform unor discuții anterioare , **ideea reunirii celor două ramuri liberale** , sub conducerea unui personaj fără țară în trecutul lui [**LD : Gh.Brătianu !**] , n-aș vedea un serios obstacol pentru a urma dorința M.Sale ."

-Convorbiri Duca -Goga

" A doua zi dimineața , am avut **vizita d-lui IG Duca** , care mi s-a înfățișat ca trimisul Regelui, însărcinat să încerce formarea unui guvern de colaborare cu d.George Brătianu și cu mine. Din primul moment , mi-a declarat că, pentru a-și îndeplini mandatul, crede absolut necesar să pună în discuție deosebirile noastre de program , cari trebuiesc înlăturate."

<Manifestările d-tale de naționalism intransigent din ultimul timp - mi-a spus d-sa - nu pot fi puse de acord cu programul meu . Atitudinea ce ai luat împotriva străinilor din țară aparentele de antisemitism, unele tendințe de modificare a Constituției hitlerismul >

"**Consternat**, firește , de acest limbaj insolit **i-am pus întrebarea** :Ce crede d-sa că ar trebui să fac pentru a nu-l stânjeni în programul său de guvernare ?

< O retractare pe toată linia ! > mi-a ripostat îndrăznețul meu oaspete .

Hotărât să împing până la absurd politeța mea de amfitrion, l-am invitat să precizeze , indicând din discursurile mele pașajile înscrinate . D-sa, evitând un răspuns, a insinuat că **și d.Titulescu a rămas mirat de atitudinile mele după călătoriile la Roma și Berlin**.

Arătându-i în treacăt că **am făcut aceste drumuri cu știința și aprobarea MSRegelui i-am cerut să lămurească** cam ce greșală ar fi să risipească " retractarea" mea ?

<Întreaga atmosferă de naționalism intransigent dimprejurul dumitale > a exclamat tranșant d.IG Duca.

" **Riposta mea a fost simplă** , că atmosfera aceea durează cam de vreo 30 de ani, și că o astfel de **discuție mi se pare cu totul inoportună**.[---] i-am declarat că va primi răspunsul meu în cursul zilei , după ce voi pune în cunoștință pe MSRegele asupra întregii chestiuni."

... **Între timp l-a vizitat pe Titulescu** care **"mi-a desmintit afirmațiunile d-lui Duca** , spunându-i că n-a avut nici un rol în rezolvarea crizei recente .

-Convorbiri Goga -Carol II

[LD : aceste "însemnări" ale lui Goga n-au ieșit încă la iveală !]

A avut a doua audiență la MSRegele.

" **Sunt satisfăcut de a fi dat Coroanei toate lămuririle** vorbind răspicat și atrăgând atenția asupra tuturor consecințelor . Mă conformez obiceiului de a nu da publicității această convorbire ; ea rămâne însă în însemnările mele ca o pagină de zguduitor dramatism, menită **să vadă lumina zilei sau după moartea mea** ,sau după **potolirea gravelor convulsioni în care prevăd că se angajează țara**"

- Guvernul Duca

"Guvernul d-lui IG Duca **s-a zămislit sub imperiul unor forțe oculte** de dinăuntru și din afară , fără a mi se putea justifica cu un argument serios venirea lui.

Suntem dincolo de logică, ca în tragediile grecești, și **dincolo de morală** ,ca în zilele de cea mai **nesăbuită aventură** de pe vremea Renașterii .

Cine a hotărât aici și după care perdea ? Iată întrebarea ! [---]

Cred că istoria țării a intrat într-o perioadă nouă, ale cărei întrebări, din ce în ce mai penibile, se vor înfinge tot mai adânc în conștiința publică.[-----]

N-am fost ascultat sus , plec deci acolo jos, să vorbesc cu cei mulți "
Goga / 17 nov.'33

14)I.Petrovici , declarație, Iași, 22 nov.'33

("Universul" , 24 nov.'33)

/Imposibilitatea fuziunii cu cuziștii

Sosit la Iași, I.Petrovici **desminte categoric versiunea că s-ar trata o fuziune cu cuziștii .**
"O atare fuzionare este o imposibilitate ,între ambele partide fiind **mari diferențe de principii "**

15.)25 nov.'33.O.Goga ,conferință :"România politică " ,Cluj

[LD: această conferință este preluată și în vol. "**Naționalism dezrobitor**" , Ed.Albatros , 1998, (p.467-474),cu titlul "**Transformarea sufletească a României**", din volumul "**Discursuri**" (1942) fără a indica sursa primară

Voi adăuga pasajele din volum, în paranteze drepte [.....]

Fusese invitat de centrul studențesc "Petru Maior" , cu ocazia sfințirii Catedralei .

S-a hotărât să vorbească despre realitatea românească "de astăzi"]

("Universul" , an 50, nr. 327, 29 nov.'33)

Cluj, 25 nov., sala Teatrului Național .

În psihologia poporului nostru , în ultimii ani , s-a petrecut o mare schimbare .

Pentru a se înțelege această schimbare , d-sa a făcut o **paralelă între viața publică dinainte și de după război.**

Goga / 25 nov.'33

▣ Sufletul românesc

Înainte de unire

"Acum 20 de ani, aveam **o conștiință națională** care ne ținea uniți pe toți.

Exista **un comandament unic de simțire românească.**O vizită în Vechiul Regat, contactul cu tot ce venea de acolo, erau momente impresionante , pentru orice român."

[" Acum 20 de ani , **sufletul românesc** încadrat în **pacifismul universal** ,trăia într-o **liniște patriarhală** în în adâncul căreia **dormea un vis neîmplinit.**

Sufletul acesta românesc de acum 20 de ani , cu toate granițele care ne despărțeau ,**era unul și același.**Pe deasupra acestor granițe ,sau pe dedesubtul lor, **sufletul acesta românesc era o unitate** care ne strângea ca într-o cingătoare de fier pe toți la un loc.Pe vremea aceea , a sta de vorbă cu cel de dincolo de granițe era o sărbătoare , era o zguduire sufletească de bucurie și fericire .Nicolae Filipescu nu-mi vorbea niciodată de Ardeal fără să plângă.Ce era pentru noi cei de dincoace de Carpați când vedeam primul stâlp de **frontieră din "ȚARĂ" ? Visul nostru de unitate națională se transforma în lacrimi la prima întâlnire"]**

/După unire

["Astăzi sufletul românesc este un **suflet protestatar** plin de întrebări și de îndoieli , **o mare frământată cu valurile îndoșmănite.**

Cum am ajuns aici , ce transformări s-au produs de atunci ?

Unde este comandamentul etic , unde este **punctul arhimedic** , care trebuie să concentreze sufletul națiunii ? Este legitimă întrebarea : **cum am ajuns noi aici ?]**

Față de sufletul românesc unitar , plin de însuflețire și de idealism de dinainte de război, **care este oare situația astăzi ?**

" **Sufletul românesc e protestatar , adânc nemulțumit** .Scepticismul a năpădittoate colțurile.

Cea dintâi mare schimbare a adus-o **războiul.Pretutindeni el a transformat lumea.**

-Zestrea psihologică a tranșelor

["**Continentul** întreg a fost mai întâi **o casă mortuară**, iar **apoi a devenit o casă de sănătate**. Războaiele pe vremuri se dădeau între armate , **ultimul război a fost între națiuni**. **Națiunea română a participat integral la război**.[...] Cei care au luat parte la banchetul morții , s-au trezit la **conștiința unor mai mari exigențe** la banchetul vieții de după război. Aveau cu toții senzația că a sosit **scadența drepturilor** la o altă existență decât aceea pe care o avuseseră până atunci. **Aceasta a fost zestrea psihologică a tranșelor.**]

-Fluidul revoluționar rus.

[LD:Subiectul a fost fie negat, fie eludat , fie supralicitat .Goga îl abordează destul de echilibrat]

[" Pe fronturi, diviziile noastre de țărani au stat zi de zi și la bine și la rău ,alături de diviziile rusești. **Fluidul revoluționar** care a atins pe ruși, **a trecut pe lângă ai noștri**.

Soldatul român era prea deștept să se lase furat de el.Și-a dat seama însă că , dacă ar vrea, ar putea să facă și el revoluție.."]

" O urmare a războiului a fost apoi schimbarea exigențelor în fața vieții a țaranului român.

Țăranul clăcaș dinainte de război **a dispărut**, și în locul lui a venit **țăranul conștient de drepturile lui**. **Românul prea deștept, ca să facă revoluție**, nu s-a lăsat influențat de ideile destructive rusești, **dar ele l-au făcut conștient de forțele și de drepturile lui.** "

-Zguduirea economică: exproprierea

[" A urmat apoi **împroprietărirea** , mai bine zis **exproprierea** , care a produs o altă zguduire , de data aceasta de ordin economic. **Vechea clasă conducătoare a fost distrusă economiceste** , iar averile ei trecute **țăranilor** și, o bună parte din ele, pe unele locuri, **în mâinile străinilor**]

-Zguduirea politică :votul universal

[" După aceea s-a produs a doua zguduire –votul universal. Acesta a fost sau prea curând , sau prea târziu, acordat țăranilor .Prea curând , fiindcă masele noastre încă nu erau pregătite pentru exercițiul drepturilor cetățenești , și prea târziu, fiindcă ar fi fost o datorie de acum 20-30 de ani de a pune în funcțiune votul universal , pentru ca după război el să fi putut să radieze o conștiință cetățenească."]

-Democrația adolescentă

["Băgați de seamă, nu există **nici o provincie românească în care să fie votul universal înainte de război** .N-a existat **nici o provincie** , în care să fie **o înțelegere a exercițiului drepturilor cetățenești**." Și așa, **democrația adolescentă și-a făcut de cap** **Votul universal nu a mai însemnat ideile naționale** **El a materializat gândirea publică** , a pus **revendicările de stomac** pe primul plan , a **produs pe demagogul**, pe proprietarul de voturi , și ,în ordine științifică, pe economist .**S-au sacrificat concepțiile unei elite de gândire , de dragul unei democrații prost înțeleasă și detestabil aplicată.** Democrația de astăzi cere numai voturi , indiferent de naționalitate [...] Concluzia a fost că **socialul a distrus naționalul**"]

▣ Cauzele slăbirii "românismului"

[LD : atenție la logica viciată de patima națională ! Ca și când sentimentul național ar fi fost un atribut doar a țăranului clăcaș, fără pământ și fără drepturi politice ! Ca și când reforma administrativă ar fi fost cerută de votul universal, nu de necesitatea organizării administrației unificate !]

Viața noastră publică a suferit apoi o schimbare importantă prin **reforma agrară și electorală**.

" **Votul universal a materializat lumea politică** , punând **în primul plan stomacul**

El a creat tipul demagogului și al proprietarului de voturi.

Socialul a distrus naționalul ,jată în două cuvinte caracterizarea situației ."

-Reforma administrativă

["Așezarea noastră administrativă ieșită din votul universal a avut **grave consecințe**.

Întâi **descentralizarea excesivă** care a reînviat,perpetuînd astfel vechile granițe ,apoi **principiul**

electiv exagerat care a făcut din țăran un votant perpetuu [...]

Autonomia orășenească de asemeni a devenit un adevărat **atentat la ideea națională și la principiul dreptății**, mai ales în provinciile unite ."

" Din sistemul nostru politic bazat pe votul universal , a ieșit apoi **reforma administrativă** .

Ea e bazată pe trei principii călăuzitoare ,cari deopotrivă **sunt dăunătoare din p.d.v.național.**

Descentralizarea excesivă , pe care a inaugurat-o această reformă, însemenează **perpetuarea vechilor granițe** ,deși în provinciile alipite **numai prestigiul statului român unitar poate salva situația românismului.**Tot noua lege administrativă a pecetluit **autonomia municipală a orașelor."**

Goga / 25 nov.'33

- Înstrăinarea orașelor !

[" Orașele noastre sunt astăzi pur și simplu reprezentantele unei idei ostile statului românesc.**Stăpânirile trecute** au înfipt în carnea noastră **orașele ca pe niște piroane**

Ar fi fost logic și drept , ca noi **să fi rectificat toate nedreptățile trecutului și să fi românizat aceste orașe** .În alte țări , pentru a afirma autoritatea de stat și pentru a rectifica nedreptățile trecute., **principiul electiv a fost dat deoparte** " * [...]

La noi astăzi **orașele sunt centre de simțire străine** pe trupul nostru.Nu sunt xenofob.Am crezut că războiul a lichidat în mine toate rezidiile de ură ale trecutului.Văd astăzi că nu pot fi liniștit pentru că **opera de dreptate nu este făcută** iar **ideea de dominație națională** asupra acestui pământ , **nu este îndeplinită."**]

*Italia lui Mussolini

[" În Italia lui Mussolini , a fost o viață orășenească cu tradiții seculare .Florența era stat .Veneția la fel.Pentru a salva o idee de unitate națională, **Mussolini le-a desființat autonomia** și a luat conducerea lor prin **oameni numiți de el.**]

-Întârzierea operei de românizare

[**LD : cred că la acest capitol are în mare parte dreptate .În privința metodelor de "românizare" a orașelor ... va trebui să mă pronunț. Cum trebuia să se producă ea ?]**

" **Opera de românizare** a orașelor se impunea de mult , dar ea **nu s-a mai putut face** din momentul ce legea administrativă a acordat acestor orașe adevărate drepturi de **<self guvernament>** Noi nu ne-am dat seama de acest mare adevăr , de aceea azi orașele noastre sunt **centre de simțire programatic străină** pe trupul țării noastre.

Ideea normală de de dominațiune națională pe acest pământ **nu a fost încă îndeplinită.**

Dovada cea mai bună ne-o dau cifrele statistice cu privire la **situația funcționarilor** minoritari .

** Exemplu: PTT

Iată raportul de la **P.T.T.** din diferitele părți ale țării .

["Vreți câteva exemple ? Dintr-o statistică riguros exactă , **proporția dintre funcționarii români și străini** , la **serviciile poștale** din câteva orașe"]

[**LD am făcut tabel din datele lui Goga**]

În Bucovina :

Localitatea	români	străini
Cernăuți	24%	76%
(52 funcționari superiori români și 107 străini)		
Rădăuți	30 %	70%
Văscăuți	23%	67%
Vișnița ,	0%	100%
Gura Humorului,	28%	72%
Vatra Dornei,	50%	50%

În Basarabia :

Tatar Bunar	0 %	100%
Hotin	35%	64 %
Cahul	38%	62%

Tighina	42%	58%
În Ardeal :		
Careii Mari	38%	62%
Zalău	23 %	77%
Salonta	33%	67%
Aiud	25%	75 %
Gherla	40%	60%
Cluj	34%	66%
Gheorghieni	25%	75%
Reghin	25%	75%
Toplița Română	25 %	75%
Orșova	27%	73%
TârguMureș	35%	65 %
Reșița	44%	56%

▣Principiul proporționalității

lată de ce se impune **punerea în aplicare a principiului proporționalității în toate funcțiunile publice , la toate instituțiile de stat și particulare , și la universități.**

Nimeni nu ne poate împiedica de a aplica statului acestuia **pecetea ființei noastre naționale** , căci **avem majoritate numerică impresionantă.**

lată de ce **revizionismul maghiar este o erezie** , și oricine ar încerca de a traduce în fapte această erezie își va rupe măselele pe pământul țării noastre .Ideea națională ar trebui să creeze unitatea de simțire între noi.

Dar cea dintâi dogmă pentru aceasta ar fi ca **românul să fie stăpân la el acasă.**

/Minoritatea maghiară.

["Astăzi sunt ,în Ardeal, mai multe școli și biserici ungurești decât au fost înainte de război , apar mai multe gazete ungurești și mai îndrăznețe. [...] Trebuie s-o spunem , pe față, cavalereste, minorităților: uitați prea des domnilor minoritari că trăiți în țara românească"]

▣Evreii –revizuirea cetățeniei

[LD : Această idee îl va obseda și îl va determina să de acea lege a **revizuirii cetățeniei** care îi va aduce **căderea de la guvern** (10 febr.'38) și apoi, moartea

Despre această preconizată revizuire am vorbit eu la simpozionul bilateral de la Ierusalim (1985),nereușind să conving caracterul ei de reglementare a cetățeniei .

De altfel, editorul volumului (1998) ține să facă această precizare la **Nota 158:" Soluția sugerată de Goga este nedemocratică și contrară spiritului de toleranță exprimat de atâte ori în publicistica și de la tribuna parlamentului român"** (p.596)]

[" O altă categorie de **străini** sunt cei **invadați în țară în ultimul timp** , ca într-o nouă Californie , străini al căror număr se ridică astăzi la **peste 500.000**.[...]

Chestiunea evreească este reală , iar **bogăția evreilor** trebuie considerată ca **o sfidare a sărăciei noastre** generale.**La orașe** s-a creat **o întregă clasă** de oameni de afaceri rentabile , care mai toți sunt **evrei** ,și mulți din ei **necetățeni români "**]

-Apel la Liga Națiunilor

["Pentru a scăpa de ei **sunt două mijloace** , unul așa zis civilizată și anume : **să prezentăm Ligii Națiunilor un tablou al acelor străini necetățeni români** după nici un tratat și după nici o lege , și **s-o rugăm să-i invite să părăsească țara românească ,repatriindu-se ."**]

-Lagăre de concentrare

["Dacă cu acest sistem elegant n-am scăpat totuși de ei, **aș face lagăre de concentrare** , pentru **aceste elemente periculoase.**" (p. 472-473)]

nov.'33 Goga:faza revoluției naționale

/Faza pre-revoluționară.

["Dincolo de frontiere pretutindeni **revirimentul național e în floare** .Peste tot **ideea patriotismului integral revine** în centrul tuturor acțiunilor. **Altarele națiunilor** n-au fost niciodată mai șterse de praf ca astăzi Cândva, nu de mult, urmărind frământarea sufletească a poporului meu ,am afirmat că trăim **vremuri pre-revoluționare** " (p. 476)]

/Faza revoluției naționale

[" Astăzi afirm că **am intrat în faza revoluției naționale** .Revoluție înseamnă transformarea bruscă a psihologiei unui popor .Iar rolul unui om care vrea binele acestei țări , ar trebui să fie transformarea acetei revoluții naționale într-o inepuizabilă forță creatoare ." (p. 476)]

/Apel la tineretul studios

[" Aceasta însă **nu se poate face fără voi, tinerii**. Dacă am trăi în vremuri de pace , v-aș spune: duceți-vă la carte și în laboratoare Nu pot s-o fac ,aceasta pentru că împrejurările de astăzi reclamă ca **în arenă să se zvârle cât mai multe pachete de nervi** din care ia naștere apoi tumultuos și irezistibil, **revirimentul nostru național**.

Ca să formulez cât mai scurt ceea ce vreau să vă spun ,voi exprima în cuvinte o atitudine a lui **Mussolini** pe care a avut-o ieșind în balcon ca să mulțumească manifestației de simpatie pe care i-o făcea " *giovinazza*" italiană :<**La luptă cu cartea într-o mână și cu arma în alta** >"(p.476)
Goga / 25 nov.'33

16.) Afiş electoral, alegerile din dec.'33

(BCS , Fd.St.Georges, pch. LXVII , ds. 2)

P.N.A.-Oct.Goga Organiz.de București .

Foto : Gh.Banu (av., culoarea Verde) ; I.Dumitrescu (av.ex-deput.culoarea Verde)
G.Angelescu (mare proprietar) , Mihăescu Nigrim (dr. filozofie, scriitor, proprietar, ex-deput.)
Vasilescu-Valjean (av., fost deput., șeful organiz București)
Frați români !

Suntem sclavii străinilor ! Votați salvarea românismului ! Votați pe Octavian Goga , eroul Revoluției Naționale !Prin votul ce i-l dați ,)): trageți gloanțe în inima înstrăinaților de neam și streinilor ce v-au luat pâinea de la gura voastră și a copiilor voștri.

Ei v-au îngenuncheat demnitatea națională.

Revoluția Națională se va înfăptui chiar peste capul vostru.

Mișcarea a cuprins toată țara . O cere existența noastră ca popor.

Votând lista nr 3 [**un cerc cu 2 puncte interioare**] a lui Octavian Goga, în frunte cu **Vasilescu Valjean**, aveți mândria de a fi primii luptători "

PNA -Goga / dec.'33

17.a)Rezultatul PNA în alegeri, 20 dec.'33

Alegerile .Voturile pentru partide. Procentaj Cameră (parțial, 55 județe), 23 dec.'33
("Universul " , an 50, 351, sâmbăta, 23 dec.'33)

Pe 22 dec., seara , au continuat la Ministerul de Interne lucrările de verificare a rezultatelor voturilor din întreaga țară. Seara târziu, ministrul de Interne, Inculeț, convocând pe reprezentanții presei la minister, a făcut o expunere asupra voturilor din 55 județe , verificate de calculatori. Au votat cca 2 milioane de alegători .

A. Procentele pe țară , pe partide :

PNL-1+PNGerm - peste 50 % PNȚ - 14 % PȚ-Lupu -peste 5% PNL-2 - cca 4,8%

LANC - 4,8% Maghiari - 4,6% PNA-Goga- 3,9% (VII) PȚR-Iunian - 2,9%
 Un.Agr.-Arget.- 2,6% PP -Averescu - 1,4% P.Evreesc - 1,3 % PSD - 1,1%

B Procentele partidelor opoziției, pe județe:

[LD : nu am trecut zecimalele ! în epocă îi interesa ... dar pentru istorie ...

Mai erau de luat în calcul 14 județe ; procentele urmau să sporească - prin redistribuirea voturilor obținute de grupările care nu întruniseră 2 % .

De aceea am preferat aceste procentaje care dau - cât de cât - fiefurile electorale ...]

Gogiștii : 3,9% pe țară

13% -Mureș 12% Tighina 11% Năsăud 9% Teleorman

7% -Dorohoi , Mehedinți 6% - Timiș, Sibiu

C.Rezultatul alegerilor pentru Cameră (55 județe)

[LD : voi pune alăturat , rezultatele PP, PNA . și ... LANC ... pentru a avea perspectiva "ce-am avut și ce-am pierdut " , la fuziunea lor în PNC ,și în alegerile din 1937 ...

Pentru că este f.interessant cum s-au completat , din p.d.v. al rezevorului electoral]

Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Alba	238	2.166	736
Arad	2.426	4.045	2.600
Argeș	104	2.555 (III)	901
Bacău	825	373	6.374 (II)
Baia	660	694	7.653 (II)
Bălți -	552	957	14.137 (II)
Bihor	504	2.749	-
Botoșani	970	443	4.069 (III)
Brașov	1.120	563	-
Brăila	1.577	437	622
Buzău	160	931	-
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Caliacra	292	93	312
Caraș	144	3.801	1.446
Cahul	282	913	550
C.Lung m.	87	348	1.985
Cernăuți	288	2.142	8.409 (II)
Cet.Albă	1.094	-	-
Ciuc	567	-	-
Cluj	401	1.681	-
Constanța	285	1.685	611
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Covurlui (Gal)	1.989	1.134	460
Dâmbovița	371	486	88
Dolj	667	2.286	323
Dorohoi	1.361	2.957	5.012 (II)
Durostor	1.217	797	-
Făgăraș	1.707(III)	1.103	1.043
Fălciu	47	224	1.789
Gorj	1.102	548	-
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Hotin	?	?	3.567
Hunedoara	287	1.347	-
Ialomița	4.491	4.754 (III)	629
Iași	508	1.245	4.600 (II)
Ifov (Bucur.)	4.328 (VI)	4.516 (V)	1.609 (VII)
Ismail	685	333	1.284

Lăpușna (Chiș.)	268	798	3.388 (III)
Maramureș	32	325	1.136 (III)
Mehedinți	2.032	4.350	-
Mureș	771	5.735 (III)	-
Mușcel	269	347	163
Năsăud	-	2.817 (III)	416
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Neamț	121	-	577
Odorhei	476	271	-
Olt	600	770	-
Orhei	476	2.619	4.959 (II)
Prahova	756	3.071	575
Putna	164	1.197	236
Rădăuți	202	995	5.266 (II)
R.Sărat	153	1.744	-
Roman	50	260	1.430 (II)
Romanați	676	4.329	-
Sălaj	416	1.450	1.867
Satu Mare	187	2.237 (II)	1.640
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Severin	194	2.056	2.906
Sibiu	457	2.321 (III)	-
Someș	241	1.173	-
Soroca	-	1.173	5.258 (IV)
Storjineț	-	-	4.559 (III)
Suceava	332	967	5.668 (II)
Târ.Mare	120	1.607	-
Târ.Mică	274	3.563	-
Județul	PP-Aver.	PNA-Goga	LANC
Tecuci	753	514	631
Teleorman	1.616	6.482 (III)	2.280
Tighina	578	4.955 (II)	2.693 (III)
Timiș	518	7.087	3.979
Trei Scaune	215	397	-
Tulcea	332	768	1.189
Tutova	149	477	-
Turda	119	1.689	-
Vaslui	65	444	2.081(III)
Vâlcea	136	636	-
Vlașca	746	616	748

Alegeri / Cameră / dec.'33

17.b) Octavian Goga ,Naționalism dezrobitor.Permanența ideii naționale,

Editura Albatros,București,1998.Studiu introductiv ,îngrijire ,note ,Constantin Schifirneț
Din vol.Discursuri,Tiparul Cartea Românească,1942.

dec.1933.Fragmente autobiografice

[Vezi la fișier PP-Averescu –perioada de activitate până în apr.'32]

Octavian Goga ,Naționalism dezrobitor.Permanența ideii naționale,

Editura Albatros,București,1998.Studiu introductiv ,îngrijire ,note ,Constantin Schifirneț

Dec.1933.Goga.Deschiderea Institutului de istoria literaturii

Mărturisiri cu ocazia deschiderii *Institutului de Istoria literaturii române moderne și folklor* la Universitatea București., dec.1933.(p. 413-444) Are 50 de ani și câteva luni.

«Confesiune de "atelier"»

"Voi vorbi deci cu toată spontaneitatea și sinceritatea , destăinuindu-mă și arătând *care au fost curentele de gândire și de simțire care m-au călăuzit în viață. Voi încerca să ridic perdeaua de peste un colț de laborator literar și să-l dezvălui în fața Dumnevoastră"*

Este vorba de un fel de metodică explorare intelectuală din partea Dvs., care , făcută din anumite norme științifice ,se crede datoră ca ,**luminând în sufletul unui scriitor** , să-l urmărească în **toate ascunzăturile lui**, să-l pună în lumină în fața acelora dintre contemporani și urmași care vor voi să-l vadă Voi face deci în spiritul acesta **un succint curs de anatomie sufletească."**

-Credința în determinismul geografic

Rășinari, poalele munților Cindrel (Carpați), la 12 km de Sibiu.Satu era "*fundus regius*", adică sat "*slobod crăesc*".Comunitatea reprezenta **o puritate de rasă absolută:**

6000 locuitori , toți români.Jandarmii ungurii erau singurii străini ,dar și ei adesea se românizau prin căsătorie.

"Cred într-un determinism geografic ,care îndrumază toată mentalitatea noastră și, firește întreaga structură sufletească și intelectuală.

Dacă m-aș fi născut la periferia etnică a neamului ,acolo unde apăsarea unei culturi străine s-ar fi resimțit în mediul în care mă mișcam, desigur că acest stigmat m-ar persecuta în cursul vremii, neconținut .**M-am născut însă la graniță.Am știut** deci, din primul moment al vieții mele ,**că există granițe; am știut** ce înseamnă existența graniței : **un piron înfipt în carnea unui popor "**

-Familie de intelectuali cu tradiție

Ceea ce se cheamă **intelectualitatea ardelenescă** de atunci.**Tatăl era preot** în sat .**Bisrica** avusese "danie" de la Matei Basarab.Cultura se făcea la adăpostul Bisericii (pentru că alte profesii erau destinate străinilor și ungarilor)

Bunicii (de la ambii părinți),**preoți.**(Eminescu a stat în 1868 2 zile la Rășinari la bunicul lui ,care , apoi ,l-a trecut granița prin Vama Cucului)

A avut mai mult o educație germană, decât franceză.

-Satul= rezervor de energie națională

"Eu am trăit până la 9 ani la sat ;am trăit însă **nefiind țaran** ,ci ca un **înregistrator conștient al satului** .

"Am privit satul și l-**am despiciat programatic** , dându-mi seama că **el e cel mai mare rezervor de energie națională** ;**am crezut** de la început , prin transmisiunea strămoșilor și părinților mei, **în ideea de rasă;am crezut** deci, în sat , fiindcă satul era **sinteza care reprezenta înainte mea marele tot :neamul "**

..."Dacă s-ar gândi cineva să-și ea asupra lui sarcina să caute **la sat toate figurile pe care le-au eternizat marile literaturi** , le-ar găsi desigur, într-o formă rudimentară , dar le-ar găsi acolo .Există la țară și **Hamlet și Tartuffe** ; există **Avarul** din Moliere ; există **Othello**;toate **figurile complicate** și toate **marile pasiuni clocotesc jos în adâncime."**

[...] Am avut contact cu **toate frământările anonime** , cu toate bucuriile , începând de la botez și până la coborârea în pământ .

-Suflet de protestatar ,de revoltat

..."M-am născut într-o vreme când **principiul național domina toate fluctuațiunile sufletului românesc.**

..."M-am născut deci într-o vreme când **protestele de rasă erau pe buzele tuturor** și când acest sentiment era atât de puternic , încât umbra pe toate celelate .

Era **atmosfera celei mai sălbatece persecuții a românilor**;era o opresiune ramificându-se până în cele mai mici îndeletniciri de la țară.Desigur că ea trezea protestarea și **eu m-am născut în această protestare ,m-am născut cu pumnii strânși,sufletul meu s-a organizat din primul moment pentru protestare, pentru revoltă , cel mai puternic sentiment care m-a călăuzit în viață și din care a derivat și formula mea literară.**

-Atmosferă și influențe literare .

A început să publice de la 14 ani :*Revista ilustrată* (Gherla),*Tribuna literară*(anexa "Tribunei" lui Slavici, de la Sibiu);*Familia* (Oradea Mare ;Iosif Vulcan membru al Academiei Române, deschisese granițele literare cu Vechiul regat)

Elev la liceul unguresc din Sibiu, a trebuit să învețe această limbă

"Atmosfera literară din Ardeal, acum vreo 30 de ani ,era o atmosferă foarte primitivă. **Literatura venea din Vechiul regat** .Dintre autorii ardeleni, era singur **Coșbuc** care , cu un talent strălucit ,era pentru mine un subiect de curiozitate literară ;[...] însă **configurația lui idilică n-a avut accente de înrudire cu sufletul meu** .[...]

Adevărata influență, covârșitoarea influență ,o exercita Eminescu [...]

A citit **traduceri excelente** în germană și maghiară (Shakespeare ș.a)

Din literatura maghiară l-a influențat **sufletul curat al lui Petofi** (cel mai important poet romantic de la '48 ; când a fost închis la Seghedin , a tradus din el)

Din literatura germană , de la Goethe , Schiller, până la poeții antebelici .

/Criza de conștiință :schimbarea concepției de viață.

"O singură carte e care m-a sguduit :**Raskolnikoff** .Atmosfera de mesianism,scormonirea durerilor,tendința aceea de mister care planează peste capul chinuitului scriitor rus, în Raskolnikoff,**și-au înfipt ghiarele în sufletul meu** din primul moment ,și mi-a dat o adevărată zguduire de nervi, care m-a ținut aproape un an de zile

M-am pomenit, m-a dus într-o **adevărată criză de conștiință** și care m-a făcut să trec printr-o **revizuire a problemelor morale și să-mi schimb cu totul concepția de viață."**

-"Rețărâirea "

..."Eu am văzut în țăran **un om chinuit al pământului** ; n-am putut să-l văd în cea atmosferă în care l-a văzut Alecsandri în pastelele sale și nici n-am putut să-l văd încadrat în cea lumină de veselie a lui Coșbuc " [...]

...**Așa de mult m-a influențat Dostoievski** ,încât ,și sub influența lui JJRousseau , am început să-mi elaborez **la vârsta de 20 de ani ,o întregă teorie de ordin moral.**

Mi-am zis :**civilizația e putredă ,e bolnavă**.[...] această civilizație ,cu care luam contact ,era **agresivă la adresa mea,era vinovată** , fiindcă tindea să mă desființeze.

Îmi ziceam: **să mă întorc la sat și să refac în mine procesul prin care au trecut strămoșii mei**

,de care mă desfăcusem.Îmi aduc aminte că, sub impresia acestor frământări, îmi combinasem **planul să mă întorc la țară** , să mă desfac de toate atributele văzute și nevăzute ale civilizației , **să mă duc acolo în mijlocul țăranilor** ,

să-mi iau o fată de la horă , să mă însor cu ea și să-mi zic :**eu sunt Ion Botezătorul**

Din această cununie ,care s-ar face între un intelectual scârbit de aceste aspecte ale civilizației vinovate și între o fată , care reprezintă principiul sănătății , îmi ziceam ,

va trebui să iasă Mesia "

[LD: da frumos vis ! Și iată ce a făcut : s-a dus la Universitate la Budapesta ;s-a însurat cu Veturia Goga, a devenit castelan de Ciucea,a ajuns șef de partid și primministru.

Am mare îndoieli privind sinceritatea lui Duca la 50 de ani !]

/1906."Eminescian" la Universitatea din Budapesta

Erau vreo 300 de studenți la Budapesta "**condamnați** prin practicile de desnaționalizare ale statului, din care făceam parte,**să devenim niște ieniceri ai culturii străine** , ca pe urmă tot noi, să asuprim poporul de unde am plecat ."

..."Adunați acolo , la un moment dat , ne-am gândit că trebuie **să facem o revistă a noastră** , **a eminescienilor de atunci**, de la Budapesta .Crezul nostru literar se vede din însuși titlul revistei:"**Luceafărul**" [...] Pot spune că am reușit ." (înregistrau tot ce se producea în Vechiul Regat) În acele împrejurări,i-a **apărut primul volum de versuri**.

/1933.Prezentul

"Astăzi, **scriitorul** trebuie să fie tot **un deschizător de drumuri** , un **mare modelator sufletesc**

al poporului nostru.[...]

-Clasă conducătoare înstrăinată.

"Dar nu trebuie să uităm că avem o **clasă conducătoare** care nu prezintă aspectul larg al valorilor populare ;**clasa conducătoare** are la spatele ei **patru civilizații** , fără nici o înrudire una cu alta;clasa conducătoare are în amintirea ei **stigmatele străinismului**.[...] societatea noastră diriguitoare are un caracter de mozaic."

O.Goga / dec.'33

Guvern Gh.Tătărăscu .Legislatura I.Sesiunea ordinară.1 febr,'34

18.) Inaugurarea parlamentului .Comemorarea lui IGDuca , 1 febr.'34

/Octavian Goga : IGDuca

[LD : atenție ! Goga atinge o problemă cardinală privind istoriografia ce se va scrie despre generația lor .Mă gândeam că , atunci , această istorie prea apropiată , nu s-a scris , iar după instaurarea comunismului... ea a fost cu desăvârșire părăsită, interzisă, apoi falsificată succesiv... De aici marea răspundere pentru istoricul care abordează această epocă. Este de aceea foarte greu să-ți păstrezi obiectivitatea ...]

" Partidul Național - Agrar împărtășește pe deplin sentimentul de adâncă îndurerare care a zguduit Țara prin dispariția tragică a răposatului Duca.

" Cu fostul șef al PNL , fulgerat de o moarte năprasnică, necunoscută încă în analele României moderne, a plecat din rândurile noastre una din figurile reprezentative ale generației care a pregătit războiul de întregire națională.

" Duca , cel mai apropiat colaborator al regretatului I.Brătianu , a fost trei decenii pe primul plan al vieții publice , într-o activitate intensă de fiecare ceas . Sunt atât de recente încă în amintirea noastră manifestările multiple ale acestui frământat de toate problemele palpitate ale politici românești , că nu e cu puțință , astăzi, să cântărim noi adâncimea lor. Multe din ele se întâlnesc cu firele propriei noastre vieți și numai istoriograful de mâine [!!!] , din luminile și umbrele vremii, e merit să închege o icoană limpede pentru viitorime.

"În aceste clipe , când aripa trecerii eterne fâlfâie întunecată peste Adunare, sufletul tuturor , purificat de patimi trecătoare , trebuie să se ridice la înălțimea de unde se văd căile destinului nostru. Biruiți de latura omenească a unei drame groaznice , care a frânt în două avântul unui drumeț , ne plecăm frunțile, **dar** , descifrând sbuciumul chinuit al celor rămași în urmă, în zile de grea cumpănă, ne ridicăm conștienți că instinctul de viață al neamului nostru ne va da o voință tare , un cuget onest și o supremă hotărâre ca să salvăm Țara ."

O.Goga / 1 febr.'34

19.) Grupurile parlamentare, pe partide, 16 febr.'34

(DAD, MO 9 -Anexă , 22 febr.'34)

▣ Gruparea parlamentară a PNA (9 deputați)

Octavian Goga (președ.)

Tilică Ioanid

Aurel Baci

Ion Petrovici

dr.Gh.Banu

Dumitru Topciu

Stan Ghițescu

Leon Scridon

Ilie C.Barbul

20.)Omagiu lui Șt.Cicio Pop (la moarte)17 febr.'34

(DAD, MO 10, șed. din 17 febr.'34 , p. 404-407)

/dr.Gh.Banu (PNA-Goga) :

" Cu Ștefan Cicio Pop dispăre încă unul din marii luptători ai românismului din Ardeal , un slujitor care neconținut a propovăduit independența națiunii române oprimate.[-----] În viața parlamentară de la Budapesta , și în lupta pe care a dus-o în străinătate, la Haga, a avut puterea să strângă laolaltă toate neamurile oprimate împotriva asupritorilor din Budapesta . În procesul Memorandum-ului a fost un vajnic luptător, încununându-și truda sa cu o răsplătă binemeritată.[-----]
PNA, pe deasupra contingentelor politice , își pleacă cu pietatea fruntea înaintea aceluia care , ca un apostol , a fost o garanție de perpetuare a românismului. "
Gh.Banu / 17 febr.'34

21.) Oct.Goga ,discurs la mesaj , 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 422- 425)

[LD : foarte interesant discurs ! Cu o primă parte în care predomină ironia și stilul opoziționistului "de serviciu" - care a și fost aprobat de toată opoziția ! - apoi, un atac de substanță la adresa democrației , a principiilor sale sacrosante, a instituțiilor sale, într-un cuvânt la negarea regimului politic în care evoluase România după Unire , culminând cu diagnosticul dat : România prerevoluționară .
Discursul marchează , fără echivoc, convertirea lui Goga la o doctrină autoritaristă, antidemocratică, naționalistă, xenofobă ,având ca stindard deloc original, deviza : "România , Românilor !" Discursul lui Goga , poate fi socotit și ca o presiune- invitație - îndemn , către Carol II, invitând la o schimbare de regim .
Că acest lucru se va realiza deabia în dec.'37 ... toate la timpul lor.]
Goga / 24 febr.'34

▣ Mesajul Regal - Răspunsul la Mesajul Regal

" PNA este hotărât să nu atragă într-o discuție de amănunte , textul Mesajului Regal, convins fiind de la început că și **actuala pagină retorică solemnă este menită să rămână fără consecințe, ca și această ieftină literatură , de ocazie**, pe care de ani de zile o primește , fără nici un ecou, opinia noastră publică .

Trecutul apropiat ne-a învățat cam ce preț trebuie pus pe acest **ritual fastuos al bunei noastre democrații**.

" Într-adevăr, o analiză cât de sumară poate arăta oricărui spirit limpede ,călăuzit de bună credință, **deşertăciunea gloselor cu care guvernul liberal a ținut să-și inaugureze sesiunea** parlamentară . În vremuri de o tragică seriozitate , ni se dau **aceleași clișee fără relief**, se afișează **aceiași optimism fals**,se difuzează aceeași **grandilocvență ipocrită**, care de multă vreme au obosit sufletul mulțimii la noi și au trezit îngrijorătorul scepticism prevestitor de furtună în societatea românească.

" În loc de a se privi realitatea în față și a se trage concluziuni din ea, într-un mod simplu , sincer și drept, printr-o mărturisire de pocăință , pe urma atâtor nenorociri și,printr-un cuget eroic, hotărât să remedieze răul ,Mesajul afirmă cu seninătate **mulțumiri inexistente** și lansează **făgăduinți de mult răsuflăte** , ca și când o fericire biblică ar stăpâni biata noastră țară.

"Dacă ar mai fi fost nevoie să se mai dovedească încă o dată ceea ce se știe de obște , că **organismele politice perimate** în concepțiunea și structura lor **sunt inadptabile** ,atunci această **predoslovie liberală** ar putea servi ca un prețios document pe seama oricărui analist de istorie contimporană. " [LD : este un obicei al lui Goga de a invoca analistul de istorie , nu ?]
El va da câteva exemple ,ca să se descifreze această "**ciudată** " **mentalitate** .

Oct.Goga / 24 febr.'34

-Armonie și solidaritate !? Destindere !?

-Respectarea libertăților publice !? Regim constituțional !?

[LD : Ironie, ... răstălmăcire de mesaj ...ocheade spre legionarii hăituiți ...
speculație politicianistă ... răutate și ură . Chiar atunci când spune adevăruri]

"Mesajul întrevede, sărbătorește , din primul moment < asigurarea ordinei desăvârșite în toate
manifestațiile vieții obștești > printr-o < atmosferă de armonie, de puternică solidaritate
națională .>

" Nu știu ,dlor deputați , dacă există cineva în această Adunare care să fi visat cândva)): o mai
admirabilă și mai precisă **definiție a stării de asediu** ,cu toate atributele ei ! (**aplauze la opoziție**)
Distinsul autor merge mai departe în zugrăvirea vieții noastre de astăzi, când pronunță o sentință
nu tocmai nouă , dar de o netăgăduită valoare morală : < **simțămintele de bună înțelegere și de
înfrățire trebuie să stăpânească sufletele turor cetățenilor țării** >

" Prin această adâncă axiomă ,el vizează desigur **opera de pacificare a închisorilor**
în care se dospește **armonia de mâine**, cu tot cortegiul fatal al **destinderilor viitoare** . (**aplauze
la opoziție**))): În acest chip, cam sumar, crede guvernul că trebuie să netezească drumul
înfrățirii. "

" Înțeleptul cronicar însă n-a uitat nici caracterizarea veridică a operațiilor electorale , condensând
într-o frază lapidară , tot ce s-a spus de opoziție aproape două săptămâni de la această tribună :
< **respectarea libertăților publice în cadrul regimului constituțional** .>

O fericită expresie care, dacă nu mă înșel, pe lângă că confirmă **sfîntenia urei la noi** ,s-ar părea
că face o aluzie discretă și la **conoscuta dizolvare a Gărzii de Fier** , printr-un Jurnal al
Consiliului de miniștri. "

/ Program de guvernare ?!

" Astfel se desfășoară înainte , cu candoare și cu solemnitate , un lung șirag de binefaceri
ce va să vie .< **Economii severe**> ...< **Bugete echilibrate**> < o **activitate economică intensă și
rodnică** > ...< **promovarea intereselor agriculturii** < **Justiția se va bucura de toată solitudinea**>...
Cu minister al munițiilor proaspăt înființat ;când **experții străinătății** , deplorați odinioară de PNL,
sunt **primiți astăzi să verifice registrele ministerele** . Toate bucuriile se țin lanț ,reforme se
anunță cu duimul , pretutindeni palpită reânoirea și buna stare ! Este un limbaj afirmativ , este
un limbaj absolut probabil , o prelungire inopinată a diapazonului din alegeri ; descoperiri noi la tot
pasul ;"Cine se mai îndoiește în fața promptitudinii desăvârșite cu care totul este soluționat ? "
Octavian Goga / 24 febr.'34

/ Politică externă ?!

" Este un adevărat miraj a cărui culme strălucitoare nu este atinsă decât după ce , printr-o lungă
înșiruire a victoriilor noastre diplomatice din ultimii ani,cunoscute nouă din ziarul "Universul" , se
enunță , în sfârșit, cel mai proapăt triumf,menit să dea o tărie de granit consolidării noastre
internaționale : < **prin tratatul iscălit la 17 octombrie 1933, la Ankara , se cheazășuește pacea și
amiciția perpetuă între Tiurcia și România**> (**ilaritate pe unele bănci ale opoziției**)

" Bucurați-vă domnilor, că limanul fericirii noastre a fost atins !

-Ionescu -Brăila : Și Ștefan cel Mare era de părerea aceasta !

-Goga : Bucurați-vă că sunteți de acord cu Ștefan cel Mare și lăsați-mă să citesc mai departe !
(**ilaritate la opoziție**)

Goga / 24 febr.34

▣ Criza morală :psihologie turbure ;cutremur molecular ;fierbere revoltată ;

[LD : Goga se oprește cu analiza Mesajului, trecând la analiza crudei realități]

" Să ne oprim cu analiza Mesajului, pentru a nu fi învinuiți că suportăm ironia frivolă la căpătâiul
unui bolnav. Să nu ducem mai departe enumerarea acestor mostre de pompoasă elocință, din
care se desprinde o **tristă dilemă sau un condamnabil spirit de suprafață** ,neputința
guvernului de a adânci lucrurile , **iluzionismul efemer** al oamenilor copleșiți la început de

beneficiile puterii sau, ceea ce este și mai rău, **teama de a mărturisi** în fața țării **adevărul stărilor primejdioase** în care se găsește.

" Ori ce ar fi, neînțelegerea unor pripiți, sau tăcerea unor fricoși ,noi nu ne putem înăbuși glasul aspru al realității care ne înconjoară. Vom spune deci tuturor , care vor să ne audă, de jos de tot , până sus de tot ,că , de ani de zile, mergând din rău în mai rău ,**asistăm la un penibil proces de decompoziție al prestigiului nostru de stat** .Mai mare și mai gravă decât mizeria materială , care țipă din toate colțurile și sapă toate clasele sociale , **este criza morală** , căzută peste noi în anii din urmă.

" Sufletul românesc este stăpânit astăzi de **o fierbere vecină cu revolta**.Pretutindeni, pe toată întinderea țării, pe întreaga scară a societății noastre, se înregistrează acest **cutremur molecular** , care angajează un organism sleit în forța lui de rezistență.Oriunde privești împrejur, întâlnești **ecoul unei psihologii turburi** ,proprie unor vremuri de destrămare .

Sau suntem **descurajați dintr-un criticism anihilant**, care distruge inițiativa și paralizează acțiunea, sau simțim împrejur **o valbură plină de amenințări , care anunță protestarea și rebeliunea."**

Goga / 24 febr.'34

/Diminuarea autorității de stat

" Stăm pe un vulcan al cărui clocot , din adâncime, urechile pricepute îl deslușesc deabinelea. Ce ar putea să-i stăvilească , să-i comprime tendința eruptivă ?

Desigur că **autoritatea ideii noastre de stat** , respectul pe care îl inspiră însăși temelile așezării acestei țări .Nenorocirea însă vrea ca tocmai această autoritate să fie pulverizată și căzută în noroi , lucru știut și simțit de toată lumea la noi. Iată deci cadrul întunecat în care ne mișcăm : o puternică zguduire sufletească , lipsită de punctul fix pe care să ne rezemăm în pragul zilei de mâine . În astfel de împrejurări, sinceritatea și îndrăzneala în fixarea adevărului ,devin **atribuție de căpetenie ale unui cuget patriotic , care vrea înlăturarea răului**.

Învestiți cu aceste însușiri , noi ne vom coborâ la origina situației deplorabile de astăzi, accectuând , în câteva cuvinte , **concepțiunea profund greșită** ,cu care s-a inaugurat și în care a persistat viața noastră de stat de la Unire încoace.Cincisprezece ani sunt deajuns ca să constituie o experiență și să ne dea o percepție de apreciere. "

Goga / 24 febr.'34

/Prematura acordare a votului universal: Democrația viciată

[**LD : atenție ! fără prejudecăți, fără ipocrizii și complexe, va trebui să-ți spui părerea în această chestiune. Între timp ai experiența de aproape 50 de ani de dictatură comunistă ,tot sub " vot universal" , și , mai elocvent, ai experiența de după 1989 , a acestui vot De ce trebuie să sărim în sus , să considerăm neapărat "reacționar" , luciditatea unor oameni privin acest "vot universal" ? " Egalitatea" și "votul universal " ... utopie ? demagogie ?]**

"În adevăr, din primele zile de după război, demobilizarea militară a echivalat la noi cu desarmarea morală a neamului . Încetând regimul de severitate în conducerea și administrarea țării de pe vremea ostilităților, am trecut deadreptul **la svârcolirile votului universal** , în întâia etapă . Vor fi fost exagerări și nedreptăți adeseori în stăpânirea quasi -dictatorială a primelor luni post -belice ;dar ideea națională s-a păstrat neștirbită , ca o zestre a tranșeelor ,iar principiul autorității s-a afirmat la tot pasul.

"Așa zisa democrație, însă, instalata la baza noului stat ,ne-a prăvălit într-o dislocare haotică. Votul universal, în forma lui actuală, exercitat de o populațiune fără pregătire ,a devenit un obstacol pentru dezvoltarea și întărirea țării ; (**exclamări la PNL și PNTJ**)

concepțiunea națională a fost înlocuită cu preocupările sociale și cu lupta de clasă spiritul public , năvălit de **revendicări pur materiale** , a pierdut din vedere însuși scopul care s-a dus lupta noastră de veacuri ; demagogia, din ce în ce mai trivială , gonind de pe arena vieții publice , elita intelectuală , prin concesiile ei interesate , a anarhizat masele , pentru a căror înfrânare , fiecare guvern s-a folosit de cele două atribute constante ale democratismului începător : corupția și teroarea.**Figurile de mâna a doua** , care au ajuns la rol de conducere , din acest laborator otrăvit, cu nepriceperea și **rapacitatea lor**, au pus în circulație planuri și formule pornite să dărâme orice impuls de ordine din instinctul mulțimii . "

Goga / 24 febr.'34

/Politicianism periferic, provincial

" **România s-a politicianizat** , împărțindu-și rezervorul de forțe într-un mare număr de categorii politice , care **se stânjenesc reciproc** în străduințele lor, într-o vreme când teritoriul nostru , brăzdat de infiltrații etnice disparate, ca civilizații și ca tradiții de Stat , ar cere utilizarea integrală și metodică a energiilor naționale.

Provinciile, lipsite astfel de o îndrumare luminoasă și de ocrotirea centrului, **căzând pe mâna conducătorilor de periferie**, au apucat pe calea piezișă a unui politicianism local , rău interpretat , cu toate consecințele distructive. "

/Parlamentarism – caricatural

Parlamentarismul , născut din fără de legi și practicat prin incompetență , a devenit **o caricatură lămuritoare și costisitoare** , o mașină de legi grăbite ; unele fără consistență și fără efect, slăbind respectul cetățenilor pentru ideea de legalitate ; altele, prin demagogia lor, direct păgubitoare oricărei consolidări . "

Goga / 24 febr.'34

▣ România prerevoluționară

/Românism eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !

[**Atingând și această latură, Goga culege aprobarea entuziastă a cuziștilor, care se va manifesta până la sfârșitul discursului.**]

" Negreșit , d-lor , că prin o astfel de oblăduire, nu numai că s-a slăbit vigoarea inițială a acestui popor, dar, încetul cu încetul, o dată cu scăderea noastră de prestigiu, **străinii au ridicat capul** , s-au transformat în **exploatorii elementului băștiaș**, și au început să privească peste graniță. **Minoritățile s-au reconfortat** și unele au adoptat atitudini disprețuitoare la adresa țării. Oameni de import, fără rădăcini aici , **s-au înfipt** în aparatul de Stat , pe care , în mare parte, -au acaparat dând impresia că suntem o așezare polietnică , cu rolul de stăpânire a românismului , din ce în ce mai eclipsat.

Tineretul nostru , imobilizat de mizerie, stă cu brațele încrucișate și cu buzele strânse , în vreme ce indivizi de contrabandă afișează o zgomotoasă satisfacție , trezind amărăciune și răspândind nesiguranța ." (**aplauze la PNA și LANC**)

"Răscoliți pretutindeni de un sentiment de largă nemulțumire, rezultanta unui complex de motive, noi avem în față **România prerevoluționară** a ultimilor ani, de care am amintit la această tribună.

" Paralel cu procesul destrămării noastre, continentul întreg s-a resimțit de pe urmele războiului de o efervescentă a masselor, prinse în mreaja lozincilor dizolvante .

Au fost destule prilejuri , când **s-a crezut că triumfă steagul roșu** , pe care vântul nebuniei de peste Nistru l-a fluturat neconținut peste capul Europei .

S-au debitat teoriile unui patriotism continental , pe deasupra fruntariilor dintre popoare, și s-au găsit **mulți călători fără țară**, poposiți cam în tot locul, cari au început să țese rețeaua unei umanități fără criterii de diferențiere .

-**Nichifor Robu : Umanitatea cu perciuni !**

-**Goga** : Aceste manifestări , însă, morbide sau programatice , au atins o țintă cu totul protivnică. Pretutindeni s-a pornit **o recrudescență a ideii naționale** , biciuite până la paroxism , tocmai de uneltirile detractorilor ei."

Goga / 24 febr.'34

▣ Noua concepție de Stat : autoritarism și naționalism integral

/Modelul : Mussolini !

/Monopartidocrația productivă .

" La lumina fulgerelor care amenințau noțiunea patriei ,s-a întrezărit **o nouă concepțiune** de Stat ,grefată de principiile autorității și ale **naționalismului integral**.

Mussolini a fost creatorul care a plămădit , mai întâi într-un **sistem de cugetare politică** recentul reviriment de **redeșteptare universală**.

Rând pe rând, **au căzut alcătuirile lumii vechi**, înfrânte de valul acestei ideologii proaspete și cotropitoare .Mulțimea însăși, cu intuiția ei, deslușind o salvare în noul curent, s-a pornit să elaboreze ca percepțele din vecini."

" Ca un lucru de la sine înțeles, s-a fixat în opinia publică din toate părțile ,că nu poate fi vorba de un import *tale quale* ,ci de **o adaptare a ideilor fundamentale**, la împrejurările și tradițiunile locale .**Setea de autoritate** , însă, nevoia unui **comandament unic**, ridicată pe ruinele agitațiilor sterpe, închegarea tuturor forțelor națiunii într-o **monopartidocrație productivă**, după atâta amar de desbinare distrugătoare , toate aceste îndemnuri preocupă astăzi psihologia masselor și au început de jos în sus, să se afirme cu o tărie neobișnuită.

" Este firesc că și la noi au pătruns , găsim un teren prielnic în pustiirile sufletești și materiale , pricinuite de specificul regim parlamentar al țării noastre.

Lumea cere o primenire , lumea aruncă la fier vechi toate vorbele mari cari s-au plimbat până acum, recoltând voturi și semănând nenorociri.Cât de categorică este această rectificare de simțire a celor mulți , o știu toți aceia care s-au apropiat de popor și au ascultat revendicările celor oproșiți de la sate.

Mihalache :"**democrație corijată**"

Pentru a ilustra acest adevăr : însuși d.Mihalache , produs tipic , cu toate beneficiile , al mișcării noastre populare de ieri, **riscând un act de ingratitude** față de misterul propriei sale procreațiuni politice,**ține să se pună de acord cu noua orientare** și, într-un elan de sinceritate , ne vorbește de **o "democrație corijată"** , după **normele fasciste** , nesocotind nici chiar desagrementele ce ar trebui să întâmpine personal pe urma unei asemenea evoluări."

Goga / 24 nov.'34

Liberalismul -PNL -Guvernul

[LD : neobosit și șantajând ,chiar și după asasinarea lui Duca,poziția PNL la Restaurație, Goga **atacă cele două mari partide democratice** ,din unghiul noii profesii de credință .

Pentru aceasta nu-și pierde timpul cu vreo analiză doctrinară , ci , pur și simplu , speculează știri gazetărești, culise, pentru a înțelege zăzania dintre cele două partide Din păcate , Madgearu a căzut în capcană.]

"Partidul liberal , ajuns la putere , după manevre în care abilitatea de culise s-a combinat într-un mod savant cu atacul frontal - lucru despre care e preferabil să tacă cronica se găsește astăzi într-o situație cu totul particulară , în mijlocul actualei vântori politice.

Lăsând la o parte raporturile sufletești cu Coroana , care rămân nedeslușite și neînțelese, pentru orice gândire echilibrată, fiindcă istoria nu se poate reface ,oricâtă uitare s-ar așterne peste trecut , cu o bunăvoință de ambele părți ,lăsând la o parte , deci , pentru moment, imponderabilele morale, care , în vremurile noastre , trag mult în cumpănă , plasându-ne în domeniul pur politic.Partidul Liberal nu-l vedem în posibilitatea de a stăpâni evenimentele.

Partidul Liberal este doar autorul dărăpănării de astăzi, știut fiind că cea mai mare parte din **osatura organizării noastre de stat** , care a dat greș , s-a înjghebat sub îndrumările lui .

Doctrina liberală, însă , **lichidată pretutindeni pe glob**, prin nota ei anarho- liberală, nu rezistă unui examen serios , în contact cu exigențele prezentului. Ca să-i putem cântări sinceritatea, e destul să ne gândim la alegerile din care s-au zămislit și la silnicia prin care se mențin.

De o parte ,urne mincinoase, de altă parte , starea de asediu.[---]

Cele două corective sunt suficiente ca să ilustreze **postura hibridă a democrației românești**. **Lipsită de o justificare etică, această mixtură hibridă cu fațade de occident avansat și cu conținut de năravuri politice asiatice** , nu poate constitui o platformă pentru întinerirea și purificarea vieții noastre .La toate acestea, se adaugă și **actuala eclipsă a valorilor personale** , în ciudata compoziție a P.L. care, după pierderea lui IGDuca , **s-a resemnat pentru regimul de conducere bicefală** , detestat de el în cursul anilor, cu mult prisos de ironii și diatribe.

În astfel de condiții, **guvernul prezidat**, din mila lui Dumnezeu, de către tânărul domn **G.Tătărescu**, **prelungeste incertitudinea** în care ne găsim și **continuă seria încercărilor haotice**, acumulând noi decepții, pe un fond de unanimă protestare, într-o vreme când lumea noastră refuză incapacitatea căptușită cu vorbe și **cere o radicală schimbare de regim.**"
Goga -Madgearu / 24 nov.'34

▣ PNT - "destinderea" ; "corijarea" democrației ;

/Similitudini între PNL și PNT

Mai mult, se poate afirma, cu drept cuvânt, că **ideologia liberală a dominat cei 15 ani după Unire**, **Partidul Național -Țărănesc nefăcând decât să copieze un încercat sistem de exploatare**. Vom avea ocazia, în cursul dezbaterilor din Parlament, să lămurim, cu unele amănunte, această teză, **a similitudinii de concepție** între cele două tabere politice, care, **prin intențiile lor rotative**, manifestate de curând, și-au recunoscut în mod public, **o intimă înrudire organică.** " [-----]

-Madgearu : **Vă invităm să faceți dovada, dle Goga !**

-Goga : "Dle Madgearu, mie îmi place să stau de vorbă cu dvs de vorbă. Dar întreruperea dvs vine tocmai în momentul când spuneam că, în cursul dezbaterilor din Parlament, ne angajăm să lămurim această teză, **a similitudinii de gândire între cele două tabere politice.**

Adevărul este că sunt manifestațiuni politice care probează în fața țării această înrudire a dvs. Zilele trecute, pentru a se face așa- zisa destindere, de care ne vorbea d.primministru, s-au făcut câteva vacanțe la Senat, care vin pentru ca d-voastră să fiți temperați în năzuințele dvs. (protestări la PNT)

-Madgearu : "Dle Goga, știți f. bine că PNT, în chestiunea destinderii, și-a precizat punctul său de vedere, pe care, de altfel, îl vom preciza încă o dată, în declarațiunea pe care o vom face, cu ocazia discuțiunii la Adresă. **Nu este vorba de o destindere între partidul Liberal și noi, dle Goga, ci este vorba de o destindere între metodele PNL, aplicate țării, în timpul alegerilor și între națiunea întregă. Așteptăm această destindere și nu ne interesează locurile vacante de la Senat.** (aplauze la PNT)

-Goga : Prin cuvintele dvs. răsunătoare și cu o notă de necontestată grandilocvență, vă puneți de acord, aproape, cu tonul Mesajului. Dvs vorbiți nu de destinderea cu PL, ci de destinderea cu națiunea întregă. Apoi aceasta vreți să o realizați cu 6 locuri în Senat ? (ilaritate la PNA)

- Madgearu : **Am repetat că nu am cerut guvernului locuri în Senat, ci i-am cerut sancțiuni împotriva tuturor celor ce au abuzat în timpul alegerilor** (aplauze la PNT)

-Goga : " Da, cereți lucru mare și vă mulțumiți cu puțin. Cineva care vă cunoaște foarte bine mi-a spus odată : < Ei cer Marea Neagră și se mulțumesc cu Lacul Techirgol .>

-Madgearu : " **Partidul dvs se poate mulțumi cu lacul Techirgol ; PNT care se identifică cu interesele țării, nu se mulțumește cu lacul Techirgol "**

-Goga : " Vă mărturisesc că am avut un moment naivitatea să cred că d.Madgearu, care este un întrerupător străvechi și recidivist, îmi va vorbi despre < **democrația corijată** > a d-lui **Mihalache.**"

-Madgearu : **Vom vorbi despre aceasta chiar acum ...**

- Goga : Foarte bine, dacă mă întrebați pe această chestiune, atunci eu vă spun că, dacă se va corija democrația, veți fi într-o situație cam grea, din două motive :

- 1) fiindcă sunteți ingrați față de misterul de naștere pe arena politică și
- 2) fiindcă democrația înseamnă cultul competenței .

)): Atunci, înțelegeți dvs că foarte mulți veți fi trimiși în altă parte decât pe arena politică, iar șeful dvs. are să devină pur și simplu învățător.

- Virgil Madgearu : "**Dle Goga, potrivit cu competența, dvs veți deveni ceea ce ați fost întotdeauna : poet ."**

- Goga : "Membru al Academiei Române. Fiecare suntem trimiși la competență, și atunci eu mă duc la Academia Română și te invit pe d-ta să mă ascuți. Dar dle Madgearu, eu nu înțeleg de ce dvs mă atăcați pe mine, fiindcă mă găsec la o perioadă pe care am descris-o aici și care caracterizează Partidul Liberal. De ce, prin urmare, această tardivitate de gândire din partea dvs ,

de a veni să mă întrerupeți , când am trecut peste dvs și am ajuns la PNL ? "

[**reia ideea la care rămăsese ... liberalismul ...**]

Goga / 24 febr.'34

▣ **Partidul Național –Agrar**

[LD : la sfârșitul discursului, s-a văzut ținta urmărită de Goga : **atragera** către partidul său a **mișcărilor naționaliste, inclusiv a Gărzii de Fier** , pentru realizarea unei coagulări capabile să ceară și să cucerească puterea. El va persevera în acest autointitulat "apostolat " , în ani ce vor urma]

"Partidul Național-Agrar , conștient că numai o largă primenire ,având la temelie **ideia națională și principiul de autoritate** ,cu toate consecințele lor logice , **poate să ne scape de pe marginea prăpastiei , se dedică acestui apostolat** , având ca țintă redeșteptarea neamului și noua lui organizare politică ,prin toate mijloacele compatibile cu căile onoarei

[LD : **atenție ! Nu a constituției !**] Această concepție , preconizată de noi cu mulți ani înainte, îi este perfect familiară ,**astăzi când românismul ,prin instinctul său de conservare ,și-a decretat mobilizarea lui sufletească.**

" PNA , înțelegând necesitatea istorică a raliei **tuturor mișcărilor sincer naționale** într-un mănunchi , cu scopul de a lua conducerea țării în timp apropiat(**întreruperi pe băncile majorității**) știind că , sub tăcerea de astăzi ,se plămădesc forțele tumultuoase de mâine ,**face apel la toată suflarea , liberă sau încarcerată , [Garda de Fier] să se miște ascultând lozincă :**

< România a Românilor ! > Partidul Național-Agrar nu votează Adresa de Răspuns la Mesaj ."
(**Aplauze pe băncile PNA**) O.Goga / 24 febr.'34

22.)27 febr.'34.Oct.Goga ,Garda de Fier și represiunea guvernului,

Goga : comunicare ; Victor Iamandi (subsecretar Interne) -răspunde

("Adevărul " an 48, nr.15.384, 28 febr.'34 , reporter H.Soreanu)

("Lupta " , an XIII, 3.703 , 28 febr.'34 + foto Victor Iamandi)

[LD: **reproduc documentul - polemica celor doi, prezentat selectiv de cele două ziare ; reportajul lui Soreanu din "Adevărul"(cu rezervele de rigoare)și Buletinul parlamentar din "Lupta" (mai complet).Dar , uneori , ai senzația că au participat la ședințe diferite din parlament. În aceeași zi ceruseră anchetă parlamentară privind represiunea Gărzii de Fier ,și Constantinescu - Bordeni (georgist) și Gr.Iunian (PRȚ).**

Mă gândesc la felul cum Iamandi și-a atras pas cu pas ura și răzbunarea Gărzii și încerc să fiu corectă .Îmi lipsește , însă , pentru asta un glas în direct , în confruntare :cel al Gărzii de Fier.

LD : Pe de altă parte ,în săgețile pe care și le aruncă , există insinuări - ecouri a unor zvonuri privind **tratatările de fuziune între PNA și LANC .Și multe epitete !**]

#Zvonuri ,culise : tratative pentru fuziuni

Dacă la 16 febr.'33 , **Goga era contra legii de asediu și pentru guvern de autoritate** ,

Cuza fusese pentru starea de asediu . Atunci aruncase Ilie Lazăr , în derâdere ,formula

" guvern Goga -Cuza " , stârnind ilaritatea parlamentului !

La 26 febr.'34 , când Iamandi îl ironiza pe Goga că o face pe **" Mussolini al Orientului "** ,

vrând să-și adjudece formula cuzisă **"România, românilor !"** ,Goga îl apostrofa că va vedea el sâmbăta , dând a înțelege că fuziunea e gata-gata.

...La 2 mart.'34 , **ACCuza a dezmințit vehement zvonul** unei eventuale colaborării cu PNA ,

fluturând acel **Manifest electoral de la Dorohoi** , cu fotografiile celor trei **Goga , Cuza ,**

Codreanu -comparați cu **Horia , Cloșca și Crișan** - exprimându-și dezaprobarea pentru acea combinație , despre care nu ar fi știut nimic !

H.Soreanu : "O execuție la Cameră .

-D.Iamandi despre Goga "

(Cf."Adevărul")

[LD : Soreanu - nu știu al cărui ziarist este pseudonimul -mă zgârâie pe inimă, pe creier, în urechi .]

Goga a avut regretabila imprudență de a-și încrușișa spada cu lamandi.

Temerar, **Goga a atăcat chestia " Gărzii de Fier"** și a măsurilor luate după crima tragică de la Sinaia . Vorbitorul - preparat de acasă cu o mică compoziție literară - s-a antrenat, fără să bănuiască , pe un drum presărat cu pericole.Căci a avut nenorocul să se întâlnească cu

D.lamandi care , cu toată aparența sa amabilă,**nu știe ce-i mila și nu cunoaște generozitatea** în politică. **Este în rolul de pedepsitor.**

lamandi fixează fără menajamente partea de răspundere a interpelatorului în asasinatul de la Sinaia .Îi aruncă pe umeri **zdrobitoarea vină a unor campanii pătimase și nedrepte** .

Îi demontează toate resorturile muzicutei sale de cântat patriotic ,îi scormonește fără cruțare un trecut încărcat greu de păcate politice. Îi țintuiește " convingerile" formate la bursa tuturor oportunităților ,îi amintește, mai ales, toate **zig-zagurile toate concesiile**, toate compromisurile unei cariere făcute din grația unor mari dispăruți.

D.lamandi **face un portret -sarjă al victimei sale**.Îl flagelează și-l frământă cu o îndârjire fioroasă și infernală. Ești ispitit să-i strigi uneori : destul ! - atât de aspru sună epitetele , atât de perplexă și lamentabilă apare victima .**Toate băncile consimt prin tăcere la execuție .**

D.Goga se ridică, în sfârșit , să răspundă . Replica d-sale ?

O rediciune neizbutită pe o temă personală. **O resemnare dureroasă** în fața faptelor amintite. **O ridicare din umeri neputincioasă** , o mină uimită, o tânguială deplasată a soartei unui biet om strâns din toate colțurile, o adăpostire stângace îndărătul unor fraze care și-au pierdut de mult efectul . Un "**veți vedea** " bocit pe toate tonurile,un apel disperat la "conștiințe" o mărturisire obosită a uitării .

D.lamandi ia cuvântul în replică decis să înăbușe și ultimul tânguit al chinuitului adversar.

D.lamandi, vehement și stăpânit, fără să piardă din intensitate, fără să întrerupă curentul pe care-l emite ca un acumulator în acțiune - răpune și stăruie în biruința sa cu o dezinvoltură neobosită.Sub chipul palid al d-lui Goga se zbate spasmodic o ființă electrocutată de neconținutele descărcări ale elocinței ministrului.

...**D.Goga se ridică , în sfârșit, să se târască , să plece !** îl compătimim înduioșați : seamănă cu un biet clapon jumulit ! "

■Interpelarea lui Goga (cf."Adevărul ")

[LD : eu nu sunt așa de scandalizată de întrebarea , de argumentele , de pledoaria lui Goga . Este mult patetism în comunicarea lui. Probabil și exagerare .probabil și oportunism politic. Dar cu privire la consecințele represiunii , timpul îi va da dreptate , și vorbele lui vor căpăta valențe profetice . Numai că el, în 1940 , nu mai era...]

-Acțiunea represivă

"Sub pretextul că are de apărut ordinea publică amenințată, guvernul a săvârșit până astăzi o serie de fapte care , examinate după criteriile principiilor de drept, apar ca niște vădite călcări de lege, și, judecate din punct de vedere politic, sunt tot atâtea greșeli fatale.

" Rezervându-ne deci dreptul de a reveni asupra acestei penibile greșeli,

cu urmări profund regretabile, pentru moment ne preocupă o altă chestiune de actualitate :

Nu reușim să pricepem rostul acțiunii represive ,pe care guvernul a deslănțuit-o , după gestul necugetat de la Sinaia , după răpunerea regretatului IGDuca , în împrejurări atât de tragice.

Nu mai încape nici o îndoială că **autorii crimei vor trebui să-și ia pedeapsa meritată.**

Se înțelege că sancțiunea legii se cuvine să lovească pe cei vinovați **_pe toți cei vinovați și numai pe cei vinovați !**

Guvernul , însă, s-ar părea că nu se mulțumește cu atât.În loc să încredințeze autorităților judiciare grija unor cercetări normale, lăsându-se sfătuit de pornirea răzbunătoare , **guvernul a dat ordin să fie aresați cu grămada , fără alegere** , după un simplu denunț sau o vagă bănuială , **mii de cetățeni cu desăvârșire** străini de complotul urzit pentru uciderea lui IGDuca, **comercianți, medici, profesori, preoți, învățători, studenți** .

-C.Bursan : **Vor mai intra și alții !**

-O.Goga : Eu am fost la închisoare pentru cauza națională

- Bursan : **Aceia stau la închisoare pentru asasinarea lui IGDuca**

-O.Goga : **întreb pe dl.primministru dacă nu ar trebui eliberați ?**

-IGVântu : **Dta ești autorul moral al dezordinelor !**

- Goga :Își închipuie guvernul că poate liniști spiritele , **transformând țara într-o vastă pușcărie ?** Nu știe că închisoarea a fost totdeauna o școalăde întărire a voinței, de verificare a credințelor și de oțelire a celor șovăitori ?**Înmulțind**, fără să-și dea seama , **numărul martirilor unei mișcări fanatice**, nu pregătește singur, între zidurile temnițelor , **fierberea revoltelor de mâine ?** Eu mă gândesc foarte serios și cu deplină răspundere la fiecare cuvânt care îl rostesc.

Întreb, prin urmare , pe d.președinte al consiliului :

" Nu crede că acest **regim al bunului plac** , datorită căruia orice adversar politic se poate aștepta să fie ridicat de acasă și aruncat în lanțuri , **trebuie să înceteze ?**

Nu-i de părere , că-i va fi foarte greu să se descurce juridicește ,pe urma atâtor arestări pripite , care se vor sfârși , mai curând sau mai târziu , printr-**o inevitabilă punere în libertate ?**

Nu găsește că a venit timpul să redea societății românești , pe toți cei arestați fără nici un motiv legal ? Vă anunț că **300 sunt la Jilava ...**

Nu este caz de răzbunare și fac apel la rațiunea dvs , și la toată tendința de echilibru în judecata dvs .Vă rog să vă gândiți. **Cunosc oameni care n-au avut nici un rol , n-au făcut nici o manifestare politică ,unii n-au fost nici măcar membri ai Gărzii de Fier, și au fost închiși.**

Ei bine, **au fost închiși pe toată țara mii de oameni** , o vastă rețea s-a întins pe toată țara !

- **Victor Iamandi** : **Vă rog să precizați. Dvs vorbiți aici ca șeful unui partid de răspundere Spuneți că au fost arestați mii de oameni. Vă rog să precizați câte mii de oameni, ca să vă pot da lămuririle necesare .**

-Oct.Goga : Dvs ați spus că trebuie să vorbesc în calitate mea de om cu răspundere .Tocmai pentru că simt întreaga răspundere a cuvintelor mele ,vă spun că-mi este cu neputință să vă dau o cifră exactă. Fac însă apel la toți aceia care vor să respecte adevărul ,fie că sunt pe aceste bănci , fie dincolo - chestiunea aceasta nu este o chestiune de partid -să spună dacă nu au fost , cu una cu alta , **pe județ, cel puțin 50 de oameni arestați**.Sunt convins că au fost mai mulți, **100 -150** . Evident, cu vremea ați început să-i triați și în felul acesta numărul lor s-a subțiat . Ceea ce afirm eu este că toți aceștia au fost arestați , fără să li se spună de ce , pentru ca , apoi, să li se dea drumul , fără să li se spună de ce .Aceasta este realitatea . De aceea, întreb : nu găsește guvernul că a sosit vremea **să redea societății românești ,pe toți cei arestați , aceștia au fost arestați pe temeiul unor grăbite suspiciuni** ,sau , ceea ce este și mai grav, pentru satisfacerea unor ranchiune personale ale puternicilor zilei ? Nu se teme că **acest sistem al prigoanei și al vindictei politice s-ar putea întoarce odată împotriva celor ce-l practică astăzi ?"**

Octavian Goga / 27 febr.'34

▣ **Interpelarea lui Goga (cf."Lupta ")**

[LD: dau numai pasajele lipsă la "Adevărul "]

"Sub pretextul că are de apărat ordinea publică amenințată [-----]

Cea dintâi , **cea mai gravă și cea mai plină de consecințe** pentru starea de spirit a țării , a fost **dizolvarea Gărzii de Fier**, care constituie **un precedent primejdios** , deoarece **ar putea fi folosit și împotriva altor grupări politice** .

[se iscă scandal, Goga flutură broșura verde anticarlistă a PNL, la Restaurație amenințând că citește din ea ; **Hasnaș** îi stigă că este șantajist ;**Constantinescu -Bordeni** (georgist) cere anchetă parlamentară pe tema represiunii G de F . Pe acest fond ia cuvântul Victor Iamandi]

▣**Victor Iamandi : răspuns**

_" Dle președinte, dl.or deputați, comunicarea pe care a făcut-o dl deputat Goga îmbrățișează, de sigur, **întreaga problemă a acelei mișcări extremiste**, care astăzi se găsește , **pentru caracterul ei subversiv și clandestin**, în fața justiției.Nu cred că este momentul să intrăm într-o discuție completă , nici astăzi asupra acestei chestiuni."

/Goga- protagonistul naționalismului integral-

Mă surprinde , însă , temeritatea cu care dl **Octavian Goga , astăzi protagonistul unui naționalism integral în România întregită** , mă surprinde temeritatea cu care d-sa încearcă să deschidă **procesul unei mișcări a cărei acțiune violentă** , sintetizată în asasinatul de la Sinaia, cel puțin indirect **a fost susținută de d-sa** .(**aplauze prelungite, îndelung repetate pe băncile majorității**) Mă surprinde această intervenție a d.lui Goga , pentru că , dacă ne întoarcem cu mintea puțin îndărăt , și străbatem întreaga colecțiune a oficiosului său de partid, "Țara Noastră " ,vom vedea că zi de zi, **atmosfera care a dus la asasinat a fost sprijinită prin coloanele acestui ziar** .(**aplauze prelungite, îndelung repetate pe băncile majorității**)

-Zvonul cu 15.000 străini !

A doua zi după venirea noastră la guvern, "Țara Noastră" , oficiosul d-lui Octavian Goga , se formula împotriva partidului liberal și a șefului guvernului de atunci, Ion Duca, acuzațiunea că **noi am fi promis intrarea în țară a 15.000 de străini** și că acest angajament al nostru ar fi fost prețul venirii noastre la cârma țării .

- **Octavian Goga : Nu este chiar așa .**

-**lamandi** : Oricine putea susține asemenea acuzațiuni , dar nici într-un caz un om care a trecut de mai multe ori pe banca ministerială și care în momentul de față este atât de zelos de ideea de autoritate . Nu îi era îngăduit să tolereze prietenilor săi de la "Țara Noastră " **ca să înceapă campania electorală** cu asemenea acuzațiuni.[----]

Am revelat numai această primă acuzațiune pentru că **ea apare ca un fel de memento în toate actele instrucției din procesul deschis ;asasinii spun : < L-am ucis pe Duca fiindcă a introdus 150 000 de străini și era gata să-și vândă țara.>**

- **Voci** : Rușine ! rușine !

- **Goga : Vasăzică nu pentru dizolvarea Gărzii de Fier ?!**

- **lamandi** : " Dvs dle Goga ați ridicat de la această tribună **chestiunea valabilității actului de guvernământ făcut la 9 decembrie**. Nu cred că este momentul să ne justificăm înaintea domniilor voastre asupra legitimității actului de guvernământ făcut la 9 decembrie.

- **Octavian Goga : Nici nu am pus în discuțiune această chestiune.**

- **lamandi** : Cu alt prilej am spus în caestă Cameră că înaintea noastră , atunci, care aveam conducerea acestui stat , nu exista alt mijloc de a căuta să stânjenim mersul înainte al unei mișcări subversive și primejdioase , decât acela al actului de guvernământ simbolizat prin Jurnalul Consiliului de miniștri de la 9 decembrie.

[**Atenție LD !**] În ce privește **aplicarea acestui Jurnal**, al Consiliului de miniștri, desigur , d-lor, că **au putut să fie unele excese** , desigur că **au putut fi exagerări periferice** atunci când ai de **-a -face cu o mișcare clandestină** - fiindcă dl Goga adineauri vorbea de **naționalismul fățiș al acestei mișcări și de acțiunea pusă în serviciul națiunii -eu nu cunosc o acțiune naționalistă pe față a mișcării Gărzii de Fier**.Eu știu și am luat la cunoștință -și în această privință cred că nu voi fi desmințit nici de cei care au fost înaintea noastră la guvern - **numai de caracterul subversiv al acestei mișcări** , care , **în numele naționalismului** , și-au îngăduit să ducă la acțiunea pe care o cunoașteți și ale cărei rezultate le-am deplâns cu toții , nu caracter naționalist , **ci caracter distructiv , la întuneric** - și aceasta este primejdia. (**aplauze la majorități**)

[**Atenție LD !**] Or, domnilor deputați , avem mai multă autoritate de a vorbi în numele naționalismului în această țară , decât dvs d-le Goga, și, tocmai pentru că avem această autoritate ,tocmai de aceea suntem convingși că **în viața unei țări este bine ca toate mișcările , începând de la extrema dreapta și mergând până la extrema stânga , să-și aibă posibilitatea unei libere manifestări**.Acolo însă unde începe răspunderea noastră, ca oameni care avem conducerea acestei țări în momentul de față , în ce privește metodele întrebuițate , noi nu putem admite decât **metode la lumina zilei , metode pe care să le putem urmări** . "Dvs , **pentru ca să impresionați** această incintă și pentru **ca să vă clădiți** - căci acesta este scopul pe care-l urmăriți - **un nou pedestal , pentru polarizarea tuturor ereziilor naționale** , asupra cărora vă ațintiți privirile , în lipsa oricăror altor posibilități în momentul de față , **ați venit și ați vorbit de mii de arestați**."

Victor lamandi / 27 febr.'34

-Metodele mișcărilor ectremiste :stânga/ dreapta

_D-lor , iată, foarte pe scurt , cum stau lucrurile .În prima fază a acestei acțiuni de guvernământ , a dizolvării Gărzii de Fier,au fost arestați - vă dau cifra exactă, cu toate exagerările ,care au putut să aibă loc în unele comune și în unele județe îndepărtate ,și am să vă explic imediat de ce au putut să fie exagerări - **au fost arestați 1.700 de inși între 9 și 19 decembrie 1933.**

Pentru ce am arestat și pentru ce am procedat așa **este un act de guvernământ , a cărui răspundere o luăm întregă.**Am procedat , după aceea, cum era și firesc -așa s-a procedat **și cu măsurile ce s-au luat împotriva mișcărilor comuniste în anii din urmă și să nu faceți nici un fel de distinguo între mișcările comuniste și aceste mișcări , pentru că metodele celor două mișcări sunt aceleași ,** iar din punctul de vedere al primejdiei ,)): eu socot mai primejdioasă și-mi dau seama de gravitatea cuvântului -

mișcarea de extremă dreapta -o socot mai primejdioasă, pentru că această mișcare de extremă dreapta se sprijină pe **specularea naționalismului, în formă, a religiei,** care are o priză atât de însemnată în conștiințele simple, ale masselor,și se sprijină pe ceea ce constituie însăși temelia situațiunii reale a statului nostru de astăzi , **fără ca la bază să existe un singur moment de sinceritate ,**

este singurul mijloc de a capta bunăvoințele nemulțumiților.

Pe câtă vreme mișcările extremiste de stânga se sprijină pe realități economice și sociale , cari nu justifică o creștere așa de mare a acestei primejdii.

De aceea am spus că eu văd **mai mult primejdia la dreapta , decât la stânga ,** în momentul de față , mai ales că această mișcare , de dreapta ,este **coroborată cu o întregă serie de mișcări siilare din alte părți ,** cari pot avea acolo unele justificări , dar care , la noi , nu pot avea nici o justificare " (**apluze la PNL**)

[lamandi / 27 febr.'34](#)

▣ Asasinarea lui Duca. Ce era de făcut ?

[LD : faptele s-au consumat . Garda a procedat astfel. Guvernul a procedat astfel. În epocă, atât asasinatul , cât și represiunea, au fost receptate foarte diferit, cu o mare încărcătură emoțională, pasionlă.Justiția a dat o sentință juridică. Societatea a dat mai multe sentințe morale .

Cine a avut dreptate ? Această întrebare , cu răspunsurile ei diferite , a planat , apoi, asupra tuturor episoadelor care au ilustrat confruntarea dintre Garda de Fier și guvernele țării .

Cine a avut dreptate ? Judecata rămâne deschisă ...]

"Domnilor deputați, la 29 decembrie , când s-a întâmplat asasinatul de la Sinaia , **nu mai exista în închisorile din țară nici un deținut.**Li se făcuse formele legale necesare și, în conformitate cu egile în vigoare , erau **să fie trimiși înaintea instanțelor respective.**Dar tocmai , ca o supremă ironie a soartei , **tocmai în acea zi , șeful guvernului cade răpus de gloanțele ucigașe de la Sinaia.**Ce voiăți dvs să facem noi , în ziua de 29 decembrie , când Ion Duca cădea lovit de gloanțe ,pe peronul gării Sinaia ? Când Ion Duca, care poate cel din urmă din această țară , în ipoteza unei zvârcoliri și a unei frământări, ar fi meritat soarta pe care a avut-o ? Ce vroiați să facem noi atunci ? Să stăm cu mâinile încrucișate ? Să facem apel la metoda persuasiunii , după un anumit front [**Vaida**] , sau la metoda acțiunii , de naționalism integral al d-lui Goga,sau să aplicăm sanctiunile cuvenite și să procedăm la reprimarea firească **a tuturor celor vinovați ?**

[lamandi / 27 febr.'34](#)

/Diversiunile d-lui Goga

" **Dvs anticipați ,d-le Goga** .Dvs.ne spuneți că prelungim cercetările și că justiția este departe încă de a-și spune cuvântul, pentru că nu avem motive. Fiți răbdător. Acțiunea se află în fața instanțelor judecătorești - și aici faceți iar o mare greșeală dvs vorbiți numai de guvern, de executiv ; noi am putea să vă răspundem : foarte simplu, dle Goga, această chestiune se găsește , în momentul de față, înaintea justiției .Înaintea justiției competente , domnule Goga, și nu vom primi noi de la dvs lecțiuni ,oricâtă stimă v-aș purta personal , de felul cum trebuie să aplicăm noi legea și de felul cum trebuie să ducem până la capăt o sancțiune împotriva unei crime fără precedent în viața noastră de stat .(**apluze la PNL**)

"Dvs , în loc să veniți să recunoașteți că noi, a doua zi după terbilă lovitură

pe care am primit-o și pe care a primit-o viața acestui stat ,
ne-am recules, ne-am potolit și ne-am presat durerea în conștiința noastră ,
și am venit și v-am întins o mână de frățescă colaborare ,
ca prin forțe unite să scoatem acest stat din care se găsește .

Dvs ce faceți acum ? La o întrerupere are a venit din partea majorității ,
și care nu făcea altceva decât amintea despre asasinatul de la Sinaia ,
ați spus că acestea sunt simple diversiuni !

- Octavian Goga : Nu am pronunțat aceste cuvinte !

- Ion Petrovici : Cercetați stenograma !

- lamandi : Veți avea cuvântul și veți răspunde . " Dle Goga, asasinarea unui prim-ministru ,
oricare ar fi fost el, nu este o bagatelă peste care se poate trece ușor. Din punct de vedere
judecătoresc , nu suntem noi chemați să vă dăm vreun răspuns. **Întregă crimă de la Sinaia ,
este încadrată** - din informațiile pe care le avem - **într-un complot** ,
Pentru că , dle Goga, te asigur că dacă dta te-ai fi găsit pe această bancă în locul nostru,
cu temperamentul pe care îl ai , și cu metodele pe care le-ai pus în practică în 1926 , ai fi scos
mitralierele pe stradă . (aplauze la PNL)

- Goga : Nu s-ar fi întâmplat atunci, ceea ce s-a întâmplat acum !

- lamandi : "Această acțiune teroristă se găsește în fața instanțelor judecătorești;

Aceste instanțe își vor face datoria și **vor sancționa ceea ce vor găsi că merită sancționat.**
Nu vă îngrijiți, dle Goga, de excesele pe care , poate, le-am comis noi.

În orice caz, dacă am comis unele excese, le-am comis nu în numele intereselor noastre
trecătoare , ci în numele ordinii legale, pe care astăzi o apărăm în acest stat și
în numele ideilor pe care)): dvs, prin acțiunea pe care ați început-o, voiți să le răsturnați.
Pentru aceasta am făcut ceea ce)): dvs considerați una din marile vini ale regimului
care se găsește astăzi la cârma statului . "

lamandi / 27 febr.'34

/ Profil moral -politic Goga

[LD : lamandi se năpustește și-l "execută " pe Goga. Nu-mi place cum o face.

Și nu știu dacă o merita. Spusese deja ce trebuia] " Domnule Goga, dvs, beneficiind de un
mare credit , care vi s-a acordat din vremuri îndepărtate în viața națională a acestui stat ,
beneficiind de prietenia care, nu a-rare ori , v-a fost dăruită cu îmbelșugare , de către diferiți mari
oameni politici ai acestei țări , și de pe urma căreia ați tras necontestate foloase politice,
beneficiind de o îngăduință pe care marele dvs talent literar v-o da, v-ați erijat , în ultima vreme,
într-un mare cenzor moral și național al vieții noastre publice .

" Eu nu știu în ce măsură **rolul pe care dvs vi-l luați azi** , când începeți a scoborî dincolo de linia
vieții , va fi poate atins. Dar noi, în țara aceasta, ne cunoaștem cu toții . Noi nu suntem din
nenorocire , azi, mulți ;știm de unde am plecat , pe ce drumuri am mers și unde am ajuns , și ne
cunoaștem în special vârtoșenia aceea morală , pe care dvs o fluturați neconținut.(**aplauze la
PNL**)" **Nu știu, dle Goga, dacă lupta dvs națională** , la care ați chemat și chemați cu strigăt de
apostol , de vreo doi-trei ani, pe toată lumea acesta , care nu vă răspunde - pentru că nu vă
răspunde, dle Goga ! -**dvs ați beneficiat** ,și sunt și alții alături de dvs .care au beneficiat în
ultimele alegeri ,și **de aceea vă faceți ecoul acțiunii aceleia pe care noi o condamnăm** ; ați
beneficiat de voturile care nu sunt ale dvs, și de aceea vă găsiți aici.

"Dvs, dle Goga, care **vă erijați într-un mare apostol al românismului**, eu nu știu ce ați fi făcut
dacă împrejurările politice v-ar fi fost mai favorabile și dacă cumva - o veți spune la Mesaj destul
de pe larg și veți răspunde în toată chestiunea aceasta - când s-a provocat criza de guvern ,
se dădea vreo soluție șchioapă și anormală acestei crize de guvern ; pentru că numai în cadrul
soluțiilor anormale dvs ați fi putut veni la putere .(**aplauze la PNL ; protestări la PNA ;
întreruperi, zgomot**) Domnilor deputați , dl Goga și-a luat în ultima vreme aere care-l devansează
- să mă ierte că i-o spun.**Și-a luat ca directivă drumuri pe care vrea să le dea drept originale** ,
dar **care sunt împrumutate de aiurea** și care nu se potrivesc nici cu solul nostru național , nici
cu viața de la noi, (**aplauze la PNL ; protestări la PNA ; întreruperi, zgomot**) **DI Goga a devenit ,
în ultima vreme, amenințător** .

- Goga : Nu eu, țara !

- lamandi : Dvs fluturați anumite broșuri verzi înaintea noastră !
- Goga : Acesta este reflexul trecutului !
- lamandi : "Pe vremuri încercai cu bariere și cu aranjamente de culise , pe are le știi dta, dle Goga. **Vrei să faci pe Mussolini** , după ce **noi te-am ales la Reghinul Săsesc** ! Noi nu ne intimidăm de amenințările d-tale .Dta , **de 15 ani, dle Goga, în Ardeal** , acolo unde lumea te cunoaște mai bine, **încerci să rupi un echilibru, și nu-l poți rupe. Ai venit dincoace** și încerci să faci educația masselor.În special, te crezi în momentul de față , o extraordinară personalitate ,cătrecare se îndreaptă aspirațiunile întregului neam. Zădarnice eforturi ! Țara aceasta, în momentul de față, nu se uită. (Majoritatea , în picioare, aplaudă pe lamandi)

«Octavian Goga:replică lui lamandi

27 febr.'34 (Cf."Adevărului")

[LD : din păcate , "Adevărul" nu dă textul în citat , ci în rezumat , și eu nu-l am din DAD Oricum, mie nu mi se pare deloc intimidat sau rușinat ! Și nici nu renunț la întrebarea inițială : de ce sunt menținuți în închisoare oameni nevinovați ?]

El n-a făcut atmosferă pentru asasinarea lui Duca, ci a făcut atmosferă contra guvernului Duca,fapt explicabil, deoarece Duca i-a refuzat participarea la guvernare ,din pricina deosebirilor de principii." **Regretatul Duca venise la mine** , în timpul tratativelor pentru formarea guvernului, și mi-a propus să intru în cabinetul pe care îl va forma.

Condițiunea pe care mi-a pus-o a fost : să renunț la ideile și concepțiile mele.

N-am primit propunerea. El a format guvernul iar eu am rămas în opoziție,**continuând să merg pe drumul drept** pe care mi-l indică dragostea mea pentru neamul nostru.

DI.lamandi s-a preocupat de trecutul meu . Nu-l voi urma pe acest drum de discuție.

Țin să remarc doar că , **eu am un trecut, iar d-sa, nu!** DI lamandi nu mi-a răspuns însă la întrebarea : **de ce menține în închisoare mii de oameni nevinovați ?**

Vedeți că nu discut, astăzi, aici, temeiul dizolvării Gărzii de Fier, ci acela al legitimității deținerii atâtor mii de oameni fără vină **La aceasta țin să mi se răspundă. "**

Octavian Goga / 27 febr.'34 (Cf." Lupta ")

« Replică lui lamandi

(Cf. "Lupta")

[**Dau și varianta "Luptei" , ca să se vadă ce importantă este poziția ziarului , de ce " Adevărul " a rezumat ! Totodată și o dovadă de ce istoria nu trebuie scrisă după ziare !]**

" Constat de la început că **dl. subsecretar de stat** , în firbințeala oratorică a d-sale, **a uitat să răspundă** la o chestiune foarte importantă , la care trebuia să răspundă guvernul , fiindcă vrem să înregistrăm din partea dvs., a Camerei, **hotărârea de a nu primi această anchetă parlamentară** ,de a nu examina situația celor întemnițați și de a nu ști pentru ce au fost întemnițați.

-lamandi : **Camera vă va răspunde la propunerea anchetei parlamentare .**

-Goga : " D.lamandi spune că asasinarea lui Duca este rezultanta atmosferei de ostilitate la care ași fi contribuit și eu. Am mai auzit acest lucru. Mi s-a spus , înainte de deschiderea Camerei , că , venind aici, înaintea dvs., se vor găsi oameni care să mă apostrofezecu violență și cari să-mi strige că sunt vinovat.Înainte însă de a se deschide Camera , **am avut însă vizita d-lui prim ministru ,care mi-a propus destinderea !** Dacă eram așa de vinovat , de ce veneați la mine să-mi întindeți ramura de măslin ? " (**aplauze la PNA**)

-dr.Hasnaș : **N-ați vrut să apreciați frumusețea gestului d-lui prim-ministru !**

-Goga : "Dlor, sunt gata să răspund în fața conștiinței publice , în fața Camerei, în fața unei anchete parlamentare pe care o propune d.Brătianu , și pe care o primesc, căci, îmi dau seama de toate faptele mele , de fiecare cuvânt pe care l-am rostit sau pe care l-am scris. (**îtreruperi la PNL, sgomot**)

Da, **eu am făcut atmosferă , dar împotriva guvernului Duca** . Pentru ce ?

[----- **propunerea de guvernare**-----]

" Apoi dlor , eu am aci **o broșură verde în care d-voastră ați făcut atmosferă** contra principelui Carol .**Ați făcut-o ca să-l asasinați ? (aplauze la opoziție)**

Dar dvs vă jucați cu libertatea oamenilor. [-----]

lamandi :Replică la replică

[LD :de data aceasta , nu mai dau eu cuvânt cu cuvânt din discursul lui lamandi.iar o ia de la meritele naționale dint trecut. Consemnez numai pasajele semnificative]

Cere să i se dea voie să răspundă pe scurt la comunicarea lui Goga.

- Oct.Goga : Nu este comunicare.Să-mi răspundeți la " **chestiunea Ciumetti " ,cum l-ați omorât ?** [-----] Trebuie cerute toate actele , și cele privitoare la suma de 13 milioane . [-----]

- lamandi : " Nu veniți să aruncați această formulă : **România a Românilor** ;_Noi o cunoaștem de mult, nu vă aparține paternitatea.

- Goga : **Vom vedea sâmbăta aceasta ...** [**oare credea că face fuziunea cu ACCuza ?**] [-----]

- lamandi : Goga a vorbit de oferta făcută de Duca , pentru colaborare la guvern.Colaborarea nu s-a făcut din cauza ... Miniserului de Interne și a altor ministere cerute

- Goga : **Eu vreau să rămân la pietatea pentru mort.Dacă dvs vreți să o puneți deoparte , și nu sunteți delicat, voi lăsa și eu deoparte această pietate și voi spune adevărul.**

- lamandi : Pietatea și respectul către memoria lui Duca le apărăm noi, nu dvs .

- Goga : **Nu puneți în discuție controversalele mele cu Duca !**

[-----]

/ Garda de Fier

[LD :tare ași fi vrut să cunosc listele de candidați ale Gărzii, care au fost retrase la alegerile din '33 .Oare se mai păstrează la vreo arhivă ?]

- Goga : **Dacă eram vinovat de asasinat , nu erați în drept să-mi întindeți mâna !**

[**apropo de reconciliere**]

- lamandi : Dvs ați mers mai departe decât intențiunile mele. Eu am sus că, indirect,dvs ați contribuit la crearea atmosferei morale , care a înarmat pe aceia în care dvs.vedeți astăzi sufletul națiunii . [-----]

;credeți dvs că materialul omenesc ,care reprezintă curentul terorist al Gărzii de Fier, poate să colaboreze chiar cu un om politic genial , așa cum vă considerați dvs ?

Aveți de-a-face , credeți, cu elemente cu care se poate sta de vorbă ?

Dacă erau elemente cu care se putea sta de vorbă,astfel de elemente nu ar fi recurs la crimă.

Am spus că vom face discriminările necesare , la timp.Sunt , desigur, foarte mulți de bună-credință ; desigur că sunt mulți șarlatani, care speculează situația ; s-au strecurat acolo oameni cu intenția de a-și refaca cariera politică , oameni chiar din societatea noastră înaltă, s-au dus toți acolo, tot ce a fost epavă a societății, care nu mai putea găsi nimic ce spera în țara asta , s-au dus cu toții acolo ca să se facă deputați (aplauze la PNL) [-----]

Printre beneficiari suneți și dvs., care acum anticipați asupra recoltării sufragiilor acestei mișcări, care credeți, încă , în posibilitatea de a se reintegra.Dvs nu sunteți sinceri , când veniți ca să vorbiți aici astfel, pentru că mâine, dacă veți fi în locul nostru aici și dacă ar reapare această mișcare , veți întrebuița contra ei măsuri mai drastice decât am întrebuițat noi.

(**aplauze la PNL**) Între noi și dvs este o mare deosebire : noi suntem sinceri , vorbim deschis și fără retinețe ; dvs , dle Goga , veniți în disperare de cauză , pentru că , ori ce ați spune, că aveți unde, fiindcă nimeni nu se mai uită la dvs

- Goga : **S-au uitat cele 150.000 de voturi !**

- lamandi : 150.000 de voturi , după 15 ani de activitate

Moartea lui Ciumeti (cf-Lupta)

Cf. "Lupta " / 28 febr.'34

- Goga : **Știți dvs că la mine și la alți domni din această Cameră vine văduva cernită a unui Stere Ciumeti , care a fost împușcat cu 7 gloanțe de revolver în noaptea asasinatului de către poliție și aruncat în lacul Fundeni ?**

- lamandi : **Sunteți sigur, dle Goga ?**

- Goga : **Închee protestând că a fost împiedicat să viziteze pe arestații din Jilava .**

Moartea lui Sterie Ciumeti (cf.Adevărul)

Cf. " Adevărul " / 28 febr.'34

Goga și-a îngăduit să insinueze că poliția l-a omorât pe Ciumeti ."

-lamandi: Dvs anticipați și formulați o acuzațiune , care ar putea să aibă consecințe.Ce știm noi în această chestiune ? Am fost informați pe cale administrativă , că **a fost adus la Morgă** un cadavru ,a cărui identitate nu s-a putut stabili la început.Mai târziu, Parchetul fiind sesizat de o cerere a unei doamne Ciumeti ,și procedându-se la cercetări asupra stabilirii identității acestui cadavru,după fotografiile luate la Morgă, după tot ce se face în atari împrejurări de autoritatea respectivă, s-a ajuns la încheierea că **acel cadavru ar fi într-adevăr al unui oarecare Sterie Ciumeti.**

- Goga : **Un oarecare !**

- lamandi : " Da dle Goga : un oarecare .Toți suntem un oarecare .[-----]

Această chestiune a lui Sterie Ciumeti , vă asigurăm că, îndată ce Parchetul - nu cel militar , împotriva căruia ați lansat bănuiala - îndată ce Parchetul civil va termina cercetările, noi vă vom pune la dispoziție rezultatul acestor cercetări și, la lumina lor, dacă va fi cazul, să se stabilească anumite vinovății , cei vinovați să fie deferiți justiției , pentru a fi pedepsiți."

lamandi / 27 febr.'34

/Deținuți la nchisoarea Jilava

Goga s-a plâns că nu a fost lăsat să viziteze pe cei de la Jilava. Este elementar . Atunci când se găsesc acolo 2-300 oameni implicați într-o acțiune , pe drept sau pe nedrept

- Goga : **Apoi nu sunt implicați !**

- lamandi : "Dar nu d-ta ești cel chemat să spui dacă sunt sau nu implicați ;Justiția singură este în măsură să spună.Dta , dle Goga, oricât ai fi de mare în țara aceasta , nu ai dreptul să vii să te substitui autorităților organizate în stat. Ei bine, te-ai dus la Jilava și nu ai fost primit.Te vei duce și vei fi primit , atunci când instrucția va fi terminată. Dar d-ta în ce calitate te-ai dus acolo , dle Goga ? [-----] Domnule Goga , **v-ați dus la Jilava pentru a face ceea ce ați spus alaltăieri** [**la Mesaj**] ,când ați citit aici la Camera declarația.Alaltăieri ați terminat cuvântarea dvs cu **un apel la conștiința acestei țări** [-----] < "**cea liberă și cea încarcerată** " > .

De cea liberă fiind sigur, v-ați dus la cea încarcerată " (**aplauze la PNL**)

Goga -lamandi / 27 febr.'34

23.)ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 543 - 553)

LD : discurs foarte lung. Pentru sistematizare , am dat titluri , subtitluri problematice :

ACCuza / 2 mart.'34

/ Cine să realizeze programului LANC ?

[L D Poate n-ar merita să analizez atât de scrupulos discursul aceasta a lui Cuza. Urmează o serie de speculații, glume, săgeți în toate direcțiile, în maniera lui obișnuită Nefiind întrerupt , ca altădată, Cuza nu-și pierde cumpătul : el construiește ipoteze, el le argumentează , el le demontează, el le contrapune altele și, în concluzie, el face previziuni de viitor Și culmea ... istoria , pe termen scurt, i-a dat dreptate,în ce privește alegerea poporului român în materie de "popularitate" De aceea sunt atât de scrupuloasă .]

A expus programul LANC, dar cine îl va realiza ?[.....]

-A treia ipoteză:combinarea puterilor

/A treia ipoteză : "putem să ne combinăm puterile , să ne unim să realizăm acest ideal.

Pentru că , ce credeți dvs , are țara aceasta interesul să aibă 14 partide ? (**ilaritate**)

Ce însemnați dvs câți sunteți acolo , câte câțiva ? Nu însemnați nimic. [--] un grupușor acolo, alt grupușor dincolo (**ilaritate**)[-----] O elementară datorie vă impune dvs să vă uniți puterile cu toții , să stabiliți un program comun, și să realizați acest program

Noi vă deschidem larg porțile organizației noastre " (**ilaritate la unii, aplauze LANC**)

"Vă rog să credeți însă - atunci când am zis că vă deschidem larg porțile organizației noastre - că noi nu putem colabora altfel cu dvs. pentru că noi trebuie să stăm neclintii în jurul programului nostru , pe care noi l-am creat , și pentru care , de zece ani, luptăm și noi trebuie să avem siguranța că programul nostru nu a fi compromis " (**aplauze LANC**)
ACCuza / 2 mart.'34

-Fuziune cu PNA?

[**LD : foarte interesant ! Părea că între Cuza și Goga nu putea să existe puntea fuziunii**]

"Procedurile dvs de politicieni noi le suspectăm , căci suntem victimele lor.

Și aici, fiindcă a **fost vorba de o colaborare** , fiindcă **s-a răspândit anume acest zvon**, de către unele **cercuri cari sunt în primul rând oculta jidanilor**, care se amestecă în toate combinațiile

-că Liga Apărării Național Creștine **va colabora cu dl Octavian Goga** ,

Acestui zvon ,eu sunt dator să **dau cea mai categorică desmintire**. (**aplauze LANC**) și , în același timp, să ridic aici **cel mai energic protest în contra politicianismului** dvs, care nu are rațiunea de a fi în organizarea statului. (**aplauze LANC**)

-I.Hudiță : Este vorba de d.Goga ?

-ACCuza : Și de dl Goga, și de dvs (ilaritate) Ce însemnează că, deodată , dl dr Lupu se trezește să se despartă de țărăniști ? N-a rămas tot țărănist ? care este deosebirea ? (**ilaritate**)

Ești țărănist ? Mergi de conlucrează cu țărăniștii .Ești liberal ? Mergi de lucrează cu ei .

Numai așa se poate duce o acțiune constructivă.Dar dvs faceți ceva și mai rău : fiind în concurență pentru câștigarea voturilor, întrebuițați mijloace care nu sunt conforme cu cerințele corectitudinii politice elementare .

ACCuza / 2 mart.'34

#Manifest electoral la Dorohoi: Goga-Cuza –Codreanu

"Ce ni s-a întâmplat la Dorohoi ? Se duce **reprezentantul dlui Goga** - pe care-l cheamă **Capră** - și **întrebuințează un mijloc** împotriva căruia eu am venit aici să protestez anume.Se apucă dl Capră și **publică un manifest electoral** , în care **pune fotografia mare a dlui Goga** la mijloc, și pune fotografia mea mică, la dreapta ... (**ilaritate**)

- **N.Stoianovici** : este exact ! Am manifestul aici.

- **ACCuza** :.. și **fotografia dlui Codreanu, la stânga** .

Acum toate ca toate , dar **iată ce spune în acest manifest** :

<Frați români, precum acum 150 de ani, Horia, Cloșca și Crișan ... >

Va să zică , **eu aș fi Horia și dl Goga ar fi Cloșca** (**mare ilaritate , aplauze prelungite**),și iată-mă **pe neștiute asociat** în această combinație interesantă de către dl Capră , în algerile de la Dorohoi, care acest d Capră s-a ridicat cu asemenea **mijloace împotriva cinstitelor sfortări ale prietenului nostru Marcel Adam** (**avocat, deputat de Dorohoi**)

Dar Capră face și mai mult chiar : în buletinele demonstrative , **suprimă buletinul Ligii**.

Prin urmare , falsifică buletinele demonstrative. Vă dați seama ce înseamnă asta ? Acesta este politicianismul partidelor ." **Veți spune că d-Goga nu are nici o vină** . Numai că... pe 10 ianuarie , imediat după alegeri, **dlGoga, ca și Napoeon cel Mare** după bătălii, se adresează d-lui Capră **și-i face următoarele declarații sublimă** (cf."Glasul Vremii " , Dorohoi, 15 febr.'34) :

"**Iubite dle Capră,**

Reântors la București [--] mă grăbesc să-ți arăt mulțumirile mele pentru rezultatul ce l-ai obținut organizația de Dorohoi în alegeri .[-----] dvs vă situați printre cei dintâi. [--] odată cu întreaga mea satisfacție , și dorința ce am de a te apropia mai mult de mine ,ca unul care îndeplinești condițiile pe care le cer eu frunțașilor din partidul meu .[-----] pe d-ta te socotesc printre cei aleși .[-----] Cu prietenie, al dtale , Octavian Goga "

Dlor, această **incorectitudine săvârșită de Capră, DIOctavian Goga**, fost ministru , socotește că este un examen pe care dCapră l-a trecut cu succes și pentru care îl felicită ! [---]

Marcel Adam, deputatul LANC de Dorohoi, **I-a dat în judecată pe Capră** (citește petiția , cu conținut asemănător) [--]

Ei bine, în aceste condiții **noi nu putem să colaborăm cu nimeni** și aceasta să se știe , ca să nu se mai facă nici o fuziune. **Nu colaborăm cu nimeni decât cu singura condiție și anume, aceea a intrării în cadrele Ligii Apărării Național Creștine** . Să vie cu toții dacă

consideră programul nostru realizabil și util, să conlucrăm la realizarea lui " (**Aplauze LANC**)
ACCuza / 2 mart.'34

24.a.)3 mart.'34.Oct.Goga :rolul nefast al elementelor neromânești

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34, p. 568- 579)

" Rolul nefast al **elementelor neromânești** din întreprinderile statului ,cele particulare și profesiile libere " Adresată prim-ministrului, ministr.Interne, ministr.Apărării Naț.

Conduce dezbateră : NNSăveanu

Discursul este redat și în vol."Naționalism dezrobitor", Albatros, 1998 , din vol "Discursuri (1942)

[LD : discurs consistent – a vorbit 2 ore -oglundind asumarea unei **platforme naționaliste intransigente**.Discurs scrupulos elaborat ,patriotic ,patetic , copleșitor , acuzator .

Structurat ca **o demonstrație privind incapacitatea românilor** de a-și lua în stăpânire administrarea țării și avuția națională .**Teza înstrăinării** , argumentată exclusiv pe statistici și **personalizată cu liste de funcțiuni pe etnii** ,în instituții de stat și particulare .

Acuzarea liberalismului legislativ și instituțional , lipsit de componenta apărării intereselor naționale .**Ascultat de parlamentari, fără a declanșa replici și contraargumente** , ca urmare a unei conduite deliberat asumate de către majoritatea PNL ,de a nu se lăsa antrenată în polemici contra productive.**Oglundind o stare de spirit reală** în societatea românească , bântuită de **efectele crizei economice** și de **neîncredere în clasa politică dirigentă** ;semnalând **lacune și consecințe nefaste** de ordin legislativ și administrativ ;scoțând la suprafață **anomalii** care se cereau rezolvate ;exprimând **preocuparea pentru protejarea muncii românești** - în atenția clasei politice .

Accentele xenofobe, antisemite , chiar dacă nu vor capta interesul Gărzii de Fier ,
vor netezi calea spre fuziune cu LANC-ul cuzist .

Atmosfera parlamentară mi-a lăsat impresia unui **tacit consimțământ liberal** ,pentru lansarea chestiunii de fond - **naționalism economic** - având în vedere **intențiile legislative** preconizate de guvernarea liberală.Adică,ceva de genul *arătării pisicii*

Va urma **replica lui Eug.Titeanu** care ar fi trebuit să dezumfle total balonul naționalist al lui Goga.

Cert este că , sub o formă sau alta , **protecția muncii naționale este cerută din toate direcțiile** .] (Subtitluri LD):

/ stare de spirit / psihologie românească : toleranța / Hotărârea Alba-Iulia / Tratatul de pace /
/ "demobilizarea" națională / Constituția liberală / legislația păgubitoare / legea administrativă /
/ rețeaua bancară / industria înstrăinată /instituțiile culturale :școală, carte, presă, cinema, radio /
/ protejarea muncii românești : contabili , farmaciști, medici, ingineri , funcționari , studenți /
/ capitalul străin / societățile petrolifere / întreprinderi de stat : Poștă, Telefoane, CFR /

Oct.Goga / 3 mart.'34

/Stare de spirit .

" Dle președinte, dlor deputați, este, cred, un adevăr necontestat ,că sufletul românesc , în faza lui actuală , se găsește într-o stare de mare surescitare .Niciodată ca acum nu a fost o mai cotropitoare năvală a întrebărilor ,în sufletul acetei țări și în conștiința publică.

" Pe toată scara socială , de sus și până jos, s-a ivit o efervescență necunoscută încă ;este , cum spuneam deunăzi, un fel de cutremur molecular ,care angajează organismul moral al societății noastre .Mulți și-au pus întrebarea : de unde vine această frământare ?

Unii, o atribuie depresiei economice în care trăim ; Alții , zic : sufletul românesc este agitat , fiindcă poporul acesta a așteptat o mie de ani ,

ca să aibă această întâlnire , și de 15 ani încă nu s-a putut elabora o desăvârșită comunitate de simțire ; mai sunt încă urmele trecutului , care palpită pe la colțuri și , întotdeauna, pe zidurile dărâmate , legenda spune, se ivesc strigoii .

Alții invocă situația noastră de interdependentă economică cu străinătatea ;

alții cred că poporul românesc este agitat , fiindcă partidele politice s-au înmulțit așa de tare încât, prezentându-se în fața mulțimii aceste diverse categorii , intervine o diversitate de simțire , de

credință, care, în mod natural, agită mulțimea. Alții spun : este o repercusiune a frământărilor continentale , vine de departe , din haosul general al continentului și se repercutează și asupra noastră În toate acestea și încă în multe altele , există o picătură de adevăr .

Întrucât mă privește , însă, cercetând starea sufletească a poporului nostru

în această fază, am ajuns la constatarea că este **un fenomen cu totul nou** , un sentiment încă necunoscut, care s-a ridicat la suprafață și care astăzi angajează toate fibrele nervoase ale societății românești. Este , d-lor, cred eu, un sentiment penibil , constatarea că **după 15 ani de Tară Românească** , de unire, care s-a născut din sânge , din lacrimi , din visuri , constatarea , pe care o face poporul nostru , **că nu este stăpân la el acasă.**"

" Poporul acesta , care în adâncimea lui , a elaborat linia de continuitate istorică a frământărilor românești , după 15 ani de când se practică ideea noastră de stat , uitându-se împrejur , face descoperirea : **noi suntem în țara noastră, oarecum, puși la o parte** ; există anumite cercuri de interese , care se joacă peste capul nostru ; în orice caz, **punctul arhimedic** al vieții acestui stat , azi, zic ei , **nu se găsește în mâinile noastre. Străinii** - aceasta a devenit o axiomă populară - **dețin încă cheia de boltă a vieții noastre de stat pe toate tărâmurile .**

"Această constatare nu se strigă din vârful piramidei noastre sociale ; ea pornește de jos, vine de la mase, vine ca un dicton al mulțimilor ; clasa conducătoare reprezintă oareșicum , și în această materie, ca și în multe altele , elementul de transacțiune, pe câtă vreme instinctul popular rostește marile adevăruri , care se aruncă în cumpăna istoriei noastre."

Goga / 3 mart.'34

▣ Psihologia poporului român: Toleranța

" Când se face această constatare , ea nu este un act de xenofobie ; să ne înțelegem de la început , poporul nostru nu este xenofob. Psihologia poporului român refuză o ură de rasă sau o ură confesională . Tot trecutul nostru este dovada toleranței , de care s-a inspirat acest popor .

" Dacă luați literatura populară , care este oglinda mentalității noastre , veți vedea cum foarte bine țăranul nostru , când are a face cu un străin, rezolvă chestiunea raportului moral , dintre el și străin, printr-o ironie ușoară , printr-o indulgentă ironie .

"Dar această psihologie a poporului nostru s-a tradus și în actele politice , cari ne stau la îndemână , pentru a putea judeca și trage concluzii din speciala structură a sufletului românesc."

O.Goga / 3 mart.'34

#Hotărârea de la Alba-Iulia

[LD : ce complicații provocat acel punct de program ! Cât de exploatat și invocat a fost el de minorități ! Nu a fost o "generozitate" , ci efectiv o miopie, românii -ardeleni ne dându-și seama că România nu urma să fie un stat multinațional, format din " popoare" . Altfel, nu se justifica sfărâmarea imperiului austro-ungar, pentru ca , pe ruinele sale, să apară alte state "multinaționale" .Principiul wilsonian al " naționalității " ... urmărise crearea de state naționale. Această "miopie" a marcat concepția politică a multor ardeleni, mai ales a lui Maniu, care au stăruit în ea până au ajuns la guvernare ...

Această prevedere a Hotărârii de la Alba-Iulia , a fost subliniată, sau ignorată , cu intermitențe, pentru a sublinia generozitatea româneasă . A făcut-o și istoriografia comunistă .Iar după revoluție, PNT - adu- ți aminte că pe această temă ai ajuns prima oară la Corneliu Coposu , la PNT, care a preluat ca document de "linie" ... această Hotărâre .

Eu voi trata această problemă cum cred eu.]

" Dlor, la 1918 , la 1 decembrie, știți cu toții , a fost marea întrunire de la Alba- Iulia .

Românii din Ardeal, după zbuciumul lor de veacuri , a întrezărit ziua libertății .

S-a adunat acolo o sută de mii de oameni , pe câmpia de la Alba-Iulia , câmpie evocatoare de tradiții dureroase pentru noi .Fiecare fir de iarbă ne vorbea de suferințele de veacuri ale poporului românesc .Reminiscențele triste tremurau în toate sufletele : era locul unde a fost tras pe roată Horia. Și, dlor, nu a fost nimic să se miște împotriva străinilor.

Nu a fost , nu vărsare de sânge , ca la 1848, ci acest neam de oameni , cu amintirile lui dureroase , cu acest groaznic vâlmășag în sufletul lui , a fost de o larghețe admirabilă în atitudinea lui față de străini .Nu cred să se mai fi desfășurat undeva vreă întrunire politică , pe

urmele marelui război , în care să se fi băgat de seamă atâta spirit de toleranță , de indulgență și de largă răsplătire , ca Adunarea de la Alba- Lulia. Avea aerul acest popor că este marele banchet , după o mie de ani, al libertății lui , și că trebuie să se bucure toată lumea , să-și întindă brațele într-o largă îmbrățișare pentru toți.Ei bine, dlor, Hotărârea de la Alba -Lulia spune :

Vrem să ne unim cu Țara , vrem un stat național .Cât privește minoritățile etnice , să fie instruite , judecate și guvernate în limba lor ,prin oamenii aleși din sânul lor.

[LD : atenție! de ce a fost o imposibilitate ?]

Evident , lucrul acesta a fost o imposibilitate [!?!] , însă el ne certifică starea sufletească în care a fost poporul românesc ." Aceasta , dincolo, în Ardeal."

O.Goga / 3 mart.'34

#Tratatul de pace și străinii

#Acordarea cetățeniei -1919

[LD . Goga ridică această chestiune a anului de referință 1919 - pentru acordarea cetățeniei . Această diferență de tratament , pe care el o considera o gravă greșeală ,(față de Iugoslavia și Cehoslovacia care aveau referința 1914) , această "generozitate păgubitoare " a statului român, va dori el s-o corijeze , când , ajuns la guvernare , în 1937, va ridica problema revizuirii cetățeniei .Despre acest episod am ținut eu comunicare la simpozionul din 1985, la Ierusalim .]

"Ei bine, în Vechiul Regat , nu aveți decât să luați tratatul de pace , atitudinea față de minorități, pentru ca să vedeți dvs, cât de largă a fost România , atunci, față de cetățenii de alte neamuri . D-lor, tratatul de pace al nostru nu se poate compara cu alte acte politice similare .

De exemplu, tratatul nostru de pace , în deosebire de cel iugoslav , și în deosebire de cel cehoslovac, acceptă ca cetățeni pe toți cei ce s-au găsit pe teritoriul nostru la ratificarea tratatului de pace , din 1919 ; pe câtă vreme tratatele celorlalte state , acceptă ca cetățeni numai pe aceia , cari se găseau pe teritoriul respectiv la declanșarea marelui război [1914]

Este o mare deosebire , din punctul de vedere al economiei forțelor noastre de stat ,această chestiune. Pentru că, d-voastră trebuie să știți, că, în cursul războiului , întrucât privește Ardealul , de exemplu, și toate teritoriile luate de la fosta monarhie austro-ungară , s-a petrecut o adevărată altercație demografică cu noi.

Oct.Goga / 3 mart.'34

#Ex:Evreii

După ofensivele rusești săvârșite în Galiția, o populație care nu avea nici o legătură cu noi , a fost dislocată de acolo și asvârlită , de sus, de la Lemberg, până la Sibiu.

"Noi , pe toți aceștia , i-am declarat cetățeni, prin deplasata generozitate a politicii noastre . Nu este de mirare că, după aceste manifestări inoportune , toți aceia cari nu aveau legături sufletești cu noi, au ajuns să creadă că acestea nu sunt acte de toleranță , ci sunt acte de slăbiciune. "

Goga / 3 mart.'34

▣ Demobilizarea națională.Liberalizarea prematură

" Într-adevăr, este o deosebire fundamentală între felul cum s-a manifestat spiritul public din Cehoslovacia și Iugoslavia față de minorități, și în felul cum ne-am manifestat noi.

Acolo, de la început, s-a afirmat hotărâtoare ideea de stat , ideea de a stăpâni în mod categoric și definitiv pământul cucerit,

ideea de a pune stăpânire , dacă se cere , cu ate de brutalitate , pentru a afirma caracterul național al țărilor respective.

: Acest lucru, la noi nu s-a petrecut.La noi a intervenit o concepțiune de stat care , după 15 ani , cari au trecut , prin consecințele ei, se manifestă ca păgubitoare intereselor superioare ale neamului nostru. Reamintiți-vă din primele zile ale unirii ;

)): deodată cu demobilizarea militară, la noi s-a făcut și demobilizarea morală a poporului românesc . Poate pierderea mare de sânge , ne-a împins spre această mare discordare , grație căreia noi am întrerupt oareșicum firul de continuitate istorică a simțirii noastre ,

și, în loc să venim cu ideea națională de stat, pe care să o afirmăm cu toate consecințele, în spiritul nostru public, s-a ivit și s-a propagat în mod interesat, ideea că este terminată opera națională și că, pentru consolidarea de mâine, trebuie un fel de liberalism, de egalitarism, de libertate absolută pentru toți."

O.Goga / 3 mart.'34

▣ Spiritul greșit al Constituției

▣ Sistemul legislativ dăunător ideii naționale .

"Și din acest spirit, pe care îl cred greșit [ideea că este terminată opera națională și că, pentru consolidare, trebuie un fel de liberalism, de egalitarism, de libertate absolută] și pe care urmările ni-l arată fatal intereselor noastre, s-a înjghebat Constituția, pactul nostru fundamental.)): Dlor, din această Constituție și din spiritul ei greșit, derivă toate legiurile noastre în cei 15 ani care au urmat.[-----]

O.Goga / 3 mart.'34

A. Legea administrativăPNL

"... cât de compromis iese din acest examen caracterul național al astatului nostru și cum, de pe urma acestei legi, interesele noastre nu numai că nu sunt păzite, dar dăm impresia unei așezări poli-etnice, în care noi nu ținem în mână nici conducerea, nici frâna.

Legea administrativă are la bază această cunoscută ideologie a liberalismului anahronic

Ea însă a fost schimbată, mai târziu, de PNT, care a clădit, tot pe aceleași baze, și a dus mai departe aceste erezii.

Vă rog să mă credeți, nu viu cu nici un fel de atitudine de nemulțumire specailă la adresa cuiva; chestiunea este așa de importantă, încât vă invit pe toți ca, punând la o parte resentimentele de ordin personal, să ne unim în examinarea unei probleme care comportă o seriozitate și un patriotism din partea fiecăruia dintre noi.

- **Victor Iamandi** (subsecretar de stat, Interne) : "Legea administrativă de la 1925, mi se pare că a ieșit din colaborarea dvs - care erați în Partidul Poporului atunci - și a noastră, și nu numai că a rezultat din colaborarea cu dvs, dar ați și votat-o.

În orice caz, nu ați ridicat atunci obiecțiunile pe care le formulați acum."

- **Goga** : "Am ridicat obiecțiuni . Am fost invitați de Ion Brătianu să delegăm pe cineva, cu care să stea de vorbă în privința acestei legi. Și am spus atunci, când a venit la dezbatere, că pentru un timp oarecare admitem această lege, ca să vedem consecințele ei, este o declarație pe care a făcut-o d-l general Averescu în acest sens.

- **Iamandi** : Aceeași declarație a făcut-o și Ion Brătianu la 1925, pentru că nimeni nu crede în eternitatea legilor. Facem o lege, o încercăm, și, dacă experiența dovedește că este bună, o menținem, dacă nu, o modificăm.

Eu vreau să subliniez, însă un singur lucru, d-le Goga : evoluția opiniilor dv.

Râs în Parlament !

- **Goga** : "Numai boii nu evoluează !"

- **Iamandi** : Nici aici nu sunteți original, acest lucru l-a spus, mai întâi, dl Vaida

- **Goga** : Nu, este un vechi proverb nemțesc - dar d-ta nu știi nemțește .

- **Iamandi** : Nu știu; n-am stat sub influență nemțească; dar d-l Vaida a spus că < numai boii sunt consecvenți în politică >

- **Goga** : Mai înainte de el a spus-o unul, Schopenhauer ! În orice caz, vă rog, nu inaugurați nici un colocviu cu mine, nu mă interesează o discuție cu dvs, am venit să vorbesc în Cameră, pentru această lume care este aici și pentru țară

- **Voci** : Pentru tribune !

- **NNSăveanu** : D-le Goga, vorbește aici, pentru Parlament .Vă rog să-l ascultați .

- **Iamandi** : D-lui are oroare de Parlament, de aceea preferă să se adreseze galeriilor .
dacă o începem așa, este foarte rău, d-le Goga .

- **Goga** : " Vă voi arăta, tocmai pentru că am fost provocat , care a fost părerea , chiar a regretatului Ion Brătianu, asupra acestei legi. Trebuie să vă atrag atenția că legea administrativă n-a rămas în forma de la început. Ea a evoluat , a fost schimbată și , după ce a fost schimbată , am avut o convorbire cu Ion Brătianu în care i - am spus :

< nu se poate să guvernăm cu această lege .>

I- am arătat că pierdem din mână posibilitatea de a stăpâni osatura țării, și în special pierdem din mână posibilitatea de a conduce orașele din provinciile alipite . Au fost mai multe discuții în această privință și-mi aduc aminte cum

Ion Brătianu , dându-mi dreptate pe toată linia , într-o formă glumeată mi-a spus :

< Vezi, acestea derivă din Constituție. Eu nu pot să violez această Constituție , fiindcă sunt părintele ei și ar fi un caz de incest ; însă mă învoiesc să o violezi d-ta . >

Așa mi-a spus Ion Brătianu , ca o rezultată a discuțiilor pe care le-am avut cu privire la această lege ."

Goga / 3 mart.'34

B. Legea administrativă PNȚ: principii vulnerabile

" D-lor , legea administrativă are la baza ei trei principii , fiecare vulnerabil din punctul de vedere al unității noastre de stat

Primul principiu este descentralizarea excesivă , pe care eu o socot primejdioasă pentru interesele statului nostru. Sunt de părere că într-o provincie alipită , oricare ar fi ea, **numai** așternându-se întreaga noastră idee de stat , cu toată amploarea ei, asupra acelei provincii , poate să ajungă să îndrumeze lucrurile într-un sens românesc. Lăsat numai poporul de acolo , în luptă cu elementul minoritar, el va rămâne în mod firesc deficitar în lupta pe care o va duce .

Pentru ce ? Pentru că noi am moștenit o populație care , după o îndelungată exploatare , s-a unit cu noi , și ar trebui să intervină întâi o perioadă de reparație a trecutului , pentru ca , după înlăturarea nedreptății de ieri, la adăpostul organelor de stat , poporul nostru de acolo să poată să ia lupta cu elementelor minoritare. Eu credeam că, în prima perioadă , a vieții noastre de stat, trebuie să fie un răstimp destul de îndelungat de centralism , în care, dela centru spre periferie , radiază o conștiință și o ocrotire de stat. Lucrul acesta nu s-a întâmplat . S-a făcut o lege administrativă , care perpetuiază ideea provinciilor , care creează diete în fiecare capitală, și care, în mod logic, duce la concepția unui stat federaativ.

Al doilea principiu de bază al acestei legi este **principiul selecționii excesive** .

[---] prin alegerile necontenite , spiritul public se agită, se anarhizează , masele noastre care aleg de dimineața până seara , ajung într-o stare sufletească de frământare necontenită și , datorită acestui spirit, noi am ajuns la un fel de materializare a conștiinței publice , pe urma căreia ideea națională a fost dată deoparte și a fost înlocuită cu revendicări materiale , cu revendicări de stomac.

Al treilea punct de vedere , care stă la baza acestei legi, care este și cel mai păgubitor , și

despre care trebuie să vorbesc , fiindcă trebuie să trag o concluzie , **este principiul municipalității** , așa cum se aplică la noi , în provinciile alipite . S-a dat o autonomie excesivă și , prin aceasta , din primul moment , am pierdut posibilitatea de a face acel proces de reparație pe seama orașelor, care, copleșite de străinism, au rămas și pe mai departe , insule întunecate în marea românească.

D-lor, ce este orașul ? Orașul , în mod logic, trebuie să fie expresia civilizată a etnicului unei regiuni . Ce s-a întâmplat, însă ? (**înteruperi ...**)

- **Petre Andrei** : "D-le Goga , mi se pare că în tot ceea ce spuneți dvs sunt atât de greșite lucruri și atât de greșite concepțiile , de la care porniți, încât mă miră , așa cum vă cunosc, că vă puteți înfățișa cu asemenea teorii în fața Parlamentului (**aplauze PNȚ și PNL**) Să-mi spuneți dvs că patriotismul stă la baza baionetei și că spiritul public se formează prin statut de polițist, - așa aveți aerul că afirmați - Ei bine, d-le Goga, sunt surprins, sunt absolut surprins

- **Goga** : Pentru mine este foarte prețioasă declarația dvs. d-le Andrei.

- **Petre Andrei** : Și vă spun aceasta cu toată considerația care o am personal, pentru dvs.

- **Goga** : Și eu am considerație pentru d-ta, dar dvs , d-le Andrei, aveți aerul că spuneți

că nu înțelegeți. De aceea m-am oprit , văzând nedumerirea în care vă găsiți
Grație acestei nedumeriri a d-tale și a altora din partidul d-tale,
am ajuns acolo unde suntem astăzi, din punct de vedere național
cu desăvârșită toleranță pentru minorități,
însă cu afirmarea caracterului național al acestui stat.
Vă invit pe dvs , cu deosebire pe cei din provinciile alipite, fie din Basarabia , Bucovina, sau
Ardeal, să examinați constatările mele , la lumina adevărului, dincolo de orice resentiment de
partid, fiind convins că-mi veți da dreptate ,pentru că orașele din Ardeal
- așa este și în Basarabia și în Bucovina - nu sunt expresiunea etnicului regiunii ; orașele
din Ardeal sunt creațiuni meșteșugite , făcute ad-hoc , pentru a afirma o idee de stat străin . (
aplauze PNA))): În trupul nostru , în etnicul românesc , s-au înfipt ca niște piroane în carne,
aceste orașe din a doua jumătate a veacului al XIX-lea,
improvizate de planul de la Budapesta și, ca stâlpi de teritoriu , au instalat o rețea a unei
orientări care nu avea nimic a face cu noi, ba, dimpotrivă, era ostilă nouă. (aplauze PNA)
Aceasta este realitatea și vă întreb pe dvs. , dincolo de orice scrupul teoretic,
nu era , oare datoria noastră , atunci când am început să guvernăm această țară, să pornim un
proces de reparație al nedreptății seculare și numai după aceea să evoluăm spre această
concepție de libertate municipală . de a îngloba pe toți și de a admite o platformă de manifestare
egală pentru toată lumea ? [-----]
Oct.Goga / 3 mart.'34

Consiliile municipale (Ardeal, Basarabia)

"Îmi voi permite să vă pun în față situația consiliilor comunale din municipiile din Ardeal
și din anumite municipii din Basarabia , pentru ca , din acest examen sumar , însă categoric ,
dvs înșivă să trageți concluzia .

/Sighetul Marmăției - 32 de membri : Lazăr Alexandru - (primar) român ,
dr.Tiberiu Kiș - (ajutor primar) român , dr Al Filipescu - român, Traian Bîlțiu -român,
dr.Mihai -român, Cornel Sânjoan - român ; Rduard Fucs -evreu, dr.Fried Abraham -evreu ;
Al.Valya -ungur, E.Polak -ungur , Em.Levi-evreu, dr.I.Dermer -evreu , dr.Junger Emerich-
evreu, Fr.Kelemen -ungur, Eisic Fucs -evreu, dr. Szekely Acos -ungur, dr,Wiedew Geza -evreu ,
dr. Kelin Arthur -evreu, Ștefan Villand-ungur,dr. Menhierd Szekely -evreu, Al.Herșcovici -evreu ,
ștefan Arbas -ungur, etc etc etc

Cu toții sunt 32 de membri , dintre care numai 6 sunt români .

/Satu Mare : 7 români , 19 maghiari, 6 evrei .

Iată lista : Barbul Gavril - român, dr.Boridja Iosif -evreu , Lorincz Ludovic -ungur , dr. Dan
Derșidan -român, dr.Demian Titus -român, Doboși Mihai - român,
Ferențiu Augustin -român, AlukArmin -evreu , Fabian Anton -maghiar , Aurel Pelle -român,
Rozenberg Samuil -evreu , Weisz Farkas - evreu etc etc etc.

Un oraș de graniță , în epoca revizionistă !

Lista funcționarilor publici : 38 funcționari români , 63 -magiari .

/ Bălți . Județ dintre cele mai românești din Basarabia.

Are 410.000 locuitori, din care 58.000 orășeni. Din cei 410.000 , 40-50.000 sunt evrei (altă
naționalitate nu este) .Evreii reprezintă 25 % din populația orașului și 0,40 % din populația
rurală.În **consiliul comunal :13 români și 26 de evrei** (proporție inversată !)

Români : Pirogan Ștefan, Pascu Ioan, preot Vladimir Dimitriu, **Constantin Leancă**,
Leahu Ioan, Gavril Odajiu, Marc Văluță, Calistru Deomid ...

Evrei : Ghic Leizer, Gafter Abram, lapscher Froim, Goihman Abram, Luzer ițcovic,
Ciulac Motil, Leizer Rabinovici, Leibișș Cohan , Rahmil lofe, Leib Cușint , etc etc etc ...

Să nu se vadă în această atitudine a mea un act de xenofobie .

Dar vă întreb : există un român care , în **această populațiune , îmbibată încă de teorii
bolșevice**, care **cu arma în mână au luptat împotriva armatei noastre**, să vadă un județ
românesc sub o asemenea conducere ? Cred că nu.

/ Arad . Situația este jumătate -jumătate .

- dr.Mărcuș : Greșiți dle Goga . La Arad sunt 40 % unguri și 60 % români.

Eu am făcut alegerile și cunosc bine situațiunea.

Am făcut cartel între partidele românești , contra partidului dvs . , care a pus listă separată .

(**Goga renunță să mai dea lista !**)

/Hotin : dintr-un consiliu format din **32 de membri , este 1 român** : dr.Ion Bordeianu !

Toți ceilalți sunt ucraineni , ruși și evrei : Ion Cozacenco-ucrainean, Israil Burdeinic -evreu, Eftimie Scredov-ucrainean, dr.Lipa Zaidma -evreu, Pavel Voscrescenschi-rus, Matvei Cudreanțev-rus, Vasile Tcaciuc-ucrainean, Samuil Hess-evreu , Zisea Caaț -evreu Iulie Tomașevschi -polonez , Alexei Munteanu -rus, Barac Leiba-evreu etc etc etc ...

/ **Orhei** -aceeași situație nenorocită .

/ **Șimlău, Salonta** - aceeași situație .

/ **Beiuș** . Este un oraș cu mari tradiții românești . Pe vremea stăpânirii ungurești, la Beiuș era era unul din cele 4 licee românești , era o puternică viață bisericească . Elementul unguresc se insinuase numai pe calea injoncțiunii administrative, adică funcționarii

Astăzi, în consiliul comunal , sunt 6 români, 4 unguri, 2 evrei

/Cluj . Prin mari eforturi, sunt **jumătate români , jumătate minoritari** . Numai că românii sunt pulverizați în diverse partide, iar minoritarii sunt solidari.De aceea, la ultimele alegeri comunale, românii și-au dat mână cu mână ,și astfel s-a ajuns la acea juma-juma

/ **Chișinău** . Capitala provinciei . Ar trebui să radieze peste provincie ...

În consiliul comunal :17 evrei, 12 români, 5 ruși, 1 bulgar ,1 grec.

Din totalul de 578 funcționari : **320 ruși, 18 evrei și 78 români (băștinași și regățeni)** din care doar 43 funcționari medii și 35 servitori.

/Oradea - Mare . Nu este un oraș cu trecut "unguresc " Acolo este o populație evreească .

Dar , în jud.Bihor , românii sunt într-un număr copleșitor de mare .

În consiliul comunal sunt : **8 români și 24 minoritari** .

Oare cum se descurcă noul primar , Traian Moșoiu ?

-Iosif Willer :Vreți să spuneți că Oradea-mare nu are populație ungurească băștinașă ?

-Goga : Da , vreau să spun că, în majoritate , este evreească.

Tabele cu **funcționarii de la diverse instituții** :

Apeduct și canalizare :	18 români,	30 minoritari ;
Administrație , electrica :	12 români,	52 minoritari ;
Uzinele electrice :	16 români,	64 minoritari ;
Liceul Godju :	27 români	13 minoritari

În județ , cu majoritate românească ,peste jumătate din notari , secretari , personal sanitar ... sunt maghiari sau evrei .

- Iosif Willer :Ce să facă minoritarii ?

-O.Goga :Dta te revolți , dle Willer , acum .Dar de ce nu te-ai revoltat pe vremea stăpânirii ungurești, când **nu exista nici un magistrat român,când românii nu aveau nici un rol** în viața publică, și **nu ocupau nici o funcție** în stat Atunci să te fi revoltat , căci, dacă te-ai fi revoltat atunci, ai putea să vorbești acum.(**aplauze**)

-Willer : Dle președinte, cer cuvântul în chestiune personală .

-Goga : Iată deci, tabloul în ce privește orașele. Acestea sunt consecințele fatale ale liberalismului democratic la noi, în materie administrativă.

-Dr.I.Costinescu : Ar fi bine să ne dați și soluțiunea.Până acum am auzit numai critica.

-Goga : La urmă voi da câteva indicațiuni, după cum cred eu. Nu este de datoria mea să dau soluțiuni.Natural, când voi fi pe acea bancă, va trebui să spun și soluțiunile .

-Iamandi :Ați fost pe banca aceasta și n-ați făcut nimic.

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Rețeaua bancară din Ardeal

/ În trecut

" În Ardeal, înaintea războiului , poporul românesc , în lupta lui economică , pentru a se afirma , a ajuns la întemeierea unei rețele de bănci destul de puternică.**Aproape 200 este numărul băncilor din Ardeal**, cari în cursul vremii **au afirmat ideea noastră națională**, ideea noastră de apărare . Cum erau aceste bănci ? Nu erau institute de exploatare (citează o lucrare recent apărută , cu numele fondatorilor .)

/ Banca Albina . Doar frații Mocsoni aveau câte 100 acțiuni ; câteva - câte 50 de acțiuni ; ceilalți , 1.450 de acționari. Erau bănci unde țărănul român își punea prisosul, în care mica burghezie care începuse să se înfiripeze , își aduna economiile. Iată ce spune **Victor Slăvescu** , actualul ministru de finanțe, în cartea sa

" Organizarea de credit a României " (p. 352) :

< Puterea capitalistă a băncilor românești în Ardeal și Banat se rezema pe modestele gospodării țărănești , de la care aduna depozite spre fructificare și cărora le acorda tot felul de credite . Cu excepția câtorva bănci mai răsărite , mai toate aceste institute de credit și economie erau așezate la țară , în mijlocul gospodăriilor țărănești , pentru binele cărora lucrau. Numărul românilor în orașe fiind foarte redus, era firesc ca aceste bănci, curat românești , să aibă un caracter rural. [---] Dacă țărănul ardelean are astăzi gospodărie bună și destulă pricepere în meșteșugul ei, aceasta se datorește, până la un punct, și acestor modeste bănci , care lucrau fără ajutorul nimănui, rezemate totdeauna pe puterile lor proprii , atât de modeste . >

În Ardeal, nu s-a făcut cooperatie, pentru a fi evitată injoncțiunea organelor de stat. S-au făcut aceste bănci. Cât de mult aprecia regretatul **Ion Brătianu** băncile din Ardeal , care parcelau și pe vremea aceea, moșiile ungurești, întărind osatura elementului românesc.

În 1909, Banca Albina din Sibiu i se tăia secontul (de la Budapesta) El, Goga, a venit la București, i-a arătat situația și Brătianu a făcut ca de la Banca Națională să se treacă , prin filiera Băncii Românești, 4 milioane lei-aur, la dispoziția Băncii Albina .

-dr.N.Hasnaș : **Și cineva acuză că Ion Brătianu n-a făcut nimic pentru Ardeal !**

Oct.Goga / 3 mart.'34

/ În prezent

[LD : afară de cifre - dacă sunt reale și semnificative - care sunt concludente ,ce concluzii aş putea trage eu ?Că băncile maghiare au mers mai bine decât cele românești, și că regățenii au dăunat acestor bănci ? Goga este invidios că această consolidare s-a făcut sub stăpânire românească , sau are dreptate ?Pentru asta era cineva vinovat ? trebuiau luate ce fel de măsuri ?]

"Ce ar fi fost mai logic ? Ca politica de stat a României, la care s-a unit Ardealul , **să se fi grefat pe această moștenire** , adică **politica de reescont a Băncii Naționale , întărind rețeaua băncilor române din Ardeal** , să se meargă înainte pe acest drum. **Nu s-a făcut acest lucru** .

În loc să se facă o politică de reescont cu băncile din Ardeal ,:s-au instalat pe tot teritoriul din Ardeal sucursalele băncilor din București,trecând în conștiința publică de acolo adagiul < Nu vine un frate, vine un concurent > Și atunci, d-nii mei, care este consecința în raport cu băncile minoritare ? Băncile românești din Ardeal au slăbit - acum se îngroapă, cadavrul lor este însă mai vechi. Băncile minoritare au avut o dublă moștenire , adică un dublu ajutor :pe de o parte, au fost ajutate de reescontul de la București,

pe de altă parte, au fost ajutate de reescontul de la Budapesta.Și așa de mult s-au întărit, încât afirmă că, după 10-15 ani de stăpânire politică a României ,**Ardealul a rămas și pe mai departe în sfera de influență economică -financiară a Budapestei**

Citează dintr-un studiu a lui Leon Bancu (dir.Băncii Aurora din Năsăud) :

/ În Ardeal,la 1930,erau **290 bănci minoritare , cu un capital de 3.395.000.000 lei,**

față de **156 bănci românești , cu un capital de 1. 163.000.000 lei**

Prin urmare, băncile românești, la o populație de 3 ori mai mare față de cea minoritară, au un capital social de 2 miliarde în minus, față de băncile minoritare ;

- **Al.Alexandrini** : În cifra dvs ați cuprins și sucursalele băncilor din Vechiul Regat ?

- **Goga** : Băncile românești au beneficiat de un reescont de 265 milioane, iar cele maghiare de 1 miliard 300 milioane.Beneficiul net al băncilor românești era de 7 milioane 641 de mii ;

Beneficiul net al băncilor maghiare era de 73 milioane - de 12 ori mai mare !

Raportați aceste cifre la numărul populației și veți vedea unde este sărăcia și unde este bogăția.

/ Veți spune că a fost moștenirea trecutului . Nu este așa ! Arată curba crescândă a băncilor ungurești în Ardeal între 1922-1930.

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ **Industria românească/Industria minoritară**

" Eu cred că din mulțimea de lozinci care s-au plimbat în viața noastră publică post-belică, cea mai lipsită de consistență și care are aerul unei farse , este **așazisa naționalizare industrială**." În Ardeal, dacă vorbim în mod global, **toate industriile sunt în mâna minoritarilor**. Propriu zis , **nu există în Ardeal o industrie pe care s-o stăpânim noi**. Aspectul industriilor din Ardeal **este străin**.

" Am aici **un grafic** , care mi s-a pus la dispoziție , asupra raportului numeric al funcționarilor de la conducerea industriilor din toată țara , ale acelor industrii care pot avea un rol în apărarea noastră națională,și care , pe vremuri de război , trebuie să colaboreze cu Ministerul Apărării Naționale." Ei bine d-lor, în acest grafic mi se arată că, de ex, pe toată țara , în diverse industrii :
/metalurgică , 31 % este în mâna neromânilor, iar 8 % în mâna "necetățenilor "
/textilă 38% " " " 11% " "
/chim-farmac. 41% " " " 10 % " "

Aceleași procente în industria : alimentară, pielărie . Acesta este aspectul global, pe țară.

În ceea ce privește , însă , Ardealul și Basarabia , vă pot spune ,în mod categoric, că **nimic nu este în mâinile noastre** .Dar și aici se poate pune problema : le-am moștenit noi aceste industrii puternice de pe vremea regimului maghiar ? **Nu, d-lor, s-au întărit sub noi**, pentru că pe vremea regimului unguresc Ardealul, ca și Ungaria, produceau materii prime care se trimiteau în Austria și se întorceau în Ungaria pentru desfacere.

-dr.I.Costinescu : Dle Goga, știți bine că existau foarte multe industrii în Ardeal.Nu sunt industrii create acum Sunt vechi. Vă rog să dați date exacte.

- **Goga** : date absolut exacte ! Câteva exemple :

/ Fabrica Dermata (fabrica Renner) , din Cluj . Întemeiată în 1910. A lucrat puțin până în 1914. Știm cu toții în ce stare rudimentară se găsea această fabrică , când am luat Ardealul .

De atunci s-a dezvoltat foarte mult, are cca 40milioane mărturisite în investițiuni,utilizează un personal compus din 1.433 persoane , din care ... 326 români, restul străini.

Eu afirm un p.d.v. național : acești 300 români, sunt funcționari inferiori ,pentru că personalul de conducere este compus din 25 persoane,printre care este și 1 român, și mulți "necetățeni " . Asta este situația ...

O.Goga / 3 mart.'34

▣ **Viața spirituală, cultura,școală, presă,cinema ,**

"Care este viața spirituală a acestor provincii ?

Dacă descinde cineva din tren la **Cluj, Chișinău, Cernăuți** ...

- C.Argetoianu : Chiar și la **Timișoara** ...

-Școli

- **Goga** : în primul moment , când ia contact cu teritoriul pe care a pus piciorul ,are impresia că-i departe , undeva dincolo de graniță.Nu aveți decât să vă duceți acolo la chioșcul care vinde gazete și veți vedea imediat care este aspectul sufletesc al acestui colț de țară. Ei bine, noi și în această privință am fost largi , de la început.

Ce au făcut cehoslovacii, ce au făcut jugoslavii ? De la început au desființat toate școlile minoritare , și au reînființat pe urmă unde cerea nevoia, **școli cu caracter de stat** .

La noi însă , școlile le-am lăst să treacă la confesiuni , și atunci rezultatul este paradoxal, că avem astăzi mai multe școli ungurești în Ardeal, decât erau odinioară ,și școlile acestea noi le susținem, le dăm mână de ajutor.

- **Francisc Laar** :Nici un ban nu plătește statul român pentru școlile minoritare **confesionale** .

Dacă afirmați acest lucru , spuneți o inexactitate .

[Goganu mai spune nimic de școlile profesionale - trece la]

-Publicații

Periodice maghiare : 321, din care 54 existau înainte , s-a mărit cu încă 267.

Timișoara : 49 de publicații periodice ... 1 exista înainte de război ;

Cluj : 76 de publicații ... 17 existau înainte ;

Cotidiane maghiare : 54 , din care 15 apăreau înainte ;

Iar noi, care am avut **gazetele noastre naționale** , cu pagini glorioase de apărare a elemntului

românesc , **toate au dispărut ! Mai avem 4 cotidiene românești , față de 54 maghiare !**
 În acest caz , vă întreb pe dvs dacă noi dăm contravaloarea sufletească de care are nevoie populația românească din Ardeal, prin presa care o trimitem de aici ?
 Din Vechiul Regat se trimit cotidiene numai din considerente de partide, și deci cu intoleranță de partid, în afară de puține pagini mai obiective. Dar noi trimitem bunăoară "Adevărul" și "Dimineața"
 Credeți dvs că aceste gazete pot radia o consolidare românească și pot să slujească la apărarea și întărirea ideii noastre de stat acolo ? Sunt convins că aceasta n-o crede nimeni.
În Basarabia, înainte de Unire, pe timpul rușilor, apăreau 3 ziare rusești. Toți redactorii erau ruși.
Acum , toți sunt evrei veniți de peste Nistru : Moise Orester, Leib Leibovici, Schwartzman, Elias D-nii aceștia sunt veniți de peste Nistru și :în bagajul lor sufletesc nu aduc decât săgeți pentru noi. O conștiință publică care se formează sub îndrumarea unei asemenea prese , nu poate fi îndrumată în sens național.

-Producția de carte

Cartea ungrească din Ardeal are o extraordinară eflorescență sub stăpânirea românească . Revista maghiară "Pa`sztortu"z " - în românește , " Focul ciobanului " – [**L.D : Goga le traduce direct**] A publicat în nr. 10 / 1933 , un art. cu titlul "**Cei 15 ani ai cărții ungurești în Ardeal**" < În 15 ani -cei 15 ani de dominație românească - au văzut lumina zilei mai multe cărți maghiare , în Ardeal, decât de la 1867-1918 . >
-Francisc Laar : "Die Goga, este foarte explicabil : în timpul stăpânirii maghiare , cărțile apăreau la Budapesta. Prin urmare , nu era nevoie să apară în Ardeal. Acum nu este aceeași situație."
-Goga : " Dar acum vin de la Budapesta și sunt la dispoziția dvs ,gazetele " Pesti Naplo " care susține revizionismul , și până acum 2 săptămânivenea "Az Ezt" , "Ujsag" ,"Magyar Hirlap" , a venit și vin și astăzi .(**Iosif Willer întrerupe ...**)
-C.Argetoianu :Explicația este că atunci luptați [**adresându-se unguirilor**] cu autoritatea de stat , **acum luptați cu propaganda de presă .**
-Goga : Acestea nu le afirm eu, le afirmă scriitorul maghiar lanco Elemer .Scriitorul Gyo"rgy Layos , în cartea lui "**Viața spirituală a maghiarismului din Ardeal**" apărută în 1926, la Budapesta , arată că **în România există 425 tipografii , dintre care 233 în Ardeal ; din acestea , 147 sunt maghiare , 66 românești și 25 germane .**
 El spune că , **în Ardeal, sunt 361 librării ,din care 225 maghiare, 80 românești și 56 germane**
 Goga / '34

▪Studentimea evreească

-Evrei basarabeni - la facultățile din Iași

Pentru Basarabia, avem studiul **prof. universitar din Cluj, Onisifor Ghibu** , publicat în 1932 în rev. "**Arhiva pentru știința și reforma socială** " ,care se ocupă cu **participarea românilor și evreilor din Basarabia** , la Universitatea din Iași, între 1918/ '19 - 1929 :

[**L D tabel LD**]

Facultatea	Români	Evrei
Drept	426	381
Litere	156	35
Științe	529	120
Medicină	182	733
Farmacie	9	525
Total	1.306	1.794

" Dvs știți bine că acești evrei , ca instrumentare sufletească și ca ideologie, nu au absolut nimic de a face cu noi, toți sunt îmbibați de teoriile rusești. "

Goga / '34

-Evrei - studenți la Paris

Franța, pentru a menține legăturile cu latinitatea și a afirma cultura franceză,aici, în Orient, dislocă din bugetul ei o sumă însemnată ,dând **burse studenților români la Paris.**
 Aceste burse se dau prin mijlocirea unui domn **profesor Mario Roques.**

"Ei bine, am în fața mea raportul numeric de acum câțiva ani. **La peste 100 de studenți, nu sunt decât 5 elemente românești ; toți sunt evrei din Basarabia,** care se duc acolo Dvs , cei ce ați fost la Paris, aveți copii acolo, sau aveți legături cu universitatea , știți foarte bine că **aceștia au societatea lor aparte** și că **manifestările lor comuniste de la Paris**, sunt diriguite de acești d-ni, pe care îi susține statutul francez, în calitate de studenți români la Paris. "

Goga- Iamandi / '34

▣Cenzura presei

Mai are o notă marginală, pentru care cere lămuriri , fiindcă nu răspunde de informație.

I s-a comunicat de către un om serios de la cenzură că ,la cenzura din București, **se găsesc 28 de evrei** , care își fac stagiul, și sunt detașați la cenzura publicațiilor de pe lângă Corpul de Armată, și a ziarelor străine , de la Poștă.

-Victor Iamandi : Inexact. Întregul personal din cenzură este alcătuit din 12 persoane.

-Goga : Nu vorbesc de cenzura de ziare , ci de personalul de cenzură pentru publicațiuni , care este pe lângă Corpul II Armată și de cenzura ziarelor străine de la Poștă.

- **Iamandi : Cenzura este aceeași și are diferite servicii .Cenzura este sub diriguirea comandantului Corpului II Armată ,care l-a delegat pe colonelul Pela , și care lucrează în numele lui.**

- Goga : Vă rog, interesați-vă și dvs , am să mă interesez și eu ...

- **Iamandi : Sunt în măsură să știu, și vă dezmint categoric. "**

Goga / 3 mart.'34

-Cinematografe

" Cinematograful, de sigur că este o foarte importantă ramură pentru formarea conștiinței publice În toate țările, cinematograful face serviciu de propagandă , de formare, de îndrumare , de sugestie, și de preparare a conștiinței cetățenilor.Am ridicat și în Camera trecută această chestiune. M-am dus atunci la un cinematograful din Calea Rahovei și am văzut un film sonor , care era ungueresc, care vorbea despre farmecul serilor de pe Pustă,și care se termina cu imnul maghiar . Atunci m-am întrebat dacă acest cinematograful face un cât de puțin serviciu ideii de stat ? M-am întrebat cine sunt acei care introduc filmele din străinătate ,

și am constatat că : **sunt 40 de societăți cinematografice, din care 2 sunt românești.**

- **I.Modreanu** :Vinovată este Comisiunea .

- **Goga** : Comisiunea trebuie să supravegheze filmele care se introduc,dar aceste filme se comandă de casele de filme.lată Comitetul Asociației Funcționarilor acestor Case de filme : Președinte - Andronescu ; vicepreșed. - Wagner ;Membri : Fenster, Iuster, Kelerman, Weiss, Leibovici etc. etc.

lată galeria " cinematografiștilor " din Federație : Nunucă Protopoescu (președinte) ;apoi : Pauker, Palugai, Calman, Weinberg, Șaraga etc etc .Aceeși situație în presa cinematografică ...

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiuni libere

_Ajungând la acest capitol, a recunoscut că nu a putut culege date pentru toate profesiunile libere .Cuvântarea lui avea doar scopul de a atrage un semnal de alarmă,privind raportul dintre elementului românesc și cel străin , în diverse domenii.

-Contabili experți și stagiari / 1930 /

(**citește dintr-o broșură alfabetică**) G :Gâlceavă, Gall, Garfunkel, alt Garfunkel, Gaster, alt Gaster, Ghidalesohn, Goldenberg ,ca o dinastie H : Herșcovici, Haimovici etc etc . Broșura are și o **Anexă** în care sunt trecute numele celor șterși din tablou : B : Bălan, Badea, Bădescu, Bălțeanu etc etc

-Corpul farmaciștilor

Până în 1926, sunt înscrși în tabloul ministerului 2.350 farmaciști cu liberă practică.

Până în 1930, numărul farmaciștilor crește vertiginos, adăugându-se încă 2.470

Dintre aceștia, **25% sunt veniți de la facultăți străine**, mai ales din Praga, Dintr-un număr de 618 farmaciști de la Praga, 578 sunt evrei 40 alte minorități.

La 4.850 farmaciști cu liberă practică, se aduga actualii studenți , cca 2000 .

Din acești 6.850 farmaciști, 1.450 sunt proprietari de farmacie, 5.400 , fără farmacii.

[-----]Din studiul statistic pe ultimii 10 ani, de la **Facultățile de farmacie** rezultă :

București :58% străini, din care 78% evrei , 16% bulgari (învață la noi, dar se întorc în Bulgaria) , 6% alte minorit.

Iași : 72 % străini, din care 98 % evrei ;**Cluj** : 70% străini .În medie , sunt deci 67% străini.

Completând aceste cifre cu nr. acelora care vin cu diplomă străină, căpătăm pe ultimii 10 ani, îngrijorătoarea cifră **de 80 % străini și 20 % element românesc.**

- **CCGiurescu** (PNL-georgist) : "Dle Goga , îmi dați voie ? . S-ar putea adăuga la cifrele atât de sugestive pe care le spuneți dvs., **și o circulară** , prin care se atrăgea atenția stăpânilor proprietari de farmacie , **să nu primească practicanți elevi români**, cu alte cuvinte **numerus clausus împotriva românilor din Tara Românească .** " (aplauze la opoziție)

- **ACCuza** : Unde este această circulară ? Ce dată poartă ?

- **CCGiurescu** : Pot s-o aduc s-o vedeți cu toții.

- **Goga** : Cine a dat această circulară ?

- **CCGiurescu** : " Evident că circulara nu este dată de stat, atât ar mai fi trebuit. Este dată de **Asociația farmaciștilor din Ardeal .** Dacă vreți am să vă aduc textul."

Goga / 3 mart.'34

-Dentiștii

"Am aici , de exemplu, școala de dentiși. Mi s-a atras atenția și asupra acestei profesii și, când mi s-a dat lista, mi s-a spus : **cei însemnați cu roșu , nu sunt români.**

Dar toți sunt însemnați cu roșu ; am găsit pe ici pe colo , un Dumitrescu , Ionescu...

Goga / 3 mart.'34

- Ziaristii

Citează din **Tabloul Casei de retragere și pensii a ziaristilor** (31 mart.'33) , unde sunt dați , nominal, toți **ziariștii care "modelează " sufletul public la noi**,care dau "bucătura cotidiană " a bietului nostru popor. **231 străini ; 224 români**

" **Am ajuns și în gazetărie , minoritari !**"Sunt convins că , după aceste cuvinte , pe care am avut imprudența să le rostesc la această tribună, **se va repezi asupra mea o avalanșă întreagă de injurii** . O voi suporta , dar cred ceea ce am crezut totdeauna , că într-o țară proaspăt făcută , în care sunt încă sugestiuni ale trecutului, în care sunt tradiții de stat străin,în care opera de unificare sufletească este opera viitorului, într-o asemenea țară , **publicistica , gazetăria, este dreptul natural al nostru , al băștinașilor**,o prerogativă specială a noastră, este o chestiune de familie, pentru că noi suntem răspunzători de țara pe care o preparăm pentru ziua de mâine. " (**aplauze la opoziție**)

Goga / 3 mart.'34

-Societăți petrolifere

"Domnii mei, trec la chestia societăților particulare . Despre ea s-a mai vorbit zilele acestea .

Un domn inginer **Alexandru Topliceanu *** a avut fericita inspirație să scoată o carte care , mi se pare,**cel mai strălucit certificat al neputinței românești** , nu considerațiunile teoretice pe care le invocă d-sa , ci pur și simplu **înșirarea nominală , pomelnicul acestor oameni ...**

Notă* -----

Alex.Topliceanu era secretarul general al secțiilor economice ale **Cercului de studii PNL**

- **ACCuza** : " Nu este neputința românească, ci **este corupția partidelor.**

- **Goga** : " Calificarea , cum vreți să o luați ; eu mă învoiesc."Ei bine, dl Topliceanu se ocupă mai ales de societățile petrolifere și începe cu **societățile Româno -Americană** și **Astra -Română**, amândouă societăți foarte puternice , afiliate societăților străine, una la **Standard -Oil** și cealaltă

la **Royal Dutch** .Ca să vedeți dvs cu ce câștig exorbitant lucrează aceste societăți, dl Topliceanu ne arată că Astra -Română , în 1925, la un capital de 1.300.000.000 de lei, a amortizat 1.450.000.000 . Toate aceste societăți străine sunt arătate în carte .
Întreg personalul lor, de sus și până jos, cu toată legea care există ca 75 % să fie românesc, **este un personal "planetar."**

Nu mai pot să spun că reprezintă Continentul : planeta aceasta nenorocită este pusă integral la contribuție .este și o guvernantă adusă din insula Borneo " (**Ilaritate**) Cartea este publică, poate oricine spă o citească.Să citim acolo unde se deschide întâmplător :

La Astra Română ,dl Dezideriu Frederich este olandez , după dânsul urmază șapte olandezi, un polonez, un austriac, doi olandezi , un englez, un ungur, un ceh , un polonez, un sârb etc
-Ștefan Mihăescu : Pe români, l-a trimis Astra -Română în Venezuela.

-I.Modreanu : Eu știu o societate cu un capital de 6 miliarde , realizate între 1901-1930, care are ca personal 95% străini și 5 % români.

- **Goga :** " În vremea aceasta de șomaj exorbitant ,când tineretul nostru intelectual rămâne cu brațele încrucișate și cu buzele strânse de protestare , personalul acestei societăți [**Astra Română**] **este completamente străin.**

Românul este numai ceea ce d-l Topliceanu , cu foarte multă sare atică, numește **< Românul Societății . >**El este un personaj de marcă care nu are multă treabă. El intervine , din când în când , la nevoie. **< Românul Societății >** natural că este foarte bine îngrijit , purtat în vată și mobilizat atunci când trebuie.

- G.A.Cuza : " La noi se cheamă **< Sabăș -Goiu >** "

- **Voce :** Dvs , dle Goga , unde sunteți **< Român >** ?

-Goga : "**Eu sunt președintele societății pur românești , "Mica"** în care am avut onoarea să primesc zilele trecute și 3 d-ni de la dvs . "

Goga / 3 mart.'34

-Capitalul Străin

leri, auzindu-se că fac această interpelare , mi s-a prezentat un **Memoriu** din partea **Asociației Generale a Inginerilor din România** , care **confirmă întru totul cartea d-lui Topliceanu**, și-o însușește , și vine cu date noi , ca să arată situația și mai neagră decât o arată dl.Topliceanu. Acest memoriu va fi publicat . În el se spune :

< Aproape întreaga viață economică a țării se află în mâinile străine.-----]

Capitalul străin nu trebuie să devină asupritor în țara în care este fecundat. >

"Eu nu vreau nici din cuvintele mele , nici din ecoul pe care poate să-l aibă la dvs ,

să se degajeze impresia că am fi împotriva capitalului străin.**Nu suntem împotriva capitalului străin** , vrem o participare a acestui capital...

- **ACCuza :** "**Suntem hotărât contra capitalului străin , care ne-a copleșit "**

- **dr. I.Costinescu :** Aici, începeți să vă despărțiți .

- **Goga :** Întrucât mă privește, **eu vreau ca acest capital străin să vină la noi ,să vină, avându-și venitul său natural, dar punându-se în valoare și proteguindu-se în mod normal munca românească. (aplauze)** Și când spun acest lucru, aceeași părere trebuie să o aveți și dvs ., căci, **iată ce spunea la 1898 răposatul Ion Brătianu :**

< Când dorim prosperitatea acestui colț de țară ,nu ne este egal cui revine câștigul și avuția . Nu împărtășim această credință cosmopolită care, indiferent de rasă și de neam, are ca scop fericirea locuitorilor unei regiuni , oricare ar fi ea. Pentru ca belșugul să fie cum dorim noi, trebuie să revină , în prim rând ,nemul nostru românesc > (aplauze)

-Dr.I.Costinescu : Vedeți, așa vorbește Partidul Național Liberal

- **I.Modreanu :** Dle Goga, nu numai că nu ne dau ce trebuie, dar anul trecut ,cu prilejul interpelării împotriva societății "Româno-Americana " ,am dovedit 8 capitale de fraudă, în valoare de 243 milioane în paguba statutului.Acești bani nu s-au dat nici până acum , dosarul se află la **ministerul de Finanțe. "**

Goga / 3 mart.'34

▣ Protejarea muncii românești

-O.Goga : "**Memoriul Asociației inginerilor români** ", eu îl consider un strigăt de alarmă

și ca un strigăt de desnădejde. El trebuie să intre în laboratorul de gândire al politicii românești, va trebui să aibă un ecou. Acest memoriu vine la urmă cu concluziuni și propuneri. Voi citi prima : **<Tritierea la urmă , pe baza legilor în vigoare , în permanență călcate în picioare , a tuturilor străinilor care ocupă un loc în viața economică a țării. Basmul cu specialiști trebuie să i se pună capăt. Trebuie reținuți acei specialiști care sunt absolut necesari unei întreprinderi cu caracter economic.>**

DI Topliceanu spune că , în reg.Prahova, numai în 1933 , au venit **124 de ingineri străini** .
 [---] dar , vă spun sincer că așa de mare ecou are această chestiune **a protecției muncii românești**, încât am primit foarte multe cazuri speciale pe care nu voi putea acum să le aduclatribună. **Un om îmi scrie din Ardeal** :< *Vă rog , dle Goga, nu mai dezvoltăți interpelarea dvs.privitoare la inferioritatea elementului românesc în instituțiile românești,căci, dacă o veți face , suntem expuși la persecuțiile cele mai aspre din partea șefilor noștri unguri.*[---] *Vă rog, încăodată, să nu interpelați,că ne faceți rău nouă, bieților români . >*

- N.Rizescu -Brănești : " Nu s-a făcut pătrunderea aceasta a minorităților în treburile publice , după **înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ? Ați permis atunci intrarea celor mai mulți unguri în Parlament.**[---]

- dr.I.Costinescu : **Rugăm majoritatea să nu întrerupă .DI Goga face o conferință , nu face politică.**

-Goga : Dvs credeți că nu este politică a afirma protegierea muncii românești ?

-dr.Costinescu : **Spun doar că dvs țineți o conferință care este foarte interesantă .**

Goga / 3 mart.'34

#Personalul de la Poștă

Este o instituție de stat. Chiar anul trecut a fost vorba de un complot acolo ,de o afacere de spionaj, din care 14 bulgari au ieșit compromiși .

lată tabloul general la poștă : [**tabel LD ; paranteze -remarcile lui Goga**]

Localitatea	Români	Străini
Gherla	40%	60%
Cluj	34%	66% (numeric , 56 rom, 107străini)
Șimlăul Silvanei	28%	72 %
Gheorgheni	25%	75%
Reghin	25%	75%
Toplița Română	25%	75% (un orașel de munte)
Orșova	27%	73 %
Jimbolia	28%	72% (Graniță !)
Abrud	33%	67 % (locul lui Avram Iancu !)
Localitatea	Români	Străini
Cernăuți	24%	76% (atenție dle Nistor ! numeric 52 rom .și 107 str.)
Rădăuți	30 %	70%
Vășcăuți	30%	70 %
Vijnița	0%	100%
Vatra Dornei	50%	50%
Localitatea	Români	Străini
Tatar -Bunar	0%	100%
Hotin	36%	
Cahul	38%	
Tighina	42%	
Ismail	44%	

...Nu mai citesc mai departe acest tabel , din care dvs , fără nici un adjectiv special al meu , puteți trage concluzii .

Goga / 3 mart.'34 , 'retro

▣Retro'23:Pactul de la Ciucea .

-N.Rizescu -Brănești (PNL):" Nu s-a făcut pătrunderea aceasta a minorităților în treburile publice , după **înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ? Ați permis atunci intrarea celor mai mulți**

unguri în Parlament.

- Oct.Goga : " **Este o copilărie ceea ce spunei dvs. Eu sunt gata să examinez**, împreună cu cineva care va avea pătrunderea trebuincioasă , **chestiunea Pactului de la Ciucea**. Sunt gata să vă citesc din el. **Nu mă dau nici odată înapoi** ,chiar dacă ar fi vorba de constatarea că am făcut o greșeală. **Sunt gata , dacă a fost o greșeală , să-mi pun cenușă în cap** și să-mi expiez greșeala. **Sentimentul de pocăință , este în sufletul meu, foarte, foarte , dezvoltat "**
Goga / 3 mart.'34

/Societatea telefoanelor

Dvs știți că telefoanele , care făceau parte din instituțiile noastre de stat, **au fost concesionate și , conform contractului**, după 20 de ani, noi **putem să răscumpărăm această concesione**, natural, cu obligația **să rambursăm capitalul** care a fost investit în acest interval.

De aceea, investițiile care se fac acum la telefoane ar fi bine să căutați să le examinați, căci, iată, mi s-a prezentat un tablou de investiții care se fac , înregistrându-se peste tot sume exorbitante. **Ex.** în registrele societății, **un stâlp de telefon** - adică un stâlp de brad ! – costă 3.000 lei. (**exclamări**) Sau, mai exact 2.952. Aceasta pentru ce ? Pentru ca investițiile să se ridice la sume astronomice ,pentru ca atunci când va trebui să răscumpărăm acest serviciu, să avem ce să plătim .

- **dr.Costinescu** :Dle Goga, am arătat la timp lucrul acesta , și n-am fost ascultați.Acum e prea târziu. Dar mai sunt și alte chestiuni de acest fel, cum sunt contractele cu italienii

- Aurel Milea : Dar niciodată nu e prea târziu, dle ministru ,ca să reparăm o greșeală făcută...

- Goga : "D-lor, telefonul era instalat pe două principii :**pe principiu de utilitate** și pe un **principiu de apărare națională**. Dvs știți că pe toată linia noastră de frontieră ,este instalat telefonul , care , dacă din p.d.v.al câștigului , natural al câștigului transformat în bani mărunți, nu aduce nimic, dar , din p.d.v. al apărării naționale este foarte important.

Ei bine, în timpul din urmă, **s-a născut un proces** între conducerea Societății de Telefoane și **Marele Stat Major**. Pentru ce ? Pentru că , fiind condusă numai de considerații practice sunătoare, Societatea de Telefoane **a desființat toate posturile noastre de pe malul Nistrului** și,pe această chestiune, **a izbucnit o controversă** ,în care Statul nostru Major a primit cam următorul răspuns :< **Dar noi suntem puși aici pur și simplu pentru a apăra sursele noastre de câștig ; noi suntem oameni care în afacerea aceasta am plasat sume mari de bani , pe care vrem să le recâștigăm** >

"Ei bine, acum **retrospectiv**, se vede că **a fost o mare nenorocire ,concesiunea telefoanelor** , împotriva căreia s-au găsit mulți să protesteze .(**întreruperi**) [.....]

- Personalul de la telefoane

"Am aici **un grafic** cu privire la **numărul funcționarilor din toată țara**, aflat în serviciul Societății de Telefoane .Natural că și aici **conducătorii sunt străini** ,și , de multe ori,acești conducători nu sunt recrutați dintre oamenii cu studii teoretice ,superioare specialiștilor români, ba, mai mult, studiile sunt inferioare dar cu oarecare rutină.

"Linia de telefoane [**în Ardeal**] era îndrumată în întregime **spre Budapesta** .Așa am moștenit-o de la statul maghiar și trebuia să se facă opera de rectificare ,pentru ca toate liniile **să fie convergente spre București**. **Ei bine, acest lucru nu se face** , avându-se în vedere pur și simplu ideea de câștig. Când ideea națională nu prezidează la o asemenea instituțiune,în mod natural se urmărește câștigul - știți dvs , banul non olet .În ceea ce privește personalul, din graficul ce-l are , dă câteva exemple :[**LD : schema îmi aparține ; parantezele sunt remarcile lui Goga**]

Localitatea	Români	Străini
Timișoara		64% (nu răspund în l.română !)
Cluj		58%(

(Nu mai stăruie , dar situația este generală)

▣Agenția "Rador"

" Aceasta este o societate care transmite știrile de la noi în străinătate,făcând **legătura dintre noi și Occident** . În fruntea ei se află un **domn Hurtig** .

- **Voce** : român ?

- **Goga** : După câte cunosc eu etimologia limbii noastre, nu cred să fie român.
- **GACuza** : Este jidan de la Iași
- **ACCuza** : Dle Goga, noi vă putem pune la dispoziție și pe alții .. (**ilaritate**)
- **Goga** : Această societate are redactori pe : Hatzegi Erno și un domn Brunner -Brunea .
Transmisiunile noastre, de aici, spre Geneva, și de la Geneva la noi, le face o corespondență care se cheamă Raschela Haies.

▣ Radio România

Acolo conducerea este românească, însă concesiunea încasării abonamentelor a fost dată unui domn Matei , care român nu era .Reclamele care se citesc la radio ("Ady -regina ciorapilor ! Ady -ciorapul reginelor !") ,sunt adunate, cu tot câștigul, de dl Pauker de la "Adevărul " ;Revista "Radio-fonia" se tipărește tot de "Adevărul " Redactorul știrilor politice zilnice este dl Henry Blasien (care nu are nimic cu Blajul !)

▣ CFR

Are un foarte **bogat material, cu grafice, studii**, care i-a fost pus la dispoziție dintr-un înalt sentiment patriotic, și care "**este atât de grav , încât îmi este imposibil să vă spun de unde îl am și să vă arăt , de la această tribună, toate considerațiile care sunt cuprinse în el.**" Sunt gata , însă, dlor miniștri, să-l pun la dispoziția d-lui prim-ministru , pentru a trage d-sa concluziile necesare "

" Aici se afirmă în mod net și categoric că **actuala rețea de căi ferate** , așa cum este ea, **este incompatibilă cu apărarea națională** , din punct de vedere al mobilizării și al repartizării militare.Se spune aici : < **Căile noastre ferate vor fi, într-un viitor război,dacă noi vom persevera în situația de azi, prima cauză a unui dezastru militar ,care s-ar transforma într-o tragedie națională .** >

-Personalul :CFR

Diracția Întreținere : **din 70 ingineri șefi , 53 sunt străini (70 %) ;din 359 picheri, 130 sunt străini .**

Linia București -Cernăuți :din cele **6 secțiuni, 4 sunt conduse de străini**.La Inspecția 8 mișcare Cernăuți, din cei 120 de funcționari superiori, 70 sunt străini ,inclusiv inspectorul șef,cărui organele militare nu-i pot dezvălui planuri militare

Din 1.188 șefi da gară,**cca 400 sunt străini** ;

Din 3.100 impiegați de mișcare , **915 sunt străini** ;

Din 2.667 mecanici de locomotivă, **900 sunt străini** ;

- **I.Florian** : Dle Goga, cine a făcut aceste numiri, cine este de vină de aceste numiri ?

- **Goga** : dacă ceea ce spun eu va avea ecou, se vor stabili răspunderile.

Diracțiunea Generală , Diracțiunea de statistică , este condusă de **un domn Baltof** (rus) ;

Serviciul de Studii al Diracției Tracțiuni ,**condus de dl Macearof** (rus)

Serviciul apelor (cu debitul stațiunilor de alimentare în caz de mobilizare) **Keri** (evreu maghiar)

Serviciul combustibilului (evidența și repartiția stocurilor pe regiuni) : **Granischi** (rus)

Diracțiunea mișcării , Biroul 6 (rampele de încărcare) , **ing.Radovici** (rus)Serviciul fișelor organelor

- **ing. Reich** (ungur) Șeful contenciosului CFR Cluj : **Rudolf Leibschutz** (fost funcț.al

c.f .maghiare) care intermediază divergențele cu Budapesta .

În Basarabia, lucrează 250 ingineri străini, printre care și un **Schacht** (care are diploma de la un regiment rusesc bolșevic)

▣ Concluzii la interpelare

"Dlor deputați , eu nu am pretenția de a fi putut să vă arăt vasta ramificație a tuturor instituțiilor de stat , în care munca românească nu este respectată." Am reușit , însă, în aceste două ore , să vă înfățișez un tablou , care, socotesc că trebuie să găsească un ecou în sufletele fiecărui om politic , dincolo de orice adversitate de partide ,pentru că socotesc că, fiind vorba de marile interese ale poporului român ,are destulă suplețe pentru ca, la momente hotărâtoare , fiind vorba de afirmarea intereselor naționale, **să se strângă într-o tabără și într-o tabără să apere aceste**

interese

(aplauze la PNA)

" De aceea eu nu voi stărui. **Tabloul cred că este trist, putem să-l calificăm sinistru** și să tragem concluzia , după 15 ani , pentru schimbarea orientării noastre de gândire , dacă vrem să salvăm interesele noastre naționale. Eu nu vin aici să dau acum soluții pentru toate aceste chestii , ci vin cu afirmarea globală că **elementul românesc trebuie să-și găsească protecția lui.**" Vin în urmă cu câteva indicațiuni lată câteva soluții globale :1) Cred că străinii care se găsesc în țară și nu sunt cetățeni , ci sunt veniți ... (p. 579)

[LD : din păcate lipsă ultima pagină - 580 - de dezbatere .Poate o recuperez, cândva !
O recuperez din vol. editurii Albatros.care , constat ,are niște subtitluri puse de redacție]

■ Îndrumări și soluții

(p. 571-573)

- Expulzarea necetățenilor din țară.

[LD: foarte important acest final, pentru că va deveni parte din programului de guvernare , în nov.'37și numai începutul aplicării lui, i-a adus căderea de la guvern]

" Iată însă câteva soluții globale: cred că **străinii care se găsesc în țară și nu sunt cetățeni** , ci sunt veniți în această Californie pur și simplu numai pe ideea de câștig, **să fie adunați** de la rosturile lor și **trimiși în patria de origină** pentru a da posibilitate ca elementul românesc și munca românească să fie pusă în valoare . "

- Lege ptr.revizuirea cetățeniei

" Cer mai departe ca **pentru toți acești străini** , cari și-au câștigat o cetățenie , **statul să fie în posibilitatea de a reexamina situația lor**, cu alte cuvinte **ne trebuie o lege** pentru **examinarea cetățeniilor postbelice** , fiindcă **cele mai multe sunt cu caracter fraudulos.**"

"Sunt foarte mulți, **o masă enormă**, cari au venit de la 1919 încoace și cari ,prin diferite apucături **au devenit cetățeni.** Cer să se facă **o lege prin care să se verifice din nou titlurile** lor de drept la cetățenia română."

- Principiul proporționalității :învățământ, profesii libere,funcționari.

"Pe urmă ,ce se degajează ca un învățământ din tot ce declarăm noi ? **Că este un prea mare număr** al diversilor studenți de la diferite școli , institute de învățământ ,**cari nu sunt români** . Ați văzut raportul numeric între români și evrei în Basarabia !

Deci **să se introducă principiul proporționalității la baza învățământului** din această țară.

Tot principiul proporționalității să fie **și la baza profesiilor libere și a funcționarilor**,urmând să se aplice la toate așezămintele și întreprinderile particulare ."

-Conducerea vieții globale-prerogativă a românilor

" Pentru o perioadă de lungă durată , în care noi trebuie să clădim statul național , în mod normal și logic **conducerea vieții administrative globale** din această țară trebuie să fie **o prerogativă specială a elementului românesc.**"

-Revizuirea Constituției

" "Eu însă cred că trebuie schimbat în mod radical sistemul nostru de gândire politică,**trebuie schimbată Constituția** pentru a înlătura **acel principiu de egalitarism păgubitor** , care stă la baza Constituției noastre .**Vinovat și deplasat** la noi este **însuși spiritul liberal** , acel imbold al liberalismului de pe continent ,care este perimat , **care trebuie înlăturat de la baza Constituțiunii** "

■ Vremea revoluției naționale.

" Eu cred că suntem într-o perioadă de **revoluție națională** și , deci, suntem datori **să o canalizăm pe cale pașnică** ,pentru că, dacă nu vom izbuti în acest fel, atunci au să vină zile fierbinți.[...]Pe acest drum **sunt gata cu toate riscurile** ,cu toate consecințele ,să merg ,fac un

apel în toate colțurile și **să caut ca revoluția națională a României să o transform într-un factor de producție națională**" (p.572)
O.Goga / Interpelarea / 3 mart.'34

24.b)3 Mart.'34.Eug.Titeanu (PNL):protecția muncii naționale

3 mart.'34-replică lui Goga

Iosif Viller (P.M) - intervenție

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34 , p. 580-587)

[LD: independent de Goga , anunțase și el o interpelare în problema muncii naționale. Până la dezvoltarea interpelării, replică lui Goga, criticându-l pentru convertirea recentă la naționalism intransigent, făcând dezvăluiri șocante despre marea sa greșală politică ,prin semnarea *Pactului de la Ciucea*.Iar acum "se pocăește " , împrumutând un **limbaj mussolinian**, apelând la argumentări caracteristice regimurilor autoritare ,devenind "*om de extremă-dreapta* " ,care voia o " lume nouă" ,pe baza "**principiilor dictatoriale**"
Titeanu /3 mart.

▣ Retro'23.Pactul de la Ciucea

Dl Goga, care știe că în trecutul d-sale **are o mare greșală politică** ,a venit cu "semi-nuanțe" să și-o mărturisească , ca pe un "*act de pocăință*" despre care unii din dvs poate nici nu știți.

De aceea vreau să vă pezint fragmente dintr-un document care nu prea este cunoscut .

Octavian Goga este semnatarul **Pactului de la Ciucea**.

Adevărul istoric îmi dictează să vă spun că **sunt , de fapt, trei pacte** :

1.Pactul de la Ciucea - 23 oct.1923

2.Pactul de la Brașov - 8 nov.1925 (pentru aplicarea Pactului de la Ciucea)

3. Pact electoral - 21 apr.1926

...trei documente al căror conținut politic , desigur, marchează în chip ciudat fandările de azi ale șefului Partidului Național Agrar.D-lui și-a recunoscut "greșala" , dar anelele acestei Camere vor reține câteva **din condițiunile pactului** semnat de "*naționalistul integral*" de astăzi și de omul "*cutremurului molecular* "

În *Pactul de la Ciucea* , se găsește prevăzut că la **întocmirea listelor electorale** ,să se aibă în vedere "**valoarea politică a candidatului** " ,**nu naționalitatea**.

Astfel colabora dl Goga cu P.Maghiar, ignorând naționalitatea.<*Pentru a se evita interpretări greșite în viitor - prevedea pactul - Partidul Poporului va asigura Partidului Maghiar ,cel puțin 18 mandate de deputați și 10 mandate de senatori .>*

Asta a semnat dl Goga și aghiotantul d-sale Bucșan , atunci,ca o minimă de garanție pentru minoritatea maghiară.

În *Pactul de la Ciucea* există o clauză în care se vorbește despre < **extinderea autonomiei statutus-ului romano-catolic din Ardeal** > și asupra regiunii de peste Pasul Craiului ,
<**ca să se recunoască bisericii reformate din regiunea de dincolo de Pasul Craiului ,și bisericii luterane de limbă maghiară ,dreptul de organizare liberă ,cu condiția ca ,în baza organizației, autonomia celor din urmă să fie recunoscută de către stat .>**

Cei din Transilvania știu ce forță de disciplină , de influență politică exercită biserica romano-catolică în cadrul minorității maghiare !

În *Pactul de la Ciucea* se stipula ca <**Să se pedepsească toată propaganda îndreptată pentru înstrăinarea mobilelor și imobilelor bisericești sau școlare conform codului penal .>**

Cu alte cuvinte, era interzisă denunțarea unei situațiuni în care elementul românesc ,ar fi fost periclitat .Era un "baraj " împotriva eventualelor " denunțări" sau "campanii" duse de elementele naționaliste românești !

Oricine ar fi publicat un atac, o denunțare , în limbajul de azi al d-lui Goga,intra în vederile acestui paragraf și era trimis în judecată !

Pactul de la Ciucea spunea : < **În regiunile locuite cel puțin de 25% de cetățeni de naționalitate maghiară ,să se numească funcționari de naționalitate maghiară, sau care cunosc limba, obiceiurile și împrejurările de viață maghiară, atât în administrația locală cât și în funcțiunile de**

gradul al doilea. >

< Să se restabilească **autonomiile comunale și județene**, cel mai târziu în decurs de un an de la votarea reformei electorale, iar în cazul **reformei administrative**, **să se prevadă dezideratele minorității maghiare**, *primare aici*. >

Și dl Goga, acum, în limbaj mussolinian, **critică PNL pentru reforma administrativă**, pentru Consiliile comunale și județene !

Iosif Willer (PM) : Pactul de la Ciucea

" Ne desparte o mare prăpastie de dl Titeanu ; dl Titeanu condamnă **Pactul de la Ciucea**, **fiindcă s-a încheiat**; eu îl condamn fiindcă **nici un cuvânt dintr-însul nu s-a realizat** ." Dle Titeanu, trebuie să știți că acest articol condamnat de dvs ,s-a luat din **legea maghiară a naționalităților**. În baza acestei legi, eu, care am venit atunci de la Kesketmet (unde nu se prea vorbea românește), " **am fost obligat să învăț limba românească** și astfel mă găsesc astăzi vorbind românește "

-Eug.Titeanu : Privind raporturile dintre statul maghiar și cel român știți toată problema " optanților", procesul și lupta lui Titulescu Ei bine, dl Goga "rezolva" chestiunea agrară simplu și sumar prin **Pactul de la Ciucea**: < În cadrul Comitetului Agrar, se înființează o **Comisiune separată care, în chestiuni de revizuire, privitoare la exproprierea din Ardeal și Banat, să judece exclusiv** . > (**exclamări la PNL**)

-Stan Ghițescu (PNA) :Dar **Secțiunea aceasta a fost făcută prin lege, de către dl Al Constantinescu (PNL)**, și **nu de dl Goga!** Ce spuneți este un neadevăr.

- Eug.Titeanu : În sfârșit, să vă citesc concluzia **Pactului de la Ciucea**, în articolul final : <Să se admită **folosirea culorilor roș, alb, verde**, cu aplicarea împreună, în mod corespunzător, **a emblemelor statului român** .> (**exclamări PNL**)

-Francisc Laar (PM) : " **Și aceasta o cerem și acum !** " (**protestări violente la PNL**)

-Titeanu : " Am făcut această paranteză secundară, spre a lumina pasagiul acela din discursul dl-ului Goga în care vorbea de " pocăință " A vorbit cam "sibilic" și eu am datoriat să o explic **pentru cititorii de mâine care vor răsfoi Monitorul Oficial**, cu ședința de astăzi "

Eug.Titeanu / 3 mart.'34

24.c)6 mart.O.Goga :arestarea lui Nae Ionescu , 6 mart.'34

// rolul lui Titulescu în arestarea și rearestarea lui Nae Ionescu //

// despre represiuni, arestări ; despre proces //

Vezi text integral la [fișier Garda de Fier](#)

/Comunicare Gr.Iunian

O.Goga - se asociază comunicării lui Iunian ; **Vict.Iamandi** și **Al.Mavrodi** -răspund .

("Dimineața " , an 30, nr. 9769, 8 mart.'34)

Vezi text integral la [fișier Garda de Fier](#)

/Comunicare O.Goga .

De ce a fost arestat, eliberat și rearestat prof. Nae Ionescu ?

[-----]

Victor Iamandi / 6 mart.'34

▄Răspuns Victor Iamandi

/Arestarea lui Nae Ionescu

" Chestiunea ridicată de onorații reprezentanți ai partidelor de opoziție în această Cameră, aceea a **arestării lui Nae Ionescu**, a fost **folosită** de fiecare dintre dvs, după cele ce au urmat la această tribună, **nu atât pentru a protesta împotriva** lucrurilor petrecute ieri după prânz] **5 mart**] cât de a readuce din nou aceeași stăruitoare chestiune, interesantă pentru unii dintre dvs.

din multe puncte de privire , **a acțiunii judecătorești deschise împotriva Gărzii de Fier.**-----]
[Victor Iamandi](#) / 6 mart.'34

- Goga - mișcarea legionară

" A doua chestiune .**În special d.Goga** este o parte scumpă a sufletului său, **mișcarea aceasta naționalistă** pe care d-sa **persistă să o creadă simbolizată de Garda de Fier** ,se ocupă din nou de arestări și a spus ceea ce astăzi nu mai este exact,că s-ar fi găsit arestați în toate colțurile țării. Țin să spun că **numărul arestărilor este foarte mic** , foarte redus, în proporție cu ceea ce a fost la început, iar cu cât se apropie data procesului , cu atâta numărul arestărilor se reduce. Nicăeri în țară **nu se mai găsesc arestați.Aceia care se găsesc la Jilava** , în momentul de față , **sub stare de arest,stau la dispoziția Consiliului de război al Corpului II de armată .** Instrucția , după informațiile pe care le avem, este pe sfârșite ,iar judecata va avea loc în scurtă vreme.

" În altă ordine de idei,**dvs ne-ați învinuit** pe noi că am luat oameni nevinovați și i-am dus la Jilava. **D.Goga este foarte mirat** că li se ia și anumite declarații de către autoritățile judecătorești respective, că renunță la ideile lor .**Eu nu știu dacă d.Goga crede** într-adevăr că în această mișcare a Gărzii de Fier există idei ,pentru că , **dacă** există idei , aș vrea să știu care sunt :acelea care au dus la **asasinatul de la Sinaia sau** acelea pe care d.Goga, în momentul de față, **crede că le va putea specula în beneficiul partidului d-sale.** " [-----]

[Vict.Iamandi](#) / 6 mart.'34

-Dificultățile investigațiilor

-Răspunderea partidelor politice

-"Polițele "către Nae Ionescu

(**Madgearu, Goga, Argetoianu, Iamandi ș.a.**)**Nu s-a putut termina procesul** , așa cum ați fi vrut dvs , pentru că este mult **mai larg decât credeți dvs.** Și sunt convins că , în fond, dvs vă dați seama de toate aceste dificultăți pe care le au organele respective ale justiției militare , ca să pună la punct întreaga problemă

Dvs , după ce , **unii , ați încurcat lucrurile** [vizat PNT] și **alții le-ați încurajat și susținut** , [vizat Goga, ș.a.] **acum veniți și ne faceți nouă proces** (**aplauze vii la PNL**)

Încercați a uita că origina acestui proces este **o crimă fără precedent** a cărei victimă a fost un mare om al țării acesteia. Nu este admisibil ca dvs , în **acest joc teoretic**, al apărării ideilor de libertate , în care **unii nici nu credeți, cum este d.Goga** , care **visează dictatura de mâine...**

- **Octavian Goga : De unde știi dta ce visez eu ?**

- [Iamandi](#) :Dta care vorbești astăzi de libertate , dta vrei libertate în felul d-tale **Eu știu ce libertate vrei.** Ai foarte mult **sânge rece** în ocaziuni de acestea și nu te sinchișești de loc când sângele curge în valuri pe străzi. **Ești puțin sanguinar .**

- **Goga : de unde le iai pe toate astea ? [----]**

Goga -Iamandi / 6 mart.'34

25.)6 mart'34**Eug.Titeanu (raportor) Concluzii la Mesaj**

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, p. 619 - 629 - lipsă fraza de începutul)

// **Alegerile : concurența part mici similare ;concurența part. naționaliste**

//**PNA-Goga : corporatism ;monopartidocrația ;cezarism ;polit externă ;demagogie naționalistă / [LD:mare admirație față de capacitatea analitică a lui Titeanu.Face parte din pleiada doctrinilor produși de *Institutul Social* al lui Gusti, și , chiar dacă a trecut și el prin diverse evoluții, se vede în el pregătirea politică solidă.Îmi ridică colțuri de perdea pe care, recunosc, nu le-am sesizat totdeauna ; îmi sugerează fenomene colaterale, de strategie politiă, deseori politicianistă, pe care nu le-aș fi presupus ;mă ajută să înțeleg "metamorfozarea" lui Goga ,de la trecerea sa prin diverse partide]**

[Titeanu](#) / 6 mart.'34

▪PNA, LANC :concurența nelegală în alegeri

"Același fenomen - de concurență nelegală - s-a întâmplat pe alt plan, cu alt **lot de grupări**. Este vorba de grupările acelea care, **unele , au militat de mult pe linia națională** ,sau de acele grupări care au încercat **în ultimul moment** să se așeze pe linia națională.

"N-aș vrea să repet argumentele aduse de venerabilul și distinsul nostru coleg, d-l Cuza , împotriva d-lui Goga , dar este incontestabil că **propaganda și toată acțiunea politică** dusă de dl Goga ,**s-au grefat pe un fond de idei care aparțineau mai puțin d-sale și mai mult d-lui Cuza .**" Și aici s-a întâmplat **fenomenul acela de împărțire a voturilor** .Voi recunoaște însă un lucru :**eleganța politică** a celor dela Liga Apărării Naționale Creștine care - afară de cazuri în care , cu perfectă bună credință, au venit să aducă protestul lor, în două -trei spețe, pentru incidente locale , desigur regretabile -n-au făcut din această chestiune a validărilor , o întregă problemă și n-au încercat să scadă cu orice preț și cu rea credință valoarea morală a acestor alegeri libere.

"**DI Goga**, însă, s-a prezentat în unele județe , după cum a arătat aici șeful LANC ,**cu afișe de propagandă , unde era încadrat între portretul profesorului Cuza și portretul lui Corneliu Zelea Codreanu .**

- **I Petrovici (PNA) : Acestea sunt inițiativele locale, ca și celelate .**

- **Eug.Titeanu** : Nu numai că **Partidul Național Agrar a practicat o astfel de demagogie și a utilizat astfel de mijloace** , dar ,ceea ce este mai regretabil , d-le Petrovici, mai ales având în vedere colegialitatea dvs cu d-l profesor Cuza , la Universitatea din Iași, este că i-ați făcut și o neplăcere personală, dând comunicate , în această materie, de solidarizare cu d-sa , semnate de un oarecare secretar general Rapaport ,membru al PNAgrar (**ilaritate**)

- **ACCuza : Nu uitați pe dentistul Cohn ! (ilaritate)**

- **Titeanu** : "Și atunci, dlor, de ce vă mirați când, de o parte , se înfățișa un partid ,care drenase fără întrerupere , în opoziție, contingente electorale masive ,când, de cealaltă parte a baricadei , se găseau :fie **grupări născute din ambiții personale**, fie grupări care **sprijinite într-adevăr pe o idee politică sau pe curente populare** , veneau în luptă **cu mijloace de concurență nelegală** ? ;de ce să vă mirați , că aceste grupări , la un loc, **au înregistrat eșecul** pe care l-au suportat ,și că noi am înregistrat această majoritate compactă , care era mai mult decât normală și în ordinea firească a lucrurilor din această țară ?" (**aplauze prelungite la PNL**)-[-----]

Eugen Titeanu / 6 mart.'34

▪ Declarația PNA – Goga

"Dlor, există o **delarațiune a Partidului Național-Agrar** .A cetit-o aici , cu oarecare hiatusuri în voce, unde aș vrea să deslușesc o lipsă de convingere, d.Octavian Goga . Zic cu oarecare hiatusuri în voce, și aceasta nu este o necuviință sau o observațiune deplasată , eu subliniez propria d-sale mărturisire ,**că această declarație n-ar fi scris-o personal.**

- **I.Petrovici : Ai luat-o în serios ?**

- **Titeanu** : Am luat-o în serios, pentru menajarea d-lui Goga

- **I.Petrovici : Nu era spus pentru dvs**

- **Titeanu** : Am luat-o în serios, pentru menajarea d-lui Goga, pentru că **eu refuz să cred că d-sa scrie și gândește astfel.**

"Am să fac aici **o operație de exeeză** .O mică operație hirurgicală a acestei declarații și veți vedea că , poate, **era mai bine să fi rămas acreditată legenda că nu dl Goga a scris-o.** Dlor, iată de ce spun acest lucru .Această declarație are în unele părți **unele profesii de credință desigur, interesante.**Nu o împărtășim .O combatem . Dar în alte părți , are un ton atât de ușor, **atât de pamfletăresc** ,în sensul unei **gazetării cotidiene** și a unei discuții prea ieftine a ideilor,încât refuz să cred că **șeful unui partid , care vrea să provoace o întregă metamorfoză** a vieții noastre publice, ar putea să aducă atâta ușurință în judecarea unor capitole hotărâtoare ale vieții noastre publice, cum ar fi viața parlamentară sau însăși linia noastră de politică externă.

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

-Corporatism de împrumut

[**LD : este deosebit de interesanta exeeza lui Titeanu, care vorbește dinăuntru doctrinei**

corporatiste ,pe care a susținut-o în tinerețe, convertindu-se apoi la virtuțile parlamentarismului democratic partidist . Argumentarea este exemplară , sau , vine pe.... ceea ce cred eu despre parlamentarism. Pe de altă parte , prin acest discurs , Titeanu se situează în galeria marilor parlamentari , a marilor oratori care trec de la analiza poilitică serioasă , la pamfletul ucigător contra adversarilor .]

" Ce vrea dl Goga ? Dl Goga face mai întâi o **critică parlamentarismului**. Ideea nu-i aparține. Este, nu o dogmă curentă, **mai mult o modă** ,aș putea să spun că este mai mult **un snobism al vremurilor noastre**.

" Voi face o mărturisire .**Și eu am servit această credință**.Aveam însă o scuză ,o serveam la vârsta de **19 ani.Eram fascist și autoritar** ,dar,vedeți dvs ,**aveam scuza tinereții mele** ,și nu eram șef de partid, nici de partid real, nici de partid imaginar. "

"Astăzi dl Goga vine și **reia ideea a cărei paternitate** în această țară poate **ar reveni altora**.**"Suntem o întreagă falangă** scriitoricească care **am preconizat corporatismul**.

Atunci când **dl Goga** , **alături de dl Manoiescu**,vine și **devalizează** pe cei care ,pe vremuri, am preconizat această idee,**am putea să-i facem un proces de revendicare**.

- **I.Petrovici : Dta l-ai convins și pe dl Goga .**

-Discreditaarea Parlamentului

- **Eug.Titeanu : Ce face dl Goga ? Un proces al parlamentarismului**.Nu am să recitesc aici toată frazeologia acestei declarații , dar metoda de a înfățișa Parlamentul acesta ca **ceva desuet**, ca o **instituție decăzută și decrepită** ,metoda de a prezenta , mai cu seamă, în optica noii generații , instituția aceasta,ca o arenă **a corupției, a lipsei de valori, a răsturnării oricărei ierarhii de cugetare** , când **eu cred** , alături de cei mai reacționari de aici, și alături chiar de dl profesor Cuza ,că **tribuna Parlamentului și lucrările** comisiunilor noastre , permit, poate , **una din cele mai normale selecții** .

Înseamnă a **face o operă de discredit**, împotriva căreia noi ne ridicăm cu toată tăria.

O operă de discredit care merită , poate, o analiză ceva mai amănunțită , fiindcă ,**a dărâma este ușor** ; dar eu întreb pe dl Goga , **ce pune în loc ?**

" Este o întrebare pe care mi-o puneam și eu când dărâmam și ,sincer vorbind, nu prea găseam soluția. ""**DI Goga a găsit-o** . D-sa **pune ceva nou și foarte complicat** , ceva care ar merita o disertație în secția constituțională a "*Institutul Social* " unde, pe vremuri ,alături de dl profesor Gusti, făceam nesfârșite lucrări de bibliografie ."

-Monopartidocrația

"D-sa dărâmă totul și substituie un sistem nou :" **monopartidocrația**".

Așa o numește în declarație.Ce este "monopartidocrația " ? este **ceva lung ca și Nabucodonosor** ,care îmi aduc aminte că se cita în școală ca exemplu a numelor foarte lungi. Acest sistem **mai lung decât un alexandrin** întreg, această **minune**, acest **panaceu**, care ni se oferă,merită o analiză și un popas pe calea disecărilor.

Ce este "monopartidocrația " ? Am citit declarația, dar, vedeți, dl Goga este prudent :păstrează ca **un soi de rețetă magică** , ca un fel de **formulă secretă , tibetană** , acest sistem, și nu dă nici o explicație .D-sa spune simplu : **vom face "monopartidocrație"** (**ilaritate**)

"Am căutat și eu să disec formula, cu puțină filologie, cu puțină citire a ziarului d-sale, cu puțină informație luată din anturajul de cugetători care-l urmează.

" Întâi mi-am spus așa : "monopartidocrația" , poate să fie , dat fiind rezultatul și înfrângerile dvs succesive , **partidul omului care rămâne singur cu ideea lui** . (**mare ilaritate**)

Această interpretare o dădeam mai ales fiindcă citeam în fiecare zi un buletin medical privitor la situația politică din Partidul Agrar. Zic medical ,fiindcă mă vor ierta tribunele fiindcă constat o **adevărată hemoragie politică** :într-o zi citeam că **pleacă dl g-ral Iancovescu** , a doua zi citeam că **pleacă dl Cudablu**,a treia zi citeam că **pleacă cugetătorul politic** și omul de condei **Jenică Atanasiu**.Am vrut să văd importanța acestor plecări și, luând gazeta dvs ,am văzut că la înființarea Partidului Agrar ,acela care ,ca secretar general,a dat înalta investiție de șef d-lui Goga , a fost dl Jenică Atanasiu .Și, dlor, acum până și el a plecat !

"Atunci mi -am spus :în această **izolare completă**, în care dl Goga nu se poate consola decât cu crisparea zigomatică a d-lui Tilică Ioanid, poate "**monopartidocrația**" va fi însemnând omul

care a rămas singur " (**ilaritate**)
Eug.Titeanu / 6 mart.'34

-Cezarismul

[LD : dacă în 1934 Titeanu nu vedea posibil "**cezarismul**" și " monopartidocrația" ,dacă nu Goga va fi acela care să-l realizeze , **în 1938 , Carol al II-lea , acest regim îl va instaura .** Și printre sprijinitorii săi, se vor găsi toți acei străluciți "democrați "care au apărut cu strășnicie regimul parlamentar pluripartidist Ei bine - vorba lui Titeanu - evoluția aceasta va trebui să o urmărești Ea apare odată cu guvernul de "tehnicieni" a lui Iorga , din 1931, și în 7 ani se va impune.De ce ? Cum ?]

"Dar am mai căutat **o altă explicație** . Mi-am spus că -și explicația aceasta este în contradicție cu un pasaj foarte important din declarația d-lui Goga - "monopartidocrația" se referă , poate , la **monomania** din ultima vreme **de a forma oricum și cu orice preț, partide.**

" **DI Goga** a fost unul dintre aceia care **au alimentat această frenezie de creare a partidelor mici** , ceea ce mă îndreaptă să dau această explicație .

Dar ,cu surprindere , am citit mai jos , în aceeași declarație,că **dl Goga se ridică împotriva principiului fărâmițării** forțelor politice .**Se ridică împotriva acestei pulverizări** a organelor civice din țara noastră și **devine partizanul regimului** pe care-l indică : "**monopartidocrația** " adică **teoria unui singur partid pe întreaga țară.**

"Ei bine , dlor , un singur partid ? Mai întâi, **logic, nu se poate** , fiindcă sunt **opiniuni diverse** , fiindcă există și **metode și programe și ideologii și curente și mesianisme diverse**, fiindcă fiecare caută de la individ la colectivitate ,**într-o ideologie -o formulă magică** - mai binele la care are dreptul.

Dar , în orice caz, dacă se poate teoretic închipui, măcar o clipă ,crearea unei forțe unitare , care să creeze această "monopartidocrație" pe care o visează dl Goga,lucrul nu poate fi făcut **decât de o mișcare cezariană** ,de o mișcare într-adevăr **plebiscitară** , care **să mătore totuși și să substituie** tuturor luptelor secundare , **voința unitară a unei națiuni întregi.**

"Să-mi dați voie , însă , să caut în statisticile electorale , în posibilitățile dvs de acțiune , în răușita dvs de până acum , în speranțele dvs de ieri , pe care le aveți și în deziluziile de astăzi , pe care le recoltați , să **caut zădarnic** și - mă iertați - **marea forță plebiscitară și mesianică** care să întroneze în această țară , printr-un curent de masivitate impunătoare , acea

"**monopartidocrație**" pe care o visează dl Goga . Caut forța și n-o văd. (**ilaritate , aplauze**)
Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ **Pedagogie parlamentară:tradiția**

"D-lor, trecând peste **această erezie**, în care , evident,se regăsește frumusețea sufletului de poet , voi reveni la **tot discreditul pe care dl Goga îl aruncă** asupra instituției parlamentare .[----]

-Actul de fundație al independenței

- **Titeanu** :Și atunci când este vorba de Parlament , aceasta poate este interesant, mai cu seamă pentru poetul Goga, d-sa , în loc să critice , mai bine să ia casmaua , să sape la fundația acestei țări și la temeliile independenței noastre , să caute actul de fundație al acestui stat Știți dvs ce este **pergametul de la baza independenței noastre ?**

Este **un act de curaj** - am să vă citesc aici o pagină istorică - este un act de curaj _ Parlamentului românesc .Mă explic.E de mult, faptul e desuet, dar dvs care vă închipuiți mereu în fața etnicului, de ce să nu vă ridicați până la izvoarele de obârșie , ale independenței, până la **1877 ,o dată care sună perimat** dar care **își are frumusețea și importanța ei** în analele vieții noastre destat .[---]

" **Parlamentul** acesta ,credeți-mă ,nu este numai o **morișcă de insulte** și o arenă de devalorizare personală ,Parlamentul acesta ,care își justifica suficient existența numai prin acest fapt,**Parlamentul acesta a fost laboratorul** în care , deceniu cu deceniu ,s-a elaborat tot ce a fost bun și înălțător , tot ce a dus la **crearea și la consolidarea acestui stat** ![----]

" Și cred că, față de acest spectacol grandios, care se confundă cu însăși fresca de evoluție a

națiunii ,**este deplasat** și ,în același timp ,**meschin și ridicol de a înlocui** toată această epopee constructivă ,**cu formula cafenelei literare** atât de complicată și atât de stâlcită verbal , încât o refuză înțelegerea poporului român : " monopartidocrația" (**aplauze prelungite la PNL**)
Sunt convins că , dincolo de hotarele național-liberale,toate forțele politice care stau pe acest tărâm, se vor înscrie deopotrivă !

-Menținere regimului constituțional ,parlamentar

Pentru menținerea regimului constituțional și regimului parlamentar ,**să știe șeful PNA** , care face apel la < *conștiințele încercate* >,că va găsi într-**o singură linie** și într-**un singur front aliniat** ,**toate forțele politice democratice** sprijinite pe voința populară și libertățile constituționale ." (**aplauze la PNL**)

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Pierderea unui mit, a unei legende : Goga

- I.Petrovici : **Eu credeam că l-a ucis dl lamandi, [pe Goga] dar văd că este viu...**

- Titeanu : " Dle Petrovici , îmi pare foarte rău că dvs n-ați asistat la dezbaterile care a avut loc asupra problemei muncii naționale [**interpelarea lui Goga , 3 mart.**] ,când am adus în discuție *Pactul de la Ciucea* - pentru că atunci ați fi putut să vă încredințați de un lucru : de convingerea mea , care este convingerea unei întregi generații și care este însăși convingerea de bază a partidului nostru :**noi credem că avem o criză de oameni** ,când țara aceasta - și o repet - are nevoie și de menținerea unor legende și a unor mituri conducătoare ;cu sufletul frânt am pășit deci la **mutilarea parțială a unui mit [mitul Goga]** ,dar credeți -mă că **noi nu facem politică canibalică și nu urmărim distrugerea nimănui** .Sunt alții care au vrut să facă politică de <*Vendetta* > [**Garda de Fier**] , în această țară (**aplauze la PNL**)și noi știm până unde pot merge acele imponderabile de acuzare ,pentru anumite complicități ; dar nici odată nu veți găsi la noi spirite de ură.**Noi nu cunoaștem inamici în politică ; cunoaștem doar adversari** și cunoaștem doar **o singură metodă : metoda luptei loiale** (**aplauze prelungite la PNL**)

- I.Petrovici : **Vă ascult cu mult interes , căci, în definitiv, vorbiți interesant ...**

/"Țara Noastră"-ușurință pamfletară

-Titeanu - Dl Goga a spus-o - serios sau în glumă - că poate că n-a redactat

d-sa această declarație .Și , într-adevăr , când văd ușurința pamfletară și neseriozitatea atacului dat în materie de politică externă ,**accept, pentru menajarea d-sale** ,explicația pe care singur a dat-o.Regăsesc aici, aproape , stilul , tonul , accentul articolelor din "Țara Noastră" , în care **mi-ar fi greu să descifrez talentul de pe vremuri al scriitorului ,care este șeful PNA.** -

- I.Petrovici : **"Țara noastră " este redactată cu mult talent ."Mica publicitate "** , în adevăr , este **fără talent.**

-Titeanu : Nu integral.Sunteți indulgent. Evident "Mica publicitate " , dar vedeți,"Țara noastră " , din acest p.d.v. este ca un ziar american : n-are publicitatea în ultima pagină, ci în pagina întâi, fiindcă tot ce face este reclamă (**ilaritate, aplauze la PNL**)

- I.Petrovici : **parcă dvs nu faceți reclamă ! [---]**

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

/Viziunea Goga :politică externă

[**Pedagogie "diplomatică " Vezi la fișier Politică externă]**

" Dlor, n-aș mai insista asupra declarației făcută de Partidul Național Agrar ,decât pentru un singur capitol : politica externă.Credeți-mă , că această declarație , deși ostilă ca ton și în formă, merită cinstea unei discuțiuni , căci recunosc : a adus un aport de idei **să știe șeful PNA** , care face apel la < *conștiințele încercate* >că va găsi într-**o singură linie** și într-**un singur front aliniat** , toate forțele politice democratice , sprijinite pe voința populară și libertățile constituționale ." (**aplauze la PNL**)[-----] Dl Goga a spus-o - serios sau în glumă - că poate că n-a redactat d-sa această declarație .Și , într-adevăr , când văd **ușurința pamfletară și neseriozitatea atacului dat în materie de politică externă** ,accept, pentru menajarea d-sale ,explicația pe care singur a dat-o. Regăsesc aici, aproape , **stilul , tonul , accentul**

articolelor din "Țara Noastră", în care mi-ar fi greu să descifrez talentul de pe vremuri al scriitorului, care este șeful PNA. [---]

"DI Goga, acidulat, dl Goga rău, dl Goga persiflant, examinează situațiunea noastră externă și o ridiculizează. În ce ton ?

Vă servesc o mostră : [citează paragraful de politică externă din declarația PNA, care se termina cu : < **Bucurați-vă, domnilor deputați, că limanul fericirii noastre a fost atins !** >]

"Dle Petrovici, știu că dvs sunteți - și este normal să fie așa - **președintele cercului de studii al PNA**. Nu aș avea indiscreția, nu aș avea nici ineleganța, să vă întreb, **cine prezidează secțiunea dvs de politică externă?** [----]

- **I.Petrovici** : "Dle raportor, regret foarte mult că **inteligența dvs**, care este o realitate, **nu a sesizat adevăratul sens al acestui pasagiu**. Dl.Octavian Goga a vrut, pur și simplu, să înțeleagă că **o țară nu trebuie să se încante prea ușor de astfel de pacte**, și că trebuie să se avizeze foarte serios la alte mijloace, pentru a se apăra și pentru a-și apăra existența. Dl Octavian Goga, pentru că a văzut, de o parte, oarecari **tendențe de a se exagera importanța acestor pacte**, pe care - evident - nu le disprețuim nici noi, **a întrebuit acest ton**, relevând că este necesar **să ne ocupăm de o serioasă așezare a înarmării țării** și așa mai departe. Aceasta este semnificația. Dvs sunteți suficient de inteligent s-o fi prins de la început. Dacă ați ridicat chestiunea numai pentru un interes de polemică, atunci înțeleg.

-**Eug.Titeanu** : "Dle Petrovici, eu **rețin explicațiunea dvs**, întâi fiindcă are o importanță politică. **Ea minimizează importanța acestui pasagiu**, din declarația citită de șeful dvs.

-**I.Petrovici** : **O pune în lumina ei reală**

-**Titeanu** : Dar eu nu știu ce să mai comentez. Să comentez declarația dvs sau declarația oficială a șefului dvs ? (**aplauze la PNL**)

-**I.Petrovici** : **Declarația întâi, comentariul este un adaos**

-**Titeanu** : Deci dictatura șefului ! Eu înțeleg ironiile, dar credeți dvs că într-o declarație de partid, care, conform unui consens general, trebuie să fie sobră și serioasă, să abordeze problemele fundamentale ale vremii, să formuleze critici severe, la urma urmei nedrepte, și să indice soluții, este loc pentru aceste facilități pamfletare, pe care toți ni le putem permite, cotidian, dacă vrem ? Dar, în sfârșit, eu țin seamă de declarația dvs, ceea ce nu mă va împiedica, totuși, să trec la analiza acestui pasagiu, dar, mai ales, să trec la importanța pactului astfel criticat.

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

/Viziunea Goga, Cuza, și a.: Mica Înțelegere politică și economică

LD: Vezi la fișier Politică externă

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

■Idea națională

[**LD** : este evident că Titeanu are o slăbiciune pentru Cuza, în fond, pentru **ideea națională**. Îi admite prioritate în lupta pentru idee. Admite rolul mișcării de "avertisment"

Dar am rezerve în ce privește contestarea drepturilor lui Goga de a vorbi în aceeași problemă.

S-ar putea să fie și chestie de tactică politică, vizând să-i îndepărteze pe cei doi, de la o previzibilă apropiere. Până la un punct, chiar reușește. Cuza când este flatat, devine foarte cooperativ. Dar]

" **S-a vorbit mult** aici și nu de toți aceia cari aveau dreptul să vorbească, **de ideea națională**. Zic nu de toți aceia cari aveau dreptul să vorbească, fiindcă există unii calificați. Eu socotesc calificat pe un om să vorbească de ideea națională, atunci când el nu a avut, într-o carieră politică, în această privință nici un zig-zag. [---]

/Goga – Codreanu- Cuza

Atunci când naționalismul acesta, pe de o parte, este speculat de politicienii fără scrupule [**aluzie la Goga**], cari **au pactizat cu inamicii milenari ai nației noastre**, [**pactul de la Ciucea**] și care caută să-și confecționeze o **nouă demagogie**, iar, pe de altă parte, de violența asasină [**apărarea Gărzii de Fier**] **căreia îi refuz meritul unei discuții politice**, fiindcă eu nu discut aici **ideologia lui Brandabura și a lui Terente** (**aplauze la PNL**) dați-mi voie, peste tot ceea ce ar putea, eventual, să ne despartă, să fac pentru **bătrânețea și consecvența sa**" [----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ Destinderea .Armistițiu politic.

[LD : Titeanu evită să spună pe nume Gărzii de Fier. Ca o superstiție, ca un blestem. Brandabura sau Terente ... nu știu paternitatea acestor epitete ...]

(Să restabilim [...]de sub zgura acestor calomnii , care s-au așternut asupra noastră, **adevărata fizionomie națională a partidului**. O vom restabili.")

" Dar metoda ? Metoda noastră de lucru a fost indicată de șeful guvernului, care a spus : destindere .Destinderea aceasta cu toți adversarii loiali și cu toți acei care nu-și găsesc afinitate cu ideologia lui Brandabura sau a lui Terente ,destindere cu toți acei adversari loiali cari înțeleg să-și aducă contribuția lor constructivă de soluții și de critică , destinderea aceasta este posibilă.[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

26.) Ion Nistor discurs final la Mesaj, 6 mart.'34

(ministru secretar de stat)(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, pag. 627 - 634)

Discurs integral, fișier PNL

[LD: bucovinean, istoric , om politic liberal.Una din personalitățile pe care aș pune-o într-un "top" al personajelor pozitive de pe scena politică românească.Oricum eu prefer istoricul Nistor, decât poetul Goga.La acest mesaj, prestația lui este exemplară.]

▣ Doctrina națională versus Doctrina naționalistă

"Cele mai multe grupări din Cameră, stau , ca și noi,pe temelia **regimului democratic-parlamentar** și **se deosebesc de noi doar prin concepțiunile lor social-economice** și prin **metodele de aplicare** a acestor concepțiuni. Așa , PNT, PT a dr.Lupu, gruparea dlui Gh.Brătianu, gruparea d-lui Lunian,și Liga Agrară a lui Argetoianu

"În opoziție cu aceste concepțiuni, stau în Cameră **două grupări politice** :

Partidul Național Agrar al dlui Goga și Liga Apărării Național Creștine.

DI Octavian Goga se complace în propovăduirea unui naționalism integral, grefat pe principiile de autoritate dictatorială .

iar dl ACCuza este **autorul cunoscutei doctrine antisemite** ,expusă pe larg de dnii deputați Cătuneanu și Cuza " [---]

-Recrudescența ideii naționale

" Este fapt incontestabil că și la noi , în România , ca și în alte țări, se remarcă o tot mai **accentuată recrudescență a ideii naționale** .Cauzele acestui fenomen politico-social sunt multe și felurite . Să insistăm puțin asupra lor.Criza economică a sleit mijloacele de producție și de câștig și a determinat pauperizarea statutului și a societății.

În condițiile acestea triste , nu trebuie să ne mire dacă **elementul românesc** , alcătuitor de stat , purtătorul tuturor greutăților , apărător de granițe și creator de cultură și civilizație , în aceste hotare , **se vede strâmtorat , nedreptățit** în parte **și eliminat** de la toate bunătățile și îndemănările pe care această țară le poate da cetățenilor ei .

Și cum, o îndeungată evoluție istorică a voit ca **elementele alogene** cu deosebire în provinciile alipite - **să ocupe și să dețină pozițiuni și situațiuni sociale și economice mai favorabile decât elementele băstinașe** , rămase veacuri întregi, legate de glie, pentru ce ne-am mira , văzând afirmându-se tocmai această recrudescență națională ?

" Mobilul adevărat al acestei recrudescențe , din ce în ce mai accentuate ,**nu poate fi nici intoleranța religioasă , nici ura de rasă,ci ea pornește din nedreptatea și umilinta** pe care **elementul autohton continuă să le îndure** de la o vreme încoace.

Românul băstinaș cere - și cu drept cuvânt - **dreptate în țara lui** ,pe care el a creat-o , el o susține cu muncă și ostentală și pe care tot el va fi chemat să o apere când va ajunge în primejdie.

-Greșeli în protejarea elementului românesc

"Văzând efectele acestei nenorocite stări de lucruri ,să examinăm nițel și cauzele care le-au produs. Mi se va răspunde că aceste cauze au pornit din criza economică .

Este adevărat ; nimeni nu contestă acest adevăr Dar nu este mai puțin adevărat că , pricinile care au pornit din criza economică ,au fost înăsprite și prin nepriceperea și neglijența guvernelor trecute .[-----]

" Din nenorocire , starea aceasta de spirit a fost mereu alimentată de **agitatori de profesie** , care umblau **să o exploateze în folosul ambițiilor lor politice** și al **visurilor lor dictatoriale** . Agitațiunile se deslănțuiau sub ochii guvernului , care avea datoria să le potolească prin **combaterea exagerărilor și a denigrărilor** ce se colportau pe o scară foarte întinsă , în dauna prestigiului guvernului și a autorității de stat .Dar opera de lămuriri și liniștire a opiniei publice nu s-a făcut. Și de aceea **s-a putut încetățeni credința** că în statul acesta **totul este putred și vândut străinilor** și că, prin urmare ,**totul trebuie dărâmat** , pentru ca **o nouă viață să răsară din ruine**. Starea aceasta de surescitare a sufletului românesc a ispitit pe mulți **la o rentabilă exploatare politică** .Nici volbura plină de amenințări, și nici clocotul vulcanului ce amenință cu erupția ,**n-a speriat pe nimeni de a revendica conducerea țării , sub egida dictatorială.**

" Numai că redeşeptarea neamului și organizarea lui națională s-au făcut și fără mesianică intervenție a celor ce căutau să o exploateze în folosul lor .Instinctul de conservare al poporului român i-a arătat acum , ca și în trecut ,calea cea dreaptă ! (aplauze la PNL) Tristele experiențe și dureroasele decepții , îndurate în anii din urmă , au produs astăzi **o redresare și însănătoșire a sufletului românesc**, care, de la război încoace , aproape că nu-și putea găsi echilibrul și stabilitatea .

-Compromiterea partidelor

Multă vreme el a fost impresionat **de agitațiunile sterile contra partidelor vechi,**

pentru ca , mai apoi, **să se îndrepte împotriva partidelor , în genere**.[-----]

" Frământările acestea n-au rămas fără folos .După experiența cu guvernul de tehnicieni, **lumea s-a convins că tot numai partidele serioase** și bine închegate **pot satisface exigenele politice ale țării ."** [---]De aceea , pe nedrept doctrina liberală este considerată de dl Goga ca < **lichidată pe glob , fiindcă nu ar mai putea rezista unui examen serios în raport cu exigențele actuale** .> [-----]

-Atăcarea ordinii și liniștii publice

"Dar , pentru ca programul nostru să poată fi realizat , avem nevoie de ordine și liniște De aceea , ordinea publică trebuie păstrată cu orice preț.Aceasta însă nu se va putea face ,)): câtă vreme continuă sistemul de supralicitate demagogică. Și la noi, ca în țările apusene, trebuie să se pună mai mare preț pe liniștea și viața cetățenilor,)): decât pe anumite principii abstracte de umanitarism interesat și amăgitor. Binele obștesc trebuie salvardat înainte de toate iar legile menite să-l apere , trebuie respectate și aplicate cu rigoare Nu ne vom abate de la datoria ce ne incumbă , de la răspunderile ce ne apasăLibertatea absolută care duce până la crimă , nu este libertate , ci anarhie ! Mințile luminate înțeleg asta, și de aceea vor fi pururi alături de noi.(aplauze frenetice PNL) [-----]

-Problema generațiilor

" Una din problemele cele mai actuale ale vremurilor de astăzi este, fără îndoială, problema tineretului , și aceasta nu numai la noi , ci în toate țările din lume .Problema se pune greșit când se vede în ea manifestarea unei lupte dintre generații .Limita dintre generații este greu de tras. Sunt tineri care se simt bătrâni și bătrâni care se consideră tineri .

- **Voci : DI Cuza ! (aplauze la PNL)**

-**Nistor** :Dar ceea ce trebuie să ne îngrijoreze , este faptul că vedem cum lipsa de perspective de viitor , și, în general, grija zilei de mâine, face pe tineri să îmbătrânească înainte de vreme. Aceasta trebuie să arate că problema tineretului nu este, în esența ei, decât o problemă economică și socială, a cărei soluționare se impune fără întârziere " .

Măsuri grabnice se impun .

Unii preconizează dărâmarea școalelor , într-o țară analfabetă .

Alții ridică din umeri și sfătuiesc tineretul să aștepte , că le va veni și lor rândul.

Iar alții , se îndeletnicesc cu ațâțarea nemulțumirilor , căutând să le exploateze , pentru scopurile și ambițiile lor politice .Și rău fac , fiindcă mizeria și nenorocirea oamenilor,nu trebuie exploatată pentru meschine scopuri și ambițiuni personale Această impietate constituie un sacrilej .(**Vii aplauze la PNL**) "Guvernul este pătruns de seriozitatea problemei .El își dă seama că, concomitent cu măsurile de represiune a mișcărilor clandestine și teroriste ,Trebuie să se avizeze la măsuri de îndrumare și ajutorare a tineretului muncitor și intelectual. [----]

Căci, trebuie să se știe , că problema tineretului nu se poate soluționa în mod satisfăcător , **decât prin energice măsuri economice** , pe cari guvernul înțelege să le ia. " (**aplauze la PNL**)
I.Nistor / 6 mart.'34

▣Actul unirii politice s-a consumat

[LD : și la acest capitol, Ion Nistor se dovedește un om cu vocație istorică și politică exemplară .
Subscriu la analiza și concluziile lui , fără rezerve.Deplâng și acum că nu toți omenii politici din țara noastră , din păcate ,mai ales ardelenii și basarabenii, nu au avut aceeași comprehensiune , sau au avut-o prea târziu și s-au plătit cu grave consecințe.]

" Mai mulți oratori au atins în discuțiunile lor problema provinciilor unite.

" Alipirea acestor provincii la țara mamă s-a făcut, precum se știe , în mod liber și independent , în memorabilele adunări naționale de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia.

Pe temeiul acestor acte , provinciile au intrat cu drepturi depline și egale în structura statutului român unitar .

" **Constituția din 1923**,pe nedrept criticată de unii oratori de la această tribună ,a venit să consacre această contopire de drepturi și datorii .Prin aceasta, **actul unirii politice s-a consumat.** " [----]Iar astăzi când , prin eforturi comune , această luptă seculară s-a terminat cu izbânda dreptei cauze românești, **ar fi mai preferabil să ne bucurăm de ea, decât să ne adâncim în neputința unui criticism anihilant**, care distruge inițiativa și paralizează orice acțiune vie și creatoare .(**aplauze la PNL**) [----]

/ Români din provinciile unite

[LD : Da, cred că și la acest capitol, Nistor vedește obiectivitate,echilibru, curaj și responsabilitate . Trist , dar adevărat - afirmă el.]

"**Situațiunea nesatisfăcătoare a elementului românesc** din provinciile unite ,a fost supusă aici unor aprecieri , pe cât de **dureroase** , pe atât de **adevărate**.

DI deputat **Seișanu** [LD : **lipsă discursul , dar am scrieri de ale lui**] , și ,după d-sa dnii **Goga și Titeanu**, ne-au citit cifre impresionante , care arătau procentajul așa de redus al elementului românesc din instituțiile publice și întreprinderile industriale ,față de cel minoritar.

Pentru a ajunge la **o apreciere justă a situației** , ar trebui să recurgem la un mijloc de comparație.

"D-lor deputați, se pune întrebarea **care era procentajul acesta cu 15 ani în urmă** , pe vremea unirii , pentru ca , din comparația cifrelor , să vedem dacă , de atunci încoace , elementul românesc a progresat sau a dat înapoi .

" **La 1918**, când s-a făcut unirea, procentajul **personalului românesc** la serviciile instituțiilor publice din **Ardeal, Basarabia și Bucovina** , **nu atingea pe alocurea nici 1 %** .

De atunci încoace, **s-a putut realiza o ușoară sporire , la 10% , la 20 % , ba chiar la 36 %** un coeficient care, evident că nu poate satisface ,dar care indică **progresul elementului românesc** în lupta de recucerire a pozițiilor din care fusese izgonit de vitregia vremurilor trecute.

"Și este, d-lor, în adevăr, **un progres, în comparație cu vremea când românul din Ardeal nici nu avea acces la orașele și târgurile de acolo**.

" Naturalistul Haquet , care a vizitat Ardealul înainte de revoluția lui Horia, relatează în cartea sa că iobagul român n-avea voie să se apropie de gardul de măcieș care înconjura teritoriul orașelor săsești și ungurești ,decât la depărtarea unei bătăi de pușcă."

"Și cum voiți, d-lor deputați, ca urmările unei robii seculare , să se șteargă așa ușor, fără urme, într-un timp relativ așa de scurt, cum este cel ce a decurs de la unire încoace ?

"**Relele acumulate de veacuri se pot repara numai cu timpul** și nimeni nu va putea contesta că un prim început de reparare s-a făcut " (**aplauze frenetice la PNL**)

-Românizarea orașelor: clasa mijlocie

-I.Nistor : " Am dat și vom mai da dovezi de energie.Prin aceasta însă nu înțelegem să redeschidem procesul secular cu foștii stăpânitori de până ieri, proces pe care neamul nostru l-a câștigat întreg și definitiv la 1918.Ceea ce ne rămâne de făcut este să ne folosim cu ponderanță , cu pricepere și cu hotărâre , de toate avantajele pe care acest proces ni le dă.

"**Românizarea orașelor** , de care au amintit aici mai mulți domni oratori, nu se poate face decât prin crearea laborioasă a unei clase de mijloc românești. Și această clasă a început să se zămislească . [----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Destinderea politică -Misiunea guvernării PNL

Mai mulți oratori din opoziție au amintit destinderea dintre partidele politice cu răspundere ."Catastrofa de la Sinaia, a produs, după cum vă aduceți aminte,o zguduire profundă în opinia publică a țării. Sub impresiunea acestei tragice întâmplări, a cărei jertfă a fost șeful guvernului și al partidului nostru,președintele Consiliului, d-l G.Tătărăscu, a crezut că este în interesul țării

să meargă și să propună tuturor șefilor de partide o destindere a raporturilor încordate .

Era bine să se procedeze astfel, fiind că în clipele acelea ,ordinea publică și liniștea țării păreau serios amenințate. Regretăm că gestul acela patriotic al șefului guvernului n-a fost înțeles de toată lumea ,așa cum a fost el intenționat. [----]Semnificația gestului d-lui prim -ministru era evidentă pentru toți oamenii de bună -credință.În clipe de grea cumpănă pentru țară, adevărații patrioți trebuie să se ridice mai presus de preocupările de partid și, în unire , să-și întindă mâna pentru salvarea și apărarea ei. " (**aplauze prelungite la PNL**)

I.Nistor / 6 mart.'34

27.)I.Petrovici : asasinarea lui Sterie Ciumetti , 9 mart.'34

(" Lupta " , 10 mart.'34 + foto Victor Antonescu)

Victor Antonescu (ministr.Justiției) - răspunde **Victor Iamandi** (subsecretar Interne) - răspunde Petrovici adresează comunicarea ministrilor Justiției și Interne , asupra împrejurărilor în care a fost asasinat Sterie Ciumetti , în noaptea de 29 dec.'33 .

Petrovici / 9 mart.'34

▣ Cercetările în cazul Ciumetti

Chestiunea a mai fost ridicată de Octavian Goga , ocazie cu care ministrul de Interne a spus că problema se află în fața Justiției. Numai că mai este cineva care se preocupă de caz : văduva Ciumetti .Multe indicii și suspiciuni duc spre comisarul Negrescu , de la circumscripția 17 ,care a arestat pe Ciumetti în noaptea de 29 dec. Acest comisar ar trebui suspendat. Cercetările justiției se fac cu "nonșalantă încetineală " Solicită accelerarea cercetărilor.

▣Vict.Antonescu : Răspuns lui Petrovici

Nu cunoaște cum stă chestiunea din p.d.v. al ministerului de Interne .

Dar , poate asigura pe Petrovici că se înșală dacă crede că Justiția s-ar putea preta la vreun act detoleranță sau ascundere de responsabilitate ." și cred că greșește , cu atât mai mult, cu cât mila dumnealui nu se întinde asupra unui om care a făcut cinste acestei țări și întregii ei vieți publice ,și are aerul de a întinde hula d-sale și asupra complicilor sau presupușilor complici la asasinarea lui Ion Duca .Se spune : bieții oameni care îi purtăm pe la instrucția militară .

Nu se vorbește așa , dle Petrovici, când primul ministru cade ciuruit de gloante !

Vă rog când cu atâta milă , cu atâta compătimire ,vă îngrijiți de soarta oamenilor cari, pentru că se găsesc răspunzători într-un complot odios, sunt instruiți de instanțe militare Să-mi dați voie să

nu primesc suspiciunea pe care dvs vreți s-o aruncați în fața justiției .

" Pot să vă asigur de un singur lucru: justiția își va face toată datoria ; și este cel puțin curios ca dvs., în ansamblul de acțiuni criminale care s-au desăvârșit de câțeva vreme, să întindeți nu numai mila asupra unor victime ,dar suspiciunea asupra țării întregi "

▀Vicor lamandi: răspuns lui Petrovici

" Am fost informat că d.Petrovici așteaptă de o săptămână să vie cu această comunicare. Probabil că erau unele rezerve de conștiință pe care le avea, sau probabil că că își dădea seama că a aduce din nou chestiunea înaintea Parlamentului , după ce fusese lămurită odată , ar fi fost riscant pentru d-sa ca să apară sub aspectul adevărat al situației politice în această țară. Eu personal -iau act cu satisfacție că , în sfârșit, d.Petrovici se găsește în noua sa postură un loc serios lângă dl Goga.

- Goga : Ce interesează asta ?

- lamandi : Vin și la chestiunea care vă este atât de scumpă și de care bateți atâta monedă. Vom vedea până la urmă cu ce o să rămâneți.În ce privește cazul Ciumetti , acum 10 zile când s-a adus în parlament, am dat răspunsul pe care-l repet și acum. Este adevărat că la 30 decembrie , autoritățile administrative au găsit în apropierea Bucureștiului un cadavru care a fost adus la morgă. Mai târziu, s-a identificat acest cadavru în persoana lui Sterie Ciumetti.Parchetul cercetează condițiile în care acest Sterie Ciumetti a fost ucis, însă până astăzi , Cercetările nu au ajuns la un rezultat definitiv.

- C.Argetoianu : Poate s-a sinucis ! [-----]

- lamandi : Am declarat și repet : dacă guvernul ar avea pe conștiința sa acest asasinat ,sau altele, ar ști să tragă consecințele firești .Și adaug : dacă cercetările vor duce la stabilirea unor anumite răspunderi, cei care vor fi găsiți vinovați , vor primi sancțiunile legale.

Dvs credeți că atunci când un regim ca cel de azi , pe care eu îl socot destul de viguros,se găsește dinainte cu niște situațiuni ca cele pe acare le știți, trebuie să stea cu mâinile în piept și **să nu reacționeze împotriva acelor care ne-ar pune pe toți la zid , dacă ar ajunge**

victorioși ?

lamandi / 9 mart.'34

-Oportunismul lui I.Petrovici

[LD : ieșenii , ei între ei... penibil, sau ... nici nu știu ce să spun ...]

" Mai am un cuvânt pentru d.Petrovici. Dacă ați fi rămas în lumea filozofilor și a ideilor lui Kant , poate îndeplinați o operă ceva mai serioasă decât în politică.**D.Petrovici nu are nici o legătură cu viața politică serioasă ,are însă oportunismul politic** care, cel puțin acum, nu mai reușește D-ta, dle Petrovici , ai devenit **un mare apărător al libertăților publice alături de omul care reprezintă în România tendințele dictatoriale** -și ale cărui idei nu le împărtășește pe deplin. În cariera d-tale politică, dle Petrovici , **ai făcut totdeauna carieră de porofoliu...**

-Petrovici (**întâmpinat cu vociferări**) : Sunt adunări care mă răzbună :Sorbona și Academia franceză .Nu am învinuit magistratura , așa cum a spus dl ministru de Justiție, ci am constatat numai o încetineală a instrucției , a cărei explicație am cerut-o. Nu cerem nimic altceva decât să se facă cercetare serioasă.

-Madgearu :Dvs , dle ministru al Justiției , spuneți că justiția va face cercetări.

Dar noi cunoaștem numele agresorilor primarului Aslan , și totuși politica refuză să-l aresteze .

-Petrovici : Dl lamandi are o metodă curioasă în discuțiile d-sale ;substituie argumentelor , chestiuni personale .

- Ionescu -Brăila : Dta ai substituit partidele .

- Petrovici : D.lamandi s-a interesat de trecutul meu politic spunând că am fost nestatornic , că m-am mutat în toate partidele. Răspund un lucru : Sunt oameni care-și schimbă firma, **fără să-și schimbe ideile și credințele,și sunt oameni care păstrează firma , dar își schimbă credințele** Aș vrea să știu ce este mai grav. Mă retrag din viața politică (**aplauze la PNL , vociferări**) dacă scoateți din partidul liberal pe toți cei cariau fost în alte partide. Dacă aș căuta în trecutul dlui lamandi aș găsi un profesorat foarte vag.În orice caz, eu știu că mi-am luat în serios cariera , și am un trecut în viața profesională.

[**urmează un schimb dur de cuvinte, vociferări , amenințări reciproce , lamandi vine la tribună și**

cere să fie ascultat în liniște ...]
V.lamandi / retro ' 1916, 1918,

-Tribulațiile lui Petrovici

[LD : în această polemică Petrovici este " pus la zid " penru oportunismul și peregrinările sale în partide :

1911 - s-a înscris în Partidul Conservator;

1918 - a cerut alianța cu Antanta , apoi a fost lider al majorității în parlamentul Marghiloman !

1918 - După război, urmează steaua lui Averescu

1928 ? '29 ? - trece la PNȚ ;apoi revine la PP .

1933 - Se rupe de Averescu, trecând în partidul lui Goga ...

D Petrovici a spus că < sunt oameni care-și schimbă firma, fără să-și schimbe ideile și credințele, și sunt oameni care păstrează firma , dar își schimbă credințele > , dând a înțelege că- i preferă pe cei dintâi. Noi ne cunoaștem doară ;

D. Petrovici, în 1916 ,a fost printre cei ce au cerut intrarea în război alături de Antantă .

În 1918, însă, a fost alături de Marghiloman , al cărui Parlament a cerut darea în judecată a lui Ionel Brătianu . Apoi a trecut la mareșalul Averescu , a cărui stea se urca din ce în ce mai sus, pentru ca să-l părăsească și pe acesta , trecând la național-tărăniști .

Dacă așa stau lucrurile , întreb : care sunt credințele , ideile , pe care d.Petrovici le-a păstrat constant în timpul acestor peregrinări ? Și apoi, să nu mai insistăm prea mult : eu știu ce părere avea acum, de curând,d.Goga despre d.Petrovici, și ce părere avea d-sa despre d. Goga. Astăzi stau însă alături.

- Petrovici : Și nu merit ?

-lamandi : Ba meriți. Dar știu cum ai ajuns.Ai fost numit conferențiar la Universitatea din Iași. Apoi ai cerut agregția și ai fost refuzat de dI.Găvănescu.A trebuit să te înscrii în Partidul Conservator , pentru ca să fii admis.

- I.Petrovici : Eu am fost crescut de Titu Maiorescu .

- lamandi : Știu .Dar în ce privește cariera d-tale în viața politică, nu se cunoaște.Dta ai vorbit de profesiunea d-tale și de vagul meu profesorat.Eu știu că am ajuns la acest profesorat prin concurs și examene foarte grele.Dar vă întreb, dle Petrovici : care este profesiunea acelora care vă conduc pe dvs ?Am ținut să spun toate acestea pentru a dovedi opiniei publice că dvs n-aveți nici o autoritate să vă ridicați și să ne faceți nouă reproșurile pe care ni le faceți .

-Gr.Iunian : Și totuși, mă miră încetinela cercetărilor în cazul Ciumetti Văduva celui asasinat este purtată e la cabinetele de instrucție și umilită în ficare zi.Ar trebui ca acest lucru să înceteze .
I.Petrovici / 9 mart.'34

28.) Victor lamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34

(DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p. 710- 718) ("Universul " ,an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

/O.Goga : pericolul străin // naționalism integral //

/ACCuza : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

/Gh.Brătianu (PNL-g) : pericolul străinilor // naționalism moderat //

[LD : subiect de prim -ordin în dezbaterile din sesiune ; în discursurile la Mesaj , care au atins problema : Cuza, Goga, Iunian , ș.a. în interpelările lui Octavian Goga (Cameră, 3 mart.) și Nicolae Iorga (Senat , 9 dec.) ; în interpelările lui ACCuza și Gh.Brătianu (Cameră, 10 dec.)
Tratase pe larg problema Ion Nistor , în discursul -concluzie la Mesaj.

lamandi ține un discurs de adevărat ministru liberal.Dar nu se compară cu Ion Nestor .

Exceptând pe Gh.Brătianu (căruia nu-i acordă nici un semn de aprobare sau respingere) el demontează și respinge toate ideile naționaliste

emise de Goga, ACCuza, Manoilescu, și naționaliștii extremiști.

Discursul : mostră de argumentare a tuturor problemelor prin prisma doctrinei naționale , democratice și liberale a PNL]

Vict lamandi / 10 mart.'34

▣ Interpelările lui Goga, ACCuza; Gh.Brătianu .

" Dle președinte , d-lor deputați, am ascultat cu foarte multă atenție interpelările ,care s-au rostit asupra chestiunii naționale , și în sâmbăta trecută [Goga] și astăzi.[Gh.Brătianu]

Le-am ascultat cu foarte multă atenție ,fiindcă vroiam să descifrez sensul exact al acestor interpelări. Îmi dau seama de importanța problemelor aduse în discuțiune și de oportunitatea acestei debateri asupra unei chestiuni pe care noi, ca partid de guvenământ serios, n-am considerat-o nici o dată ca ieșită din preocupările clasei noastre conducătoare .

Am ascultat aceste interpelări , și acum, la sfârșitul lor, dați-mi voie să **împart pe interpelatori în două categorii** :prima categorie este aceea pe care o reprezintă d-l profesor **Alexandru Cuza** ,iar a doua categorie este aceea pe care o reprezintă **cele două grupări** ,care merg aproape pe aceeași linie și al căror prim exponent a fost **d-l Goga** , iar cel de-al doilea , antecesorul meu de la această tribună " [LD : **nu rostește numele lui Gh.Brătianu !**]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

/Prelungirea campaniei de calomnii electorale

[LD : **faptul că cei doi sunt mai "recenti" în lansarea naționalismului , în sine , nu este o culpă.**

În fond, este vorba de o anume evoluție a problemelor , de apariția unor fenomene noi .

Interne și internaționale.De ce n-ar fi avut voie Goga și Gh.Brătianu să le abordeze ?

Faptul că Iamandi îi tratează , pe cei doi, împerecheați, numai pentru a evita rostirea numelui lui Gh.Brătianu, mi se pare penibil și de un politicianism ieftin. În realitate , în cazul lui Gh.Brătianu este vorba de o reală " concurență " doctrinară , liiar în cazul lui Goga de posibilitatea nedorită a apropierii acestuia de ACCuza .]

"Cea de a doua categorie , pe ai cărei exponenți i-am amintit adineauri , sunt silit să constat , foarte obiectiv și fără nici un fel de preocupare personală [! ?!] departe de a angaja un trecut [**Goga nu are trecut ! ? ,Gh.Brătianu nu are ?!**] - unul din cei doi interpelatori nici nu are un trecut politic - departe de a avea la activul lor o luptă serioasă și continuă, desfășurată pe tărâmul creator din viața acestui stat , oricât am căuta să găsim asemenea condițiuni îndeplinite , nu le vom găsi.

"Atunci ce rost au avut aceste două interpelări ,chiar la începutul acestei sesiuni parlamentare , menită, după cum bine știți ,să deschidă o eră de realizări pozitive și de rezolvare a tuturor problemelor rămase în suferință , în urma greșelilor și împrejurărilor cunoscute în ultima vreme ?

"Nu este decât o singură explicație , justificată de ceea ce s-a petrecut în ultimele luni , începând o dată cu venirea PNL la guvern și până astăzi .

Cele două interpelări au fost la această tribună **ecoul unor angajamente electorale** și aceasta pentru trecut -iar pentru viitor **singura posibilitate de afirmare și singura speranță** , de pe urma căreia , în extremis, s-ar mai putea găsi unele poziții în viața publică a acestei țări "(**aplauze la PNL**)

"Nu vreau să intru în polemică personală cu nimeni , dar , pentru că , în momentul când se discută cu atâta aprindere necesitatea și valoarea parlamentarismului , trebuie să apărăm această instituție, suntem datori să aducem unele aspecte destul de regretabile ale vieții noastre politice , la această tribună.Într-adevăr , ne întrebăm de unde a ieșit această urgentă problemă a muncii naționale ,această gravă dezbateri asupra unei chestiuni **pe care, noi,** aceștia, care ne găsim astăzi la cârmă țării , **nu am încetat un singur moment de a o apăra** cu toată hotărârea și cu toată vrednicia ?**A ieșit din lupta electorală dusă.**

În timpul campaniei electorale noi am fost acuzați că suntem guvernul străinilor ; Se mergea până acolo încât cei ce reprezentau tradițiile liberale , în frunte cu șeful pe care îl aveam atunci , Ioan Duca , erau considerați niște zdrențe ale Partidului -Liberal,și ni se arunca cu dezinvoltură , aș putea să spun , deadreptul inconștientă , zilnic,acuzațiile cele mai grave , calomniind că am venit la cârmă cu prețul vinderii intereselor naționale ale țării și că nu vom face altceva în această guvernare,decât că vom strivi, cu aceste angajamente ,toate posibilitățile de dezvoltare națională ale statului român "

Victor Iamandi / 10 mart.'34

-Retro'25 Goga:legea administrativă

Ocupându-se de naționalizarea orașelor ,Goga a adus în discuție legea administrativă

din 1925. Dar d-sa a fost atunci , dacă nu un colaborator direct , **a primit și a votat acea lege** .
După 10 ani ... a aruncat-o în arena vieții publice ca pe o "noutate , pe care brodează speculațiile Legea aceea corespundea situației primului deceniu din România Întregită .
Ea prevedea , ca un corectiv , **3 consilieri de drept** și dreptul ministerului de Interne de a numi un primar din 3 consilieri recomandați , în conformitate cu interesele naționale ." [...]
La 1925, s-a făcut un început de legătură directă între provincii .Multe din județele de dincoace de Prut au primit comune din Basarbia și mi se pare , că și câteva județe de la Carpați au primit comune de dincolo de Carpați.Era un început ...
La 1928-1929, guvernul PNȚ a modificat legea revenindu-se la **păstrarea intangibilității provinciilor** în ce privește administrația.
[Victor Iamandi](#) / 10 mart.'34

-Retro'23 Goga :Constituția

Goga a mers mai departe , și a pus în discuție Constituția din 1923 , considerând-o izvor al tuturor neajunsurilor și anomaliilor , pe care le-a semnalat cu lux de argumente și date , etichetând-o ca având un caracter " federativ "

" Eu știu că la 1920-1921 , **Partidul Țărănesc** , pe atunci nefuzionat cu P.N.din Ardeal,publica o broșură asupra proiectului de Constituție , și , un cuvânt introductiv al prof.Stere ,în care , evident , cu destule citate și cu impresionate și ample

explicații teoretice , se preconiza pentru România , necesitatea unui stat federativ , ținând socoteală de valoarea unității provinciale a tuturor ținuturilor care , prin actul Unirii , ajunseseră ale României Mari.

"Dar , prin Constituția noastră de la 1923, Statul Român este considerat stat național unitar , înlăturându-se pentru totdeauna orice posibilitate de federealizare [-----]

"Dacă ne ducem cu mintea în trecutul mai îndepărtat , anterior războiului ,în Ardeal au fost fruntași politici - Aurel Popovici - care preconizau Stale Unite ale Austriei .
Nu știe dacă Goga a împărtășit această formulă .

"În orice caz, dacă a fost vorba cândva despre **federealism nu a fost în Vechiul Regat** , unde și experiența clasei conducătoare , și omogenitatea neamului care se găsea aici , și toate celelate considerațiuni , pledau în mod hotărât în favoarea **statutului național unitar** , așa cum Ion **Brătianu l-a înscris în Constituția din 1923 "** (**aplauze la PNL**)

Constituția a mers mai departe , și în afară de consacrarea celor două mari reforme - votul universal și exproprierea - **a prevăzut într-un art. naționalizarea subsolului** , avându-se în vedere tocmai intersul național,ca statul român să devină stăpân pe tot teritoriul său."

[Victor Iamandi](#) / 10 mart.'34

-Goga :statistici "ne semnificative

[**LD: chiar dacă Goga a avut statistici "etnice" , Iamandi nu trebuia să-l trateze astfel , să-l persifleze , să vie ipocrit cu noțiuni juridice privind "cetățenia" ,nu "etnia" .Ceea ce mă miră , este faptul că și el a făcut o "cotitură" de la naționalismul iorghist , la liberalismul pe care-l afișează acum]**

Pentru a impresiona și a dovedi adevărurile sale , Goga a venit cu statistici .El nu contestă adevărul acelor statistici ,dar ele ... nu spun nimic !

Statisticile **nu sunt generale , pe țară , ci date luate după un anumit plan** , care se referă la **Ardeal , Basarabia sau Bucovina** , la anumite orașe , la anumite zone , pe feli , pentru a impresiona galeria.Unele se referă la funcționari , altele la anume industrii , altele la consilii comunale , altele la orașe.**Va da și el câteva cifre , de la Ministerul muncii** (febr.'34)

/ Întreprinderi industriale și comerciale

Din **1804 întreprinderi** - 1.305 industriale , 499 comerciale - sunt **234.294 salariați** ,dintre care **229.322 sunt cetățeni români** și **4.972 străini**

-ACCuza :cetățeni români,nu înseamnă Români ! [-----]

-Iamandi: Prin urmare , vedeți , **sub raportul datelor statistice** , noi **vă prezentăm adevăratele realități de la noi din țară** . Desigur , acolo unde nu avem specialiști , cetățeni de-ai noștri ,acolo procentul străinilor este mai mare . Așa s-a întâmplat cu toate industriile începătoare În Anglia , au venit flamanzii să-i învețe pe englezi ;la curtea lui Frederic cel Mare au venit francezii ; [----]

-Goga :naționalism integral

" DI Goga a venit cu tablouri sumbre și a spus : **Tara este în primejdie ;instituțiile fundamentale se prăbușesc ; suntem încăpuți pe mâna străinilor .**

" **Dar care este soluțiunea ?** Ce vrea d-sa să facem în Ardeal ?D-sa , ca unul care a trăit sub scutul monarhiei Habsburgice ,știe foarte bine cari au fost cauzele cari au dus la dărâmarea monarhiei Habsburgice De sigur că cea dintâi cauză a fost pierderea războiului. Dar acei dintre dvs cari cunoașteți și cred că mulți cunoașteți cum a evoluat chestiunea monarhiei Austro-Ungare, trebuie să vă aduceți aminte că erau mulți dintre partizanii Antantei cari, în 1917-1918 ,nu credeau în dispariția Austro-Ungariei .O considerau mulți ca o necesitate europeană și parodiau vechile vorbe ale lui Palagy , care spunea că , chiar dacă nu ar fi existat, Austria ar fi trebuit să fie inventată. Din ce cauză s-a prăbușit Austro-Ungaria ? Pentru că a pierdut războiul .Dar s-a prăbușit înainte ca oștile lui Carol al IV-lea să fi depus armele , din cauza anachronismului interior pe care îl constituia. Era un putregai administrativ și politic, care nu a mai putut să reziste și , la cele dintâi semne de descompunere, s-a prăbușit spre stupefacția multora și spre mâhnirea a destui.

"**Ce voia dl Goga ?** Voia ca și după Unire să **întrebuințăm metodele** - măcar așa , pe departe - **care au fost întrebuințate în timpul dominației habsburgice ?**

Noi nu putem face acest lucru , mai întâi pentru că nu este în firea noastră -acesta ar fi fost totuși un argument slab , dacă în joc ar fi fost interese de stat - dar nu o putem face ,pentru că noi am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi , firește , în urma războiului victorios, în urma sacrificiilor imense lăsate pe diferite câmpuri de luptă , în urma înțelepciunii conducătorilor cari au știut cum să ne îndrumeze țara în timpul războiului.

▣Prevederile tratatelor internaționale

Dar să nu uităm că dacă am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi,este **și în baza tratatelor internaționale**.Pentru că oricât am căuta să ne izolăm și să ne sustragem de la această interdependentă socială, economică și politică, împotriva căreia atâția se ridică și o persiflează , oricum ar fi, chiar dacă noi trăim , desigur, prin forța noastră internă,**suntem totuși în permanență în funcțiune și de cei ce ne-au ajutat** să clădim ceea ce avem astăzi și să putem păstra ceea ce avem " (**aplauze la PNL**)

" În baza tratatelor în vigoare ,**noi am trebuit să inaugurăm în Ardeal acea politică de toleranță , care ne face onoare.**

Dar politica de stat , politica națională , pe care trebuia să o ducem acolo, chiar dacă s-a întâmplat să fie uneori neglijată, **nu a fost niciodată în carență completă** de interesele superioare ale țării , pe care toate guvernele de la război încoace , cu unele lipsuri și variații , au știut să le apere."_[-----]

DI Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , de "străini"Însă niciodată nu a precizat despre ce este vorba : **străini de sânge,cetățeni români sau străini necetățeni ?**

" **S-a ferit s-o facă . Este o abilitate ușoară** .Firește , trecerea d-sale prin câteva guverne , de la război încoace ,i-au dat unele abilități de om politic ;dar opoziția îndelungată, se pare , că-l face să piardă și aceste deprinderi ce a avut , și să se transforme în ceea ce am văzut aici în Cameră, **într-un agitator menit să otrăvească conștiința unui tineret** ,găsit prins de **spasmul unei psihoze inexplicabile** și pentru d-sa , și astfel, la capătul acestei acțiuni , să nu fie nimic altceva decât **un imens semn de întrebare**_[-----]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ PNL și problema națională

"În ce privește **dezvoltarea burgheziei noastre** , **rolul PNL a fost din cele mai covârșitoare** , și îmi veți permite , pentru plăcerea d-lui Goga de a-i face **un serviciu d-sale ,care ne contestă azi orice naționalism în viața publică a acestei țări** -ca să-i dovedesc că noi nu ne schimbăm și nu întrerupem evoluțiunea noastră ,**ci mergem , în permanență, pe aceeași linie** ,și nu am fost niciodată în deficiență față de problema națională , sub toate aspectele ei -
îmi veți permite să amintesc d-lui Goga ,că **unul dintre cei mai de seamă sociologi** pe care îi

avem și care nu ne este prieten ,care și astăzi este încă **membru în Partidul Poporului** , și era prieten cu d.Goga ,dl Ștefan Zeletin , în lucrarea sa asupra **neoliberalismului** , întrebându-se căror împrejurări se datorește faptul că PNL a stat trei sferturi de veac în centrul vieții sociale , răspunde categoric : < Prin dezvoltarea economiei naționale , în deosebitele ei faze succesive . > Mai departe , după ce făcuse această constatare științifică , dl Zeletin afirmă : < **Partidul Național-Liberal a aruncat baza pe care s-a așezat statul român de astăzi, statul național și unitar .** > Ar putea să insiste în această direcție cât de mult , ar fi în largul lui "Se pare însă că , în ultima vreme , pentru anumiți oameni politici ,aceste chestiuni au dispărut din memorie. " De aceea va reîmprospăta doar anumite lucruri : [---]

Vict. Iamandi / 10 mart.'34

«Curente naționalist extremiste

[LD : deliberat sau nu , Iamandi tratează aceste curente împreună-cum în realitate erau – fără a nominaliza grupările sau liderii ;înglobându-le doctrinele , platformele , lozincile , influențele , acțiunile ;etichetându-le în " periculoase" sau " pașnice" ; Pentru momentul respectiv , este de presupus că , spre ex. , politicienii , descifrau țintele. Pentru istorici este destul de greu să delimiteze filioanele și să fixeze răspunderile . Nu-mi rămâne decât ... coraborarea documentelor , cântărirea cauzelor și consecințelor.]

/" Reformatorii "

" Cui se datorește această așa zisă reacțiune naționalistă ? Reprezintă această reacțiune naționalistă , un fel de rezultat a ultragierii ,pe care clasa noastră conducătoare ar fi aruncat-o problemelor vitale ale națiunii noastre ? Nu , d-lor , **reformatorii au ieșit numai în momentul când criza mondială** ,abătută asupra țării noastre , a găsit un câmp de proiecțiune destul de însemnat și la noi,când criza economică și financiară s-a agravat - când nevoile s-au înmulțit ; când pletora destul de numeroasă a titraților a început să umple piețele publice , fără posibilitatea unei întrebuniări imediate -atunci au apărut **reformatorii !** " **Reformatorii** aceștia , luând exemplul de aiurea , unde situațiile sunt cu totul altele ,

-Fascismul italian și german

în special - pentru ca să spunem lucrurile deadreptul , din Italia , și , în ultima vreme , din Germania - confundă situația din Italia de la 1920-1921 , premergătoare marșului asupra Romei , cu situația din țară , deși însuși Mussolini a declarat că fascismul nu este marfă de export , iar că , din punct de vedere extern,cine urmează indicațiunile fascismului , riscă să-l pună în conflict cu interesele permanente ale țării și să provoace neajunsuri cu urmări incalculabile . " Acești reformatori cu orice preț , au început acțiunea lor pe două tărâmur : pe tărâmul teoretic , cerând **reforma statutului** ,și pe tărâmul violenței , **al revolverului și al bombei** .

-Corporatism?Dictatură ?

"**Reforma statutului ?** S-au găsit , de sigur , **câțiva intelectuali** , care să o susțină.Intelectualii , cu cât sunt mai rafinați , cu atât mai ușor găsesc justificări pentru toate situațiunile și pentru toate teoriile. Aceasta nu înseamnă că ei spun adevărul și indică linia reală ,pe care trebuie să meargă un stat. **Reforma statutului ? Cum ?**

Statutul actual , așa zis democrat , pe care îl cunoaștem , **nu mai corespunde misiunii pentru care a fost constituit.Trebuie să-l reformăm.**

Unii [CZCodreanu ? Goga ?] nici nu ne dau rețete prea ample : ei vor dictatura !

Alții [**Manoilescu**] zic : trebuie să formăm statutul corporatist ! Ei au mers până acolo și au spus : corporatist și democrat ! Îmi pare un nonsens , care provoacă ilaritatea , împerecherea noțiunilor de stat "corporatist" și " democrat" . Nu intru acum în discuțiune asupra valorii acestor formule de stat.Noi știm că corporațiile și breslele au dispărut o dată cu revoluția franceză și că reapariția lor , oricât de stilată ar fi forma , înseamnă o evoluția " a rebours " ,împotriva cărora se ridică toată conștiința politică a acestei țări . Ea nu se poate realiza **decât** cu prețul sacrificării tuturor intereselor legate de acest stat " . (**aplauze la PNL**)

Dlor , deci reforma statutului și dictatura ;iar ca instrument de manevră : tinerimea " [---]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

▣ Democrație - dictatură

" Dlor, este , desigur, un adevăr deobște recunoscut că în evoluția vieții popoarelor și în evoluția diferitelor forme de organizare ale statului, au fost etape și anumite epoci istorice care s-au încheiat , unele succedând pe altele. " Socotesc că democrația se găsește abia la începutul consacării ei . (**aplauze la PNL**) Că sunt unele neajunsuri ale acestui regim , da ; că sunt unele anomalii, recunosc ; **dar** între aceste neajunsuri și anomalii ,și între perspectiva unei dictaturi ,pe care să o aducă nu știu cine, și nu știu cum, ca să se părăduiască tot ceea ce s-a adunat după străduinți de decenii ,și după o muncă a tuturor generațiilor, care s-au succedat în această țară, prefer regimul democrației , cu toate scăderile lui (**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**) el , cel puțin asigură dezvoltarea în libertate , acordată tuturor forțelor vii ale națiunii "(**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**) Aceștia sunt exponenții reacțiunii naționale nesănătoase. Reacțiunea națională sănătoasă și creatoare , o facem noi și o fac partidele de guvernământ serioase .Noi nu împărtășim părerea că, într-o țară ca a noastră, sunt posibile , la infinit, experiențele tuturor acelor care încep în necunoscut și sfârșesc în aventură."

(**aplauze prelungite, îndelung repetate numai la PNL**)

Vict. Iamandi / 10 dec.'34

29.)13 mart.'34 I. Petrovici la legea stării de asediu .

(DAD, MO 23, ședința din 13 mart.'34 , p. 769 - 770)

Victor Antonescu (ministr. Justiției) ; H. Aznavorian (raportor)

I. Petrovici (PNA-Goga)

// starea de asediu // rațiuni politice , rațiuni practice // asasinarea lui Duca // // Garda de Fier : calea captării // impresia străinătății / Guvern fricos și comod // // respinge legea //

[LD : PNA fusese singurul partid parlamentar care apăruse deschis Garda de Fier ; Petrovici amestecă credințele lui " democratice " ...cu noul crez și rezultatul este pe măsură : argumente democratice , în slujba unei formațiuni antidemocratice]

-Petrovici : Dacă un coleg așa de simpatic, ca d. Argetoianu , a simțit nevoia să-i asigure că va fi scurt , " vă închipuiți cu cât sunt mai obligat să o fac eu, un coleg care vă sunt eminentemente antipatic."

-Voci : Nu !

-Armand Călinescu : Și cu această declarație ridicăți proteste .

-Petrovici : Dl Argetoianu, cu originalitatea care-l caracterizează , s-a așezat pe un teren de discuție cu totul personal . Dar este caracteristic operelor mari , că nu pot să fie imitate și , de aceea, nu am să mă pot așeza pe terenul d-sale , ci mă voi însera pe linia tradițională a acestei discuții , care e și aceea a autorilor proiectului

Petrovici / 13 mart.'34

▣ Starea de asediu

Ni se cere o ratificare pentru trecut și o bază legală pentru aplicarea stării de asediu încă pentru un an de zile. Aceasta e situația.

" În ce privește prima parte : ratificarea decretului de la 30 decembrie, eu văd într-însa un omagiu postum pe care-l aducem spiritului de legalitate și ordinei legale .

Întrucât trecutul este , prin natura lui , nemodificabil , și întrucât ceea ce s-a făcut este pe deplin realizat , cred că este un avantaj să-l acoperim cu forma legală decât să-l lăsăm o simplă stare de fapt. Din punctul acesta de vedere , fără îndoială că nu face - cred- nimeni o dificultate guvernului .

" Vine , însă, cealaltă chestiune, anume : **să votăm starea de asediu pe de două ori 6 luni.** În realitate este pe un an, dar a fost împărțit în două porțiuni de câte 6 luni ; pentru că , de multe ori, când se taie un lucru în două și vezi jumătățile la rând, îți pare că este mai mic.

- C. Argetoianu : "Eu am vorbit numai de principii , n-am citit legea, și nu știam că este pe de două ori șase luni, căci mai aveam de spus ceva "(**ilaritate**)

-Petrovici : "Vă mărturisesc că nu sunt deloc tentat să mă vâr în stufărișul subtilităților juridice.

Domeniul juridic, din cauză că este un domeniu de construcție dialectică, este , în același timp, un ținut de vaste controverse. Pentru orice atitudine, un guvern va găsi totdeauna la dispoziție o controversă juridică, pe care să o tragă în avantajul lui. Prin urmare , din punct de vedere legal, dacă se poate găsi o terie împotriva stării de asediu, evident că veți găsi și o alta , în favoarea ei. **Din moment ce aveți o controversă la îndemână, discuția este inutilă.**
Petrovici / 13 mart.'34

-Rațiunea politică și practică a stării de asediu

"Voi judeca , însă , această lege care mi se propune, din punctul de vedere al rațiunii politice și din punctul de vedere al rațiunii practice .Pentru ce se cere o lege de măsuri excepționale pentru un an e zile , de aici înainte ? Expunerea de motive este cam laconică.

Se vorbește de **focare de tulburări** . Se poate .Guvernul - și dl Argetoianu avea dreptate - cunoaște lucrurile mult mai temeinic decât noi.Dar eu am de pus o simplă întrebare .

Oare legile normale - codul penal ordinar - **nu sunt făcute tot în vederea tulburărilor ?**

Cred că *Codul penal* nu este făcut în vederea oamenilor pacifici și a oamenilor care păstrează ordinea.Dacă într-o societate s-ar afla numai oameni liniștiți, ne-am putea dispens de Codul penal. Tot în vederea tulburărilor, deci, sunt făcute și legile acestea ordinare.Dar ,se poate zice : **sunt tulburări de o deosebită gravitate** .Mi se pare că aceasta este chiar expresiunea din expunerea de motive. Vă mărturisesc că ar fi foarte interesant să ni se comunice și nouă , pentru că ni se cere votul, ceva din situația aceasta de o gravitate excepțională."

Petrovici / 13 mart.'34

#Asasinarea lui Duca

" Aici [**Expunerea de motive**] nu se concretizează decât un singur fapt :asasinatul mult regretatului Duca .Dar acest fapt nenorocit aparține trecutului , aparține primei părți a legii, care ne cere ratificarea trecutului.

-**Pamfil Șeicaru** : Dar trecutul acela nu mai are continuitate în viitor ?Vedeți, aici e boculul.

-**Petrovici** : Crezi d-ta că nu am să discut această chestiune ? Nu vezi că am luat-o metodic ?

//**Asasinarea lui Daumer ...**Îmi aduc aminte că mă găseam în Franța când a avut loc oribilul asasinat al președintelui republicii, a lui Paul Daumer. Știu că nu s-a luat , după aceasta, nici o măsură cu caracter excepțional.Fapta era profund odioasă, totuși nu s-a luat o asemenea măsură De ce nu s-a luat ?

-**Șeicaru** : Era un gest spontan sau un gest comandat ? Aceasta era marea diferență.

-**Petrovici** : Dvs aveți o pretențiune , care nu se poate realiza nici de către mine,ici de către altul, să spun într-o secundă , tot ce voi spune în mod succesiv. Aceasta nu se poate . Nu s-a luat nici o măsură pentru că o lege nu are rostul să ispășească trecutul, ci pur și simplu să previe viitorul , și, socotindu-se că nu este cazul să se prevină vreo primejdie viitoare , nu s-a votat nici o lege excepțională . "Chestiunea care se pune la noi acum este următoarea :

suntem în preajma unor astfel de primejdii ? Și aici aș fi dorit ca expunerea de motive să fie ceva mai puțin laconică ,ceva mai lămurită, fiindcă nu putem să privim nimeni cu simpatie per manentizarea stării excepționale. A vota pentru un an de zile starea de asediu ,cu toate anexele și conexele ei , însemnează să transformi excepționalul în normal."

Petrovici / 13 mart.'34

▣ Garda de Fier? :Calea captării

[LD: **Știi ceva ? Pe mine mă convinge argumentarea lui Petrovici.Prea multă stare de asediu în România . La ce a ajutat ? La exact ce spune Petrovici]**

" Dvs veți zice : asasinatul lui Duca a fost un tragic simptom de mișcări periculoase ,ar situația turbure continuă.Dar una din două :Or mișcarea este de suprafață și atunci un guvern tare trebuia să sfârșească cu ea până acum ; sau este o mișcare de adâncime și atunci dânsa nu se poate înăbuși.**Pentru o mișcare de suprafață , înțeleg legi excepționale ,pentru o mișcare de adâncime, nu** .Legea excepțională este superfluă și nu servește absolut la nimic.

Mișcarea de adâncime nu poate fi zdrobită,ea trebuie captată , canalizată , corijată, cumintită, dacă vreți, pentru că, recunosc, că orice mișcare de aceasta , în explozia ei elementară,**are și părți bune și părți rele, chiar și părți odioase.**

- **Pamfil Șeicaru** : La muzeul Carnavalet există o scrisoare , ordin de zi, a lui Ludovic al XVI-lea, care băga gărzile elvețiene și le spunea să stea în cazarmă. Ludovic al XVI-lea credea că poate capta mișcarea. Vedeti, istoria, de-a lungul ei, stabilește o permanentă eroare, eroarea că pot fi captate mișcările care sapă la temelia statutului (aplauze la PNL)

- **I. Petrovici** : Dacă teoria d-tale ar fi perfect adevărată, ar însemna că în societatea aceasta nu s-a mai produs nici o transformare ; că aceleași idei , același făgaș , aceleași cărări s-au menținut constant , de la origine și până acum.

În realitate , însă , și dvs știți foarte bine că, dacă sunt unele epoci de stabilitate , de liniște , în care viața se stabilizează, există și epoci dinamice, în care se sparg formele de organizație ale societății și se produce o năzuință pentru altă organizare a ei.

Atunci, tendința de a zdrobi o mișcare care pornește din adânc este , nu numai o greșeală , față de posibilități viitoare , dar socotesc că **este condamnată la un eșec desăvârșit** .

Repet , de altminteri, **dilema :sau mișcarea este de suprafață** și atunci nu mi se poate cere starea de asediu pentru un an , **or mișcarea pornește din adânc** și atunci este o greșeală să o întâmpini cu măsuri excepționale. În cazul acesta **nu este decât calea captării** și aceasta se face **în cadrul legilor obișnuite** , nu cu legi excepționale, pentru că de acestea se uzează tocmai când vrei să înăbuși și să tai din rădăcină "

I. Petrovici / 13 mart.'34

▪ Starea de asediu și străinătatea

" Dealtminteri, deosebit de ce va fi în țară, eu mă întreb , pentru că opinia străină interesează - căci, mai ales de la război încoace , există o interdependență între state - **ce impresie va face acest lucru în străinătate** , unde legile excepționale sunt luate foarte în serios, și unde se exagerează totdeauna stările tulburi de la noi, ce impresie poate face constatarea că noi ne găsim într-o astfel de situație , încât votăm legea stării de asediu pe un an ? Nu va aduce aceasta un deficit , în ce privește confiența acestor țări față de noi ?

- **Victor Antonescu** (ministr. Justiției) : " Ceea ce importă în străinătate, este să fie liniște și ordine la noi , nu prin ce mijloace . (**aplaude la PNL**) În alte țări sunt legi și mai drastice ; luați legislațiile din cea mai mare parte a statelor Europei și veți vedea la ce concluzii ajungeți. Dar ordinea se menține, aceasta este important. " (**aplaude la PNL**)

I. Petrovici / 13 mart.'34 – concluzie

- Guvern fricos și comod.

"Eu cred că guvern popular și tare este guvernul care poate să domine situația în cadrul legilor normale , obișnuite .

- **Voce** : Dar când evenimentele sunt neobișnuite ?

- **Petrovici** : " Cred că guvernul unui partid care revendică dreptul de a cârmui țara , în numele popularității sale, era dator să domine situația în cadrul legilor normale.

De aceea se preferă guvernele populare , tocmai fiindcă n-au nevoie de măsuri excepționale.

În legătură cu aceasta , mai cred, de acord cu un orator care m-a precedat , că în această măsură a dvs intră **un element de panică prelungită, un element de frică**, care mărește realitatea primejdiilor. [-----] Ajunge ca un guvern să mai fie **și comod** , adică să caute , pe cât se poate, să înlăture critica opoziției . Și starea de asediu vă asigură această comoditate dvs, garantându-vă privilegiul de a nu putea fi atăcați , pe când nouă, opoziției , firește, nu ni se garantează același lucru din partea dvs , măsuri foarte comode în care vă complaceți și la care vă e greu să renunțați . "

- **Șeicaru** : Va să zică dvs sunteți pentru formula statului democratic ? !

- **Petrovici** : Sunt împotriva măsurilor excepționale , sunt împotriva acestei legi, și am mai susținut odată acest lucru , în timpul când dta călătoreai pe sub cerul albastru al Italiei ...venind cu problema cenzurei

- **Șeicaru** : Unde există un regim care îți place d-tale , ca și mie .

- **Petrovici** : ... înțelegem , la urma urmei , să votăm o lege de apărare a statului , dar nu înțelegem să votăm o lege mai mult de apărare a guvernului " (**aplaude la PNA**)

I. Petrovici / 18 mart.'34

30.) O.Goga , I.Petrovici : suprimarea " Țara Noastră " , 22 mart.'34

(DAD, MO 30, 22 mart.'34)

/Publicarea doc.despre G de F

- Petrovici :protestează pentru suprimarea pe 10 zile a ziarului " Țara Noastră "

Motivul :

a.) Au publicat știrea că a doua zi **prof.Nae Ionescu urma să fie eliberat**

deși cenzura interzisese acest lucru ;

b) Au publicat **o Dare de seamă** a procesului atentatorilor de la Sinaia,deși cenzura operase tăieturi ;

c) Din eroarea unui tipograf , publicaseră "**ceva** " **despre Sterie Ciumetti**

numai pentru asta, ziarul nu trebuia suspendat !

-**Octavian Goga** :Nu înțelege de ce justiția nu trebuie să fie publică și în cazul Gărzii de Fier .

-Vict.lamandi –răspunde

"Țara Noastră " s-a făcut vinovată de trei ori , pentru delict de cenzură ;

a primit 3 avertismente ! Goga și Petrovici și-au strămutat obiectivul și lupta politică ,

la Consiliul de Război al Corpului II Armată, atacând miniștrii înfuncțiune.

" Căutați acum să speculați această nenorocire , cu scopul de a trage foloase. "

DI Petrovici a comparat procesul de acum cu cel al lui Manoilescu , din 1927 [Restaurația] , care

a avut cu totul alt senz .dacă "Țara noastră" va intra în normal, respectând cenzura , și atunci va

reapare Să nu se mai erijeze însprijinitorii anarhiei "

[LD : urmează o polemică , cu injurii grave , între Petrovici -lamandi]

Suprimarea "Țara Noastră "

31.)5 apr. I. Petrovici :**legea apărării statutului** , 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34 , p. 1686- 1688)

[LD : din partea PNA, Petrovici este deputatul " de serviciu " al PNA .Goga cred că lipsește din parlament Inteligent , cultivat , Petrovici își pune întreaga capacitate speculativă în slujba partidului în care , după părăsirea PNȚ, s-a înregimentat .

Pledează ,de pe pozițiile democrației - în principiu - **pentru libertatea " desfrânată "** (în vreme ce șeful său , Goga, este contra regimului democratic !) ,**pentru "violența constructivă pentru "dreptul la răsturnarea " ordinii existente**

Nu atât pentru a apăra Garda de Fier, cât pentru a legitima aceste forme de luptă ?

Din acest p.d.v., subiectul mă pasionează .De ce în cărțile de istorie (și în tradiție –memoria

colectivă – a unui popor) **mișcările răsturnătoare** (înfrânte brutal sau victorioase) sunt

legitime,glorificate ,iar exponenții lor devin "**eroi**" **pentru eternitate** .

Generației "naționaliste " i se refuză această mișcare "răsturnătoare" .Toată chestiunea se

reduce în **a stabili corect** existența unui atare moment și **legitimitatea cauzei** pentru care se

ridică.O atare clarificare radicală se produce în România după interzicerea Gărzii de Fier,

asasinarea lui Duca și legile represive adoptate

Starea de asediu prelungită și **legea apărării statului** ,știrbeau foarte mult libertățile

democratice .Petrovici consideră legea ca fiind îndreptată împotriva partidelor adversare .**votează**

contra și cere suprimarea legii]

(Supratitluri, sublinieri, semne și comentarii îmi aparțin.)]

I.Petrovici / 5 apr.'34

▣Retro':Tradiție ideea de autoritate .

-Titu Maiorescu versus CARosetti

"D-lor deputați, îmi veți da voie să încep, mai ales că suntem într-un cerc restrâns de familie, cu evocarea unei amintiri și aceasta nu pentru plăcerea de a mă duce cu gândul **într-o epocă în care statul se apăra fără măsuri draconice**, ci pentru că pot să spun acea amintire în legătură cu observațiile pe care le voi face acum.

"D-lor deputați, ilustrul meu profesor, Titu Maiorescu -ilustru și ca parlamentar, cu toate că, până acum galeria aceasta de busturi, deși atât de indulgentă și atât de primitoare, încă nu cuprinde și chipul lui Maiorescu -îmi relata odată **o convorbire** pe care a avut-o cu un mare fruntaș, de pe vremuri, al partidului dvs., cu C.A. Rosetti, o convorbire contradictorie, în care **Maiorescu a susținut o teză, CARosetti, o altă teză**. Maiorescu îmi spunea că a fost impresionat de argumentația lui Rosetti și până la urmă, s-a lăsat convins.

"Titu Maiorescu era conservator, și **susținea ideea de autoritate**, cu tot ce această idee cuprinde **restrictiv în materie de libertate**. Atunci CARosetti i-a răspuns: *poporul nostru, care abia a ieșit din veacuri de asupriri, din veacuri de vasalitate, care i-au ucis inițiativa și spontaneitatea, are nevoie să i se facă din nou educația inițiativelor și spontaneității, și pentru aceasta este bine să i se acorde libertăți cât de largi, o libertate chiar desfănată* - Acesta este cuvântul pe care mi l-a transmis Maiorescu că l-a folosit Rosetti - pentru ca în cadrul ei să se poată deprinde cu inițiativa." Maiorescu, care era foarte econom la laude și de o bunătate nu tocmai angelică, relatându-mi această convorbire, mi-a adăugat: **Rosettachi** - probabil că așa i se spunea în intimitate - **era un cap**." I.Petrovici / 5 apr.'34

-Legea-eroare psihologică

- Pasivitatea și lipsa de inițiativă a românilor.

-Violența = reacția omului comprimat

"Mă gândesc, d-lor deputați, ce ar zice CARosetti, dacă ar putea citi proiectul de lege de oprinare pe care l-au făcut urmașii săi."

-Victor Antonescu : Ar zice că s-au schimbat vremurile ! (aplauze la majoritate)

-I.Petrovici : Nu vă grăbiți, d-lor. Vremurile s-au schimbat, dar au rămas absolut întregi acele lucruri pe care el credea că trebuie să le lecuiască, anume **pasivitatea poporului nostru și lipsa lui de inițiativă**. Acestea au rămas intacte. Și, din acest p.d.v., proiectul dvs contravine în modul cel mai radical, opiniunilor marilor dvs fruntași. Dar, d-lor deputați, eu cred că proiectul de față nu este numai din acest p.d.v., **o eroare de psihologie**. Mai este tot o eroare și din alt p.d.v. "Citind *Expunerea de motive*, făcută cu multă îngrijire de dl ministru, am văzut că aici este vorba **să se ia măsuri împotriva violenței**.

Cuvântul *violență* apare în mod repetat. D-lor, nu numai după părerea mea, **violența este adeseori modul de reacțiune al omului comprimat**. Atunci când nu se mai lasă libertatea inițiativelor constructive, se deschide drumul violenței destructive. Eu mă tem - și am dreptul să mă tem - că acest proiect de lege, departe de a fi o stavilă împotriva violenței, să nu devină, cumva, un generator de violență.

- **G.Bogdan-Duică** : **Facem atunci unul mai grav**."

I.Petrovici / 5 apr.'34

▣ Păstrarea ordinii existente ?!

"Dar, pentru a completa expunerea, spicuesc din textul *Expunerii de motive*, o altă noțiune cardinală, pentru această elaborare legislativă. Se vorbește insistent de **păstarea ordinii existente**. D-lor deputați, eu personal, cu educația pe care o am și cu vârsta mea, care începe să fie înaintată, vă mărturisesc că **sunt atașat la ordinea existentă**.

"Însă, totuși, nu pot să nu spun că **ordinea existentă nu urmează să fie expresiunea definitivă și eternă** a organizării sociale. Istoria ne arată că societatea omenească și-a schimbat de foarte multe ori rânduielele. Se poate întâmpla ca în această epocă pe care, mai mult sau mai puțin, cu toții o caracterizăm ca o epocă de instabilitate, **societatea să-și caute forme noi**, ne mai putând să mai încapă în mod adecvat în așa zisa *ordine existentă*.

Se poate încă și mai mult decât atât. Când este vorba de ipoteze, nu sunt categoric și

afirmativ ;dar se poate întâmpla ca **în adâncul vieții sociale ,această transformare să fie deja făcută și ordinea existentă numai să întârzie la exterior** ,fără să-i mai corespundă la spatele ei o realitate , așa ca lumina unor stele ,care continuă să strălucească câte o dată , chiar atunci când ele au dispărut .

Dar se poate întâmpla , cu drept cuvânt , să-mi spuneți : desigur , **ordinea socială se poate schimba, dar fără comoțiuni** .E vorba numai de violență , de o schimbare fără violență.

"Recunosc că această observare **s-ar putea să fie judicioasă** .Trebuie ca toată lumea care are o răspundere,să-și dea silințele ca **să îndrume mecanismul social spre forme noi** ,dacă sunt necesare, dar fără zguduire și fără comoțiuni.Dar nu este mai puțin adevărat că aceasta presupune un lucru : cei care ne guvernează să fie oameni de concepție îndrăzneată , oameni capabili de înnoiri ,oameni care să nu fie închistați în anumite prejudecăți rutinare .

Când acest lucru nu se întâmplă , căci se poate să fie guverne bine și , tot așa,să existe guverne slabe, apoi **violența este forma de reacțiune pe care o ia lumea** , atunci când **guvernele nu se țin de pasul vremii** și când **nu sunt la înălțimea cerințelor actuale**

De aceea, **a osândi principial violența** , care , la un moment dat ,**ar putea fi vehiculul unic al progresului este și o greșală și o inutilitate.** "

Cu toții **lăudăm** de câte ori avem prilejul , **binefacerile revoluției franceze** ale acelei revoluții căreia îi datorăm foarte mult și noi ,nu numai alcătuirea noastre de stat, dar și unitatea noastră națională. "Cu toate acestea, știți foarte bine că revoluția franceză **s-a făcut în mod violent** .

Prin urmare , **noi ne închinăm și aducem omagii** unei **mari transformări sociale** , care s-a făcut prin violență. Iată că sunt împrejurări în care **violența nu este condamabilă** .

- Aurelian Benteiu : " În acest proces știți foarte bine că **sentința definitivă încă nu a dat-o istoria : este încă o controversă istorică**" .

- I.Petrovici : Este foarte greu să explorăm perspectivele infinite , până în ziua când vom putea să facem bilanțul complet al tuturor mișcărilor sociale , ca să putem da o judecată absolută. " [LD . Câteva paragrafe , text șters, ilizibil]

I.Petrovici / 5 apr.'34

-Armă contra adversarilor.

[Deși un art. **fusese scos, Petrovici se leagă de el , pentru că PNA sperase ca mulți ex-legionari să afluiască spre partidul lui Goga .**]

-Dizolvaarea [

" Cum se poate lovi într-un partid incomod ? Se poate lovi **dizolvându-l** și se mai poate lovi **terorizându-l** și îndepărtându-i partizanii. Or, ce cuprindea proiectul în forma lui inițială ?

Cuprindea următoarea dispoziție : dacă un membru care a aparținut unei grupări dizolvate se înscrie într-un alt partid , partidul aceasta este dizolvat și dânsul ;

iar dacă această partid este dizolvat , toți membrii lui , care sunt funcționari publici, sunt suspendați sau destituiți din funcția lor.Ce însemenează această practică ?

Bunăoară, în partidul nostru , ca să iau un exemplu un partid care vă este simpatic...

-Victor Antonescu : Nu ne este antipatic.Din contra ...

-I.Petrovici : ... să presupunem că un șef de organizație din partidul nostru de la Sighet sau Satu Mare , introduc în organizația locală pe cineva care a aparținut unei grupări dizolvate - să zicem Gărzii de Fier, pentru că este dizolvată -fără să fi cercetat bine și fără să cunoască realmente situațiunea.Partidul nostru este dizolvat și funcționarii din partidul nostru sunt dați afară din slujbe. Va să zică un popă din Vaslui sau un profesor din Huși , se pomenesc scoși din funcțiune ,pentru că un șef de organizație de la Sighet , din greșală a înscris pe cineva care aparținuse cândva unei organizații dizolvate ! Vedeți ce mijloc de teroare ar fi fost acesta ,

căci cu **nimic nu poți să terorizezi un om , decât atunci când se știe amenințat pentru fapte care nu atârnă , personal, de dânsul**, care sunt independente de voința și de acțiunea lui.

Prin urmare , acest articol arată în mod clar **intențiunea guvernului de a avea un instrument**

-să nu vă supărați dsacă vă zic - **neloial , un instrument pentru a lovi în partidele incomode și pentru a le anemia** pe acestea, **terorizând pe partizanii lor.**

- G.Bogdan -Duică : **Dacă sunt lași, numai atunci se poate întâmpla.**

-I.Petrovici : D-le Duică, **România nu este o țară de eroi** , în măsura în care am dori.Ei bine, în forma aceasta, recunosc îndulcită , pentru că ați dat deoparte aceste pasagii pe care le-am

criticat totuși, **au rămas o serie de dispozițiuni care deschid porțile abuzurilor și tiraniei** .
La art. 1 se spune : **guvernul, printr-un jurnal al consiliului de miniștri , poate să dizolve acele partide politice , nu numai care au săvârșit acte de violență , ci care au preparat acte de violență** Ei, d-le ministru , această expresie de " preparat " este o expresie excesiv de plastică ...

- I.Hudiță : Se aplică tuturor partidelor .

- I.Petrovici : **o poartă prin care se poate acționa împotriva oricărui partid** .

Dar îmi aduc aminte cum , într-una din ședințele Camerei , **a fost învinuit partidul nostru** , de pe banca ministerială , **că a preparat sau a contribuit la prepararea** unui fapt odios,fapt pe care l-am reprobat cu toți, cu toată sinceritatea ; **ni s-a spus că am fost complici indirecti la asasinatul regretatului Duca** . Este adevărat că subsecretarul de stat , care a adus această acuzațiune,nu era tocmai familiarizat cu ceea ce se cheamă raportul de cauzalitate ,pentru că , dacă întindem așa de mult cauzalitatea ,apoi **complice la asasinatul lui Duca a fost acela care a inventat revolverul** , pentru că ,dacă nu exista revolver , nu se putea înfăptui asasinatul ;nu mai vorbesc că , **tot așa de complice a fost și poliția , prin neglijența ei** .

Va să zică dacă lărgim cauzalitatea în felul acesta , ajungem la concluziile cele mai bizare .Nu este mai puțin adevărat că , acest articol prin cuvântul " *preparație* " ,deschide poarta abuzurilor și , în felul acesta , **legea** , cu toate îndulcirile ei,**rămâne tiranică și un instrument de represivitate în mâna guvernului** . "

I.Petrovici / 5 apr.'34

-Armă represivă contra tineretului studios.

Mai citez un singur aliniat care, de asemenea , socotesc că a fost foarte rău inspirat :

" Studenții sau elevii care vor fi dovediți că au făcut parte din grupările politice dizolvate, vor putea fi excluși , vremelnic sau definitiv,din toate universitățile și școlile din țară,pe baza unei decizii a ministerului respectiv. "

Domnilor, am o activitate veche de profesor ; nici o dată nu am asmuțit pe studenți, nici o dată nu am căutat să-mi fac din studenți, partizani ; **elevi, da , partizani , nu** Din acest p.d.v. , nu pledez câtuși de puțin o cauză personală .Însă , nu-i mai puțin adevărat că ,**trebuie să recunosc un lucru :antrenamentul posibil al tinerimii** , cu sufletul curat și cu intențiile cele mai bune.

Este foarte cu putință ca, la un moment dat , **tinerimea să se simtă atrasă de un partid cu concepțiuni îndrăznețe** , un partid care încă nu a trecut la violența de fapt, pentru că , în definiție, **îndrăzneala aceasta atrage tineretul și ,de multe ori, ea este o formă a idealismului**.

Pentru aceasta găsesc aliniatul cât se poate de draconic , mai ales că eliminarea lor de la universitate nu se va face de universități **călcați**, prin aceasta și **legea autonomiei universitare** -fiindcă universitățile ar fi făcut un triaj , examinând caz cu caz,pe când acum , această măsură este dată pe seama ministerului. "

I.Petrovici / 5 apr.'34

-Armă a unui guvern slab

" Colegul meu ,d-l **prof.Andrei, spunea** în ședința de ieri, că **este foarte util să se întărească într-un stat puterea executivă**. Sunt de acord cu d-sa și cred că toată lumea .

Însă un lucru : să nu uităm că pot fi guverne de valoare și pot fi guverne care nu sunt de valoare ; și, la urma urmei, dacă aș putea să dau o armă de întărire în mâinile unui guvern de valoare , ca să-i potențez forța lui, **nu înțeleg însă , în nici un caz , să dau o astfel de lege în mâna unui guvern slab, ca să acopăr deficitul puterii lui** . (**aplauze la opoziție**)

" Pentru aceste considerente, declar că **voi vota contra legii**,pe care o socot inacceptabilă , cu toate îndreptăriile care s-au adus la Senat , fiind încredințat că mai bună decât toate îndreptările , ar fi **suprimarea ei integrală** " (**apaluze la opoziție**)

I.Petrovici / 5 apr.'34

32)5 apr.'34.Aurelian Benteoiu :Legea apărării statului

Raportor la lege.(DAD, MO 39, șed .din 5 apr.'34, p. 1708-1714)

[LD: **Pledoarie pentru Legea apărării statului - concluzii la dezbateri**

Răspuns la critici (lui Petrovici și Goga) Drept comparat:accepțiunea politică și juridică a libertății
Ordinea în stat și constituționalitate Parlamentarism versus monopartidocrație
Document integral fișier PNL VII
Aurelian Bentoiu / 5 apr.'34

▣Apărarea ordinii publice și sociale

" Dle președinte, d-lor deputați, într-o situație îngrijorătoare , neputând s-o calificăm altfel, dacă avem curajul să privim realitatea în față, guvernul vine cu proiectul acesta de lege, pentru **apărarea ordinii politice și sociale periclitate**.

"**S-au adus critici** numeroase de oratorii opoziției ,cari s-au perindat la această tribună, întemeiate unele pe considerațiuni sociologice-juridice - **dl Andrei** -alte pe considerente istorice - dl **Giurăscu și Petrovici** -alte filozofice - **dl Petrovici** , unele diletante și simplist opoziționiste.

"Este o lege de un covârșitor interes .**Voi combate aceste obiecțiuni** rând pe rând, **demonstrând legitimitatea legii în rațiunea și în cadrul dreptului pozitiv**,demonstrând necesitatea ei din cauza insuficienței mijloacelor de represiune , rezidând din legiferările anterioare - le voi combate toate aceste obiecțiuni ,presupunând că ele au fost făcute în numele partidelor de opoziție din pură convingere.

" A presupune că , cel puțin în parte,aceste obiecțiuni se datorează **oportunismului și dorinței de captare a simpatiei unei anumite grupări** [**Garda de Fier**] ,rezultat al unei deraieri morale care ne reamintește dureroase evenimente recente ,ar fi să ne aducem aminte de cea catastrofă de cale ferată de la Ciucea,unde s-a văzut că în vaietul morții și în iadul durerii muribunzilor ,s-au găsit , totuși , unii indivizi , cari să prindă prilejul de a realiza anumite profituri .

" (**aplauze la PNL**) [----]

Aurelian Bentoiu / 5 apr.'34

/Accepțiunea juridică a libertății

" Între obiecțiunile aduse , s-au făcut variațiuni pe două teme :**pe tema libertății și pe tema ordinii** .Am auzit cuvinte impresionante rostite în formularea unor aprehensiuni și temeri.

Este o lege draconică , s-a spus, este o lege anti-liberală , care gâtuie libertățile și nu putem concepe cum se vine din partea Partidului Liberalcu o asemenea lege .

" D-lor deputați, **noțiunea aceasta de libertate** , este o noțiune care trebuie înțeleasănu în **sensul diletant și profan**, în care adesea se rostește,**ci din punct de vedere** limitat și în accepția precisă **a științei dreptului**.Dacă orice știință este cea ce a spus un mare filozof francez: < *une langue bien fait* > ,în **vocabularul dreptului , cuvântul de libertate** are o accepțiune precisă .Dacă înțelegeți noțiunea așa cum trebuie să fie înțeleasă, de gâtuirea libertăților,de lege antiliberală nu poate fi vorba.Sunt două accepțiuni ale cuvântului .

-Libertatea anarhică , delictuoasă

Există o libertate anarhică ,concepută **delictuos, libertate fără nici o limită**,libertate care înțelege că există numai atunci când își poate îngădui cineva orice.

Ei bine, această libertate anarhică nu înțelegem să o tolerăm ; pe aceasta înțelegem cu adevărat să o gâtuim , pentru că nu voim să facem din noțiunea de libertate o poartă pentru toate aventurile .[-----]

-Libertatea limitată (permisă de lege)

" Există însă **o altă accepțiune , și singura posibilă** , în cadrul dreptului și științelor sociale. Este cea libertate despre care Montesquieu spunea că constituie în a face < *ce que les lois permetent* > ,**ceea ce legile permit,este aceea libertate limitată ,care face posibilă coexistența și acordul tuturor libertăților**

Și, din acest punct de vedere, **libertatea condiționată legal**, libertatea limitată, pentru a face posibilă înfruptarea din această binefacere a tuturor câți coexistă în cadrul aceleiași societăți , **pentru apărarea acestei libertăți , avem nu numai dreptul ,dar și datorita să venim cu toate măsurile legislative care să-i asigure existența.** "

"Am auzit în această privință unele obiecțiuni aduse de **dl Petrovici** ,consecvent, de data

aceasta, în interpretarea noțiunii de libertate cu șeful său, [**Octavian Goga**] dar **inconsecvent** , fără îndoială, cu noțiunea precisă , științifică , a noțiunii de libertate , și **în dezacord** cu toți marii gânditori în domeniul dreptului public.-sa, făcând o incursiune în istorie, spunea:pe vremuri , **Rosetti**, liberal, a rostit cuvintele memorabile că poporul nostru , care veacuri întregi a trăit într-un regim de opresiune, **are nevoie de libertate , de o libertate chiar nelimitată ,desfănată**, spunea d-sa .

"D-lor, **acest optimism naiv**, pe care și l-au putut permite strămoșii noștri era posibilă în acele vremuri .Și **Vodă Cuza**, când a introdus pentru prima dată **Codul Penal** , tradus după cel francez, în țara noastră, se știe că în discuția cu **Kogălniceanu** a afirmat cu tot optimismul că **poporul nostru nu are nevoie de o represiune prea mare penală** , pentru că **este blând din fire** și el **nu poate concepe că se va deda la săvârșirea tuturor delictelor** prevăzute în cod. " [Aurelian Bentoiu / 5 apr.'34](#)

/Depresiunea economică-depresiune morală

" Dar, de atunci și până acum ,vremurile s-au schimbat .Nu numai atât ,un adevărat cataclism economic , care zguduie lumea întregă , își rezervă efectele țării noastre .

Depresiunea economică, determină totdeauna **depresiunile morale**.

O anumită generație , în privința psihologiei căreia cred că vă pot spune cuvinte adevărate și destul de interesante , **se găsește , din cauza depresiunii morale , la răscrucea tuturor dezorientărilor posibile**.

Din această cauză, recentele evenimente au trebuit să zguduie toate conștiințele și sufletele celor cu simțul răspunderii. [-----]

▣Represiunea = legitimă apărare

" Netăgăduit că **represiunea își găsește justificarea** și în soluțiile date în alte țări , concomitent cu noi, sau, în sfârșit de dată recentă . Netăgăduit , de asemenea,că **nu se poate invoca nici acea libertate anarhică** nici că se restâng libertățile..Pentru că în toate țările și în toate timpurile , când ordinea socială și politică au fost amenințate , **regimul politic , dacă a fost legitim** - și în această situație ne găsim noi - s-a crezut în totdeauna și s-a acordat de toți teoreticienii dreptului public ,că **e în drept să se considere în legitimă apărare**.

Iar un regim politic , care se găsește în stare de legitimă apărare ,are dreptul să-și organizeze apărarea sa (**aplauze la PNL**) [-----]

[Bentoiu / 5 apr.'34](#)

-Ordinea socială și politică apărată ?

" **Care este ordinea socială și politică pe care vrem s-o apărăm ?**

Acel minim, acele baze esențiale, despre care **Hauriou** ne spune că sunt **indispensabile** , căci fără ele mergem la catastrofă.Care sunt ,ca **să le identificăm complet**, în regimul dreptului actual,în **structura constituțională** a statului ,în **momentul de față ?** "

- Apărarea regimul parlamentar democratic

Simplu. O spune d-l ministru în **Expunerea de motive** și o știm cu toții :**este regimul parlamentar democratic**,este **structura constituțională a țării**,este **sufrajiul universal** , ca mijloc de degajarea a voinței colective .

Ei bine,**este în primejdie această bază** , sunt în primejdie aceste lucruri ,în momentul de față ?

Goga:naționalismul integral ! monopartidocrație !

[LD Da, pentru **Bentoiu** totul pare simplu în 1934.Pentru mine, este chiar exemplar.

Cum se explică însă faptul că , numai peste alți 4 ani, în 1938, vor învinge **"formulele "** lui **Goga -fără el -** , iar cei ce-l atăcau pentru principiile sale –**monopartidism , partidocrație , dictatură** – vor deveni **susținători ai regimului carlist ?** Acestei evoluții va trebui eu să-i găsesc explicații]

"**Am avut stupefacția** să aud de la această tribună , în discuția la Mesaj,pe acela [**Goga**] care ne-a înălțat tinerețea odinioară cu puterea talentului său poetic ,afirmând în ordinea politică , lucruri despre care nu știu ce să cred .Mi-am pus : explicația poate să consiste în faptul că,

coborât din stratosfera imaginației sale poetice pe tărâmul realităților politice și sociale ,poate să fie asemănat cu albatrosul lui Baudelaire , care merge foarte stângaci pe pământ :< Ses ailes de géant l'empe^chent de marcher >

Ce spunea d-sa [Goga] în declarația la Mesaj ?< **Autoritatea căzută în noroi [.....] Svârcolirile votului universal de întâia etapă ,așa zisa democrație , votul universal a devenit un obstacol pentru dezvoltarea și întărirea țării [....] la lumina fulgerelor care amenință noțiunea de patrie ,s-a întrezărit o nouă concepție de stat ,grefată pe principiul autorității și naționalismului integral .Mulțimea însăși .>**

Veți vedea ce **gravă afirmație** : anume că tot ceea ce s-a putut selecționa **ca o elită socială din masele acestui popor , rămâne obtuz și incapabil să înțeleagă imperativele clipei și realitățile** care ne înconjoară ,și că **adevărul se recepe numai de mulțime** , care , cu intuiția ei ,**găsește o deslegare în noile curente** < **s-a pornit această mulțime să-și elaboreze ca percepțele** >

Ei, d-le Goga , "mulțimea" dacă o lași pradă tuturor dezorientărilor ,**elaborează două forme de salvare : unele colorate în roșu** - și nu știu dacă le vreți pe acelea - și **alte, acelea pe care le-ați dori [naționaliste]** , dar când se deslanțuie furtunaeste foarte greu , d-le Goga , **care copaci vor fi desrădăcinați**. [---] "Mai departe [**citând pe Goga**] < **Închegarea tuturor forțelor națiunii într-o monopartidocrație productivă , după atâta vreme de dezbinare , preocupă astăzi psihologia maseslor ce au început , de jos în sus, să se afirme în țară cu o putere neobișnuită .** >

"Ei bine, d-lor, **la asemenea rătăcirii ce să răspund ?**

Rămâne o constatare de făcut .**Pe planul ideologic democrația este atăcată .**

Atăcarea democrației în chipul acesta și difuzarea în mase a unor asemenea idei , **nu constituie netăgăduit o primejdie care trebuie reprimată ?**

Dacă se oprește la discursuri , **desigur, nu.**

Dacă trece la organizarea violenței, **netăgăduit, da.**

Asemenea primejdii , numai în starea lor de virtualitate , **pot fi prevenite** ;dar dacă ai naivitatea și inconștientța să aștepti să dea roadele, **nu mai poți să le reprimi.**

D-lor, **suntem democrați** , toți din această incintă. Eu unul, și generația căreia îi aparțin, **sunt democrat prin sânge , prin ereditate , prin extracțiune socială și prin convingere ;** căci , din tot ce am citit ca teorie politică , de la cei mai mari gânditori , care au abordat problema , considerând aprecierile și **pro și contra** , mi-a rămas convingerea că **tot regimul democrat este cel mai preferabil** " (**aplauze la PNL**) [-----]

Aur.Bentoiu / 5 apr.'34

/Democrație sau Dictatură ?

[LD : Una din două : ori și Bentoiu nutrea oarecari simpatii pentru "personajele providențiale" ori a alunecat și el pe panta polemicilor quasi bășcălioase atât de vehiculate în epocă .

Timpul va demonstra că , și în România , se vor găsi amatorii de dictatură

În fond, eu urmăresc ceea ce , deocamdată , este total eludat :**apetitul dictatorial al lui Carol II . În 1939, AB va deveni ministru de Justiție în gov.Tătărescu ...**

Dar , atunci, în 1934, se poate spune că generația sa, prin cultură și credință politică,se identifica cu **regimul democratic**. Cum va evolua ea, vom vedea ...]

" Dar s-ar putea ca noi să nu-l găsim , căci pe cine am pune ?Pe dl Goga ? Mi-e teamă că la sfârșitul dictaturii d-sale ,nu-i va ajunge d-lui Petrovici tot pesimismul lui Schopenhauer ca să facă bilanțul ! (**mare ilaritate la majoritate**)

Pe cine altul să-l punem ? [---] Vi s-a afirmat astăzi de la această tribună și este exact : **din dictatură rezultă sau război sau revoluție**,și nu trebuie să ne epateze rezultatele uni dictaturi și roadele care se pot culege în cadrul unei generații.

Să ne gândim la putințele prăbușirii și la primejdiua de a acoperi , **sub edificiul dictatorial** , câteva generații care ne vor urma." (**aplauze la majoritate**)

Prin urmare, d-lor, **eu rămân pentru regimul democratic**, în care credem cu toții, și rămân , de n-ar fi altceva, decât pentru că **este regimul care asigură o posibilitate medie de viațuire, suportabilă tuturor.**

-Pilda lui Socrate

Și geniilor care râvnesc la dictatură,și inteligențelor comune ,ba trăesc - și din considerente de

umanitate trebuie să trăiască - **și cretinii** ,pentru că noi nu putem să aplicăm rețeta dictatorială și să-i castrăm pentru a nu-și putea perpetua prostia ;(**aplauze prelungite la majoritate**) de n-ar fi decât pentru **argumentul lui Socrate** care, acum atâtea veacuri - cuvintele i le reproducea Platon în "Republica" întreat :cum ar trebui în statul ideal - vedeți era obsesia culturii mai vechi ,**construcția apriorică a unui stat ideal** - cum ar trebui , în statul ideal ,**tratat un om cu totul eminent, un geniu ?** < **L- am onora** - răspunde Socrate - *ca pe o ființă demnă de admirație* ;

*dar după ce i-am atrage atenția că **nu sunt asemenea oameni în statutul nostru** - și că , la urma urmei ,nici nu trebuie să fie - i-am unge capul cu untdelemn - semn de cinste - i-am pune coroana pe cap și i-am escorta până la frontieră .> (**mare ilaritate , aplauze prelungite la majoritate**) [-----]*

-Pilda lui Blasco Ibanez

"D-lor, tocmai **pentru putința acelei evoluții lente** și al **realizării progresului** ,în ritmul penibil de încet în care se realizează , și trebuie să fie realizat , în concepția oamenilor cu simțul realității , **optez pentru regimul democrat** .[-----] Și , terminând considerațiunile mele asupra acestei chestiuni a **ordinii în stat** revenindu-i acestei legi cinstea de a o apăra - **sfârșesc cu o imagine , cu o comparație : o lege, un regim de organizare socială este ca și un pom** .

Nu pe toate meridianele anumite specii de pom fac fructe. Mărul , mi se pare - sau nu știu care specie de pom - există și în Japonia .dar **Blasco Ibanez** ne spune că nu face altceva decât flori,care se întrebuințează de japonezi la sărbătoarea primăverii ;fructe nu face .

/Opțiunea pentru democrație

Prin urmare, s-ar putea ca **regimul dictatorial să nu dea fructe la noi.**

Dar mai ales este o altă chestiune , dacă am asemănat un anumit regim cu un pom:pentru ca pomul să-ți dea roade , cel dintâi lucru este să nu arunci cu pietre în el ;și **rostul legii de față este de a împiedica să se arunce cu pietre în pomul democrației "**

(aplauze prelungite la majoritate)

Aur.Bentoiu / 5 apr.'34 -----

Vezi mai departe fișierul următor .